Uloga knjižnice u procesu učenja njemačkog jezika na primjeru knjižnice Goethe-Instituta u Zagrebu

Tuškan, Anamarija

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:274162

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu

Repository / Repozitorij:

ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences

zir.nsk.hr

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

FILOZOFSKI FAKULTET

ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI,
ODSJEK ZA GERMANISTIKU

GERMANISTIKA: NASTAVNIČKI SMJER, BIBLIOTEKARSTVO

Ak. god. 2019. / 2020.

Anamarija Tuškan

Uloga knjižnice u procesu učenja njemačkog jezika na primjeru knjižnice Goethe Instituta u Zagrebu

Diplomski rad

Mentori: Dr. sc. Ana Barbarić, Mr. sc. Irena Petrušić Hluchy

Zagreb, veljača 2020.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

_____

(potpis)

Sadržaj

Sadržaj iii

1. Uvod 1

2. SPECIJALNE KNJIŽNICE 3

2.1. Definicija specijalnih knjižnica 3

2.2. Kratki prikaz povijesnog razvoja specijalnih knjižnica 4

2.3. Zadaća, uloga i karakteristike specijalnih knjižnica i knjižničara 5

3. GOETHE-INSTITUT 7

3.1. Ciljevi i zadaće Goethe-Instituta kao kulturnog instituta 7

3.2. Kratki prikaz povijesnog razvoja Goethe-Instituta u svijetu 9

3.3. Goethe-Institut u Republici Hrvatskoj 11

4. SPECIJALNA KNJIŽNICA GOETHE-INSTITUTA 13

4.1. Fond e-knjižnice Goethe-Instituta 13

4.2. Fond knjižnice Goethe-Instituta u Zagrebu 20

5. UČENJE IZVAN PROSTORA ŠKOLE 43

5.1. Izvannastavna mjesta za učenje 43

5.2. Važnost integracije izvannastavnih mjesta za učenje u nastavu 47

5.3. Knjižnica kao izvannastavno mjesto za učenje 50

6. KNJIŽNICA GOETHE-INSTITUTA KAO IZVANNASTAVNO MJESTO ZA UČENJE 52

6.1. Knjižnični razgovori (Bibliotheksgespräche) 52

6.2. Učionica u knjižnici (Lernort Bibliothek) 53

6.2.1. Koncept „Učionice u knjižnici“ 54

6.2.2. Učionica u knjižnici: uvodni dio 54

6.2.3. Učionica u knjižnici: glavni dio 57

6.2.4. Učionica u knjižnici: završni dio 58

6.3. Implementacija i uloga informacijske i komunikacijske tehnologije pri učenju u knjižnici Goethe-Instituta 59

6.3.1. Elektronički uređaji kao dio informacijske i komunikacijske tehnologije 60

6.3.2. Primjena elektroničkih uređaja pri učenju njemačkog jezika u knjižnici Goethe-Instituta 61

7. WEIHNACHTEN IN DER BIBLIOTHEK (BOŽIĆ U KNJIŽNICI) : PRIMJER VLASTITE RADIONICE U KNJIŽNICI GOETHE-INSTITUTA 66

7.1. Uvodni dio radionice 68

7.2. Glavni dio radionice 68

7.3. Završni dio radionice 70

8. Zaključak 71

Literatura 75

Prilozi 79

Popis tablica i slika 101

Sažetak 102

Summary 103

1. Uvod

Poznati njemački fizičar Albert Einstein bio je sljedećeg uvjerenja: „Lernen ist Erfahrung. Alles andere ist einfach nur Information.“ („Učenje je stjecanje iskustva. Sve ostalo je puka informacija.“) Potaknuta Einsteinovom izrekom i svjesna aktualne obrazovne situacije u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj, odlučila sam se intenzivnije uhvatiti u koštac s ulogom izvannastavnih mjesta u učenju njemačkog jezika. Nedostatak materijalnih sredstava i vremena na redovnoj nastavi dovode do nemogućnosti potkrjepljivanja teorijskog znanja praktičnim djelovanjem. Upravo su izvannastavna mjesta za učenje prikladna za primjenu teorije aktivnim djelovanjem u autentičnom okruženju te su stoga vrijedan doprinos redovnoj nastavi i obrazovanju, a ovim se radom nastoji naglasiti njihova važnost i potaknuti njihovo posjećivanje.

Ovaj rad koncipiran je na način da polazi od općenitog teorijskog pregleda prema specifičnim i konkretnim primjerima dobre prakse. Prvi dio rada, koji je baziran na teoriji, govori o specijalnim knjižnicama i Goethe-Institutu u općenitom smislu. Nakon teorijskog dijela slijedi analiza knjižničnog fonda e-knjižnice Goethe-Instituta te knjižnice Goethe-Instituta u Zagrebu s naglaskom na onu građu koja je važna pri učenju njemačkog jezika. Potom slijedi drugi dio rada u kojem se obrađuju izvannastavna mjesta za učenje te su analizirane promatrane radionice u knjižnici Goethe-Instituta koje predstavljaju primjer dobre prakse. Posljednji dio rada praktične je prirode te donosi primjer vlastite radionice „Weihnachten in der Bibliothek“ („Božić u knjižnici“).

Rad započinje poglavljem o specijalnim knjižnicama u kojem se polazi od najvažnijih dokumenata na temelju kojih se vrši podjela knjižnica te definicije specijalnih knjižnica. Slijedi kratki kronološki prikaz razvoja specijalnih knjižnica u svijetu i Republici Hrvatskoj. Na kraju prvog poglavlja ističu se razlozi osnivanja specijalnih knjižnica, njihove osnovne i posebne zadaće te kompetencije specijalnih knjižničara nužne za kvalitetno vršenje knjižnične djelatnosti. Iduće poglavlje govori o osnovnim ciljevima Goethe-Instituta kao kulturnog instituta, organizaciji rada te njegovoj ulozi u razvoju demokracije, međukulturne suradnje te promicanju njemačkog imidža u svijetu kroz izdavaštvo, jezični i kulturni rad. Također se dotiče različitih tematika i aktualnih globalnih pitanja kojima se Institut bavi. Na kraju poglavlja nalazi se kratki kronološki pregled razvoja Goethe-Instituta u svijetu i Republici Hrvatskoj. Potom se predstavlja

koncept knjižnice Goethe-Instituta u Zagrebu te se analizira knjižnični fond e-knjižnice i knjižnice Goethe-Instituta u Zagrebu s posebnim naglaskom na vrste građe dostupne u knjižnici koje su vrijedan informacijski izvor u učenju i poučavanju njemačkog jezika. Analizirani su udžbenici za učenje njemačkog jezika kao stranog jezika za različite skupine korisnika.

Drugi dio rada započinje teorijskim pregledom izvannastastavnih mjesta za učenje. Polazi se od problematike definiranja izvannastavnih mjesta za učenje s obzirom na njihovu višeznačnost, međusoban utjecaj formalnog, neformalnog i informalnog učenja te se nastoji ukazati na potrebu razlikovanja izvannastavnih mjesta za učenje od svakodnevnih životnih situacija u kojima se uči. Spektar izvannastavnih mjesta za učenje je širok, a važnost integracije izvannastavnih mjesta za učenje u nastavu je neminovna, pa poglavlje donosi primjer knjižnice kao izvannastavnog mjesta za učenje i njezine uloge u razvoju učenikovih kompetencija. Na temelju promatranja održanih radionica u knjižnici Goethe-Instituta u Zagrebu nastaje sljedeće poglavlje koje obrađuje programe koje spomenuta knjižnica nudi (knjižnične razgovore i učionicu u knjižnici) te je detaljno opisan koncept učionice u knjižnici, kao i njezini sastavni dijelovi. Poglavlje govori o didaktizaciji građe, osmišljavanju zadataka te implementaciji informacijske i komunikacijske tehnologije pri učenju u knjižnici Goethe-Insituta.

Posljednji dio rada primjer je vlastite radionice koja bi se mogla održati u knjižnici Goethe-Instituta na temu „Weihnachten in der Bibliothek“ („Božić u knjižnici“). Ističu se razlozi odabira teme, ciljna skupina kojoj je radionica namijenja te povezanost ishoda učenja s Prijedlogom Nacionalnog kurikuluma za predmet njemački jezik i Nastavnim planom i programom. U prilozima se nalazi didaktizirana građa, odgovarajući zadaci za rad u skupinama te listić za samoprocjenu učenika na kraju radionice.

2. SPECIJALNE KNJIŽNICE

Prema UNESCO-vom dokumentu iz 1970. godine razlikujemo nekoliko vrsta knjižnica: nacionalne (National libraries), visokoškolske (Libraries of institutions of higher education), općeznanstvene (Other major non-specialized libraries), školske (School libraries), javne ili narodne (Public or popular libraries) te specijalne (Special libraries).[1] Sukladno odredbama UNESCO-a i hrvatski Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti iz 2019. godine dijeli knjižnice prema namjeni i sadržaju knjižničnog fonda na: nacionalne, narodne, školske, sveučilišne, visokoškolske, znanstvene i specijalne knjižnice. Zakon također nalaže da pojedine knjižnice prema potrebi mogu obavljati poslove i zadaće više vrsta knjižnica.[2]

2.1. Definicija specijalnih knjižnica

Svaka od spomenutih vrsta knjižnica ima vlastitu definiciju, povijesni razvoj, ulogu, ustroj i korisnike. Postoje različite definicije specijalnih knjižnica s obzirom na opseg i veličinu zbirki knjižnice, područje interesa, knjižnično osoblje te ostale aspekte. John Cotton Dana, osnivač američkog Udruženja specijalnih knjižnica, izjavio je sljedeće: „Ove specijalne zbirke knjiga, izvještaja i ostalog tiskanog materijala toliko se razlikuju po karakteru i upotrebi da više nema definicije koja bi ih sve mogla zadovoljavajuće obuhvatiti.“[3] Jedna od definicija specijalnih knjižnica stoji u članku uvodnih odredbi Standarda za specijalne knjižnice: *Specijalna knjižnica je samostalna knjižnica ili knjižnica u sastavu koja pokriva neku znanstvenu disciplinu ili određeno polje znanja odnosno područje specijalne djelatnosti. Tu spadaju knjižnice koje primarno pružaju usluge specifičnoj kategoriji korisnika ili primarno prikupljaju specifične oblike dokumenata ili knjižnice koje sponzorira neka ustanova u cilju zadovoljavanja potreba vezanih uz vlastito područje rada ili djelovanja. To mogu biti javne ustanove ili instituti; tijela državne vlasti ili uprave; javna, mješovita i privatna poduzeća; nevladine udruge; crkvene institucije te druge pravne i fizičke osobe koje obavljaju knjižničnu,*

[1] Recommendation concerning the International Standardization of Library Statistics, 1970. // UNESCO. Dostupno na: http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13086&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

[2] Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. // Narodne novine 17/2019. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html?fbclid=IwAR1mRM2uV4IlKnlnIQy2WdisUX9byUQbSJdxZO2AAELEeHUq_7A_VUUfOvg

[3] Kunštek, D. Specijalne knjižnice/informacijski centri u svijetu tranzicije. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 40, 1/2 (1997), str. 107.

dokumentacijsku i informacijsku djelatnost.[4] Osim knjižnica opisanih u navedenoj definiciji, specijalnim se knjižnicama često nazivaju i specijalne zbirke unutar narodnih i visokoškolskih knjižnica.[5] Shirley Echelmann ističe najvažnija obilježja specijalnih knjižnica. Prema Echelmann se specijalne knjižnice osnivaju za vlastite potrebe, financiraju iz vlastitog proračuna, prikupljaju građu i informacije o određenoj temi ili o određenom području primarno za potrebe svog osnivača te u njihovom radu sudjeluju informacijski stručnjaci.[6] Specijalne knjižnice, kao i ostale vrste knjižnica, imaju značajnu ulogu u procesu diseminacije informacija te se stoga uz pojam specijalnih knjižnica često javlja i pojam informacijskih centara te se pritom naglašava da je njihov međusobni odnos komplementaran.[7]

2.2. Kratki prikaz povijesnog razvoja specijalnih knjižnica

Specijalne su knjižnice relativno novije u odnosu na ostale vrste knjižnica.[8] Jedna od prvih poznatih specijalnih knjižnica bila je Vojna knjižnica Vojne akademije, osnovana 1777. godine u Sjedinjenim Američkim Državama, koja je okupljala građu vezanu uz inženjerstvo i ratnu tehnologiju toga vremena. U samom početku svoga postojanja bila je zapravo specijalna zbirka, a specijalnom knjižnicom postala je 1812. godine. U Sjedinjenim Američkim Državama u to doba nastaju brojne specijalne zbirke na fakultetima i sveučilištima, koje tek kasnije postaju i službeno specijalne knjižnice.[9] Do porasta broja specijalnih knjižnica u Sjedinjenim Američkim Državama dolazi 1909. godine nakon osnutka američkog Udruženja specijalnih knjižnica (Special Libraries Association).[10] Prve specijalne knjižnice na europskom kontinentu pojavljuju se pri odjelima vlada 1780.godine. Primjeri su takvih knjižnica knjižnica Ministarstva inozemnih poslova i knjižnica Ministarstva trgovine u Velikoj Britaniji koja je osnovana 1800. godine.[11] Uloga specijalnih knjižnica raste i za vrijeme i nakon Drugog svjetskog rata. Za vrijeme rata javlja se potreba za brzim, preciznim i detaljnim informacijama,

[4]Standardi za specijalne knjižnice u Republici Hrvatskoj, 2011. // Hrvatsko knjižničarsko društvo. Dostupno na: https://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/Standardi/STANDARDI%20ZA%20SPECIJALNE%20KNJI%C5%BDNICE1.doc

[5]Mount, E. Special libraries and information centers : an introductory text. 2nd ed. Washington D. C.: Special Libraries Association, 1991. Str. 2.

[6]Kunštek, D. Nav. Dj. Str. 107-108.

[7]Mount, E. Nav. Dj. Str. 3.

[8]Kunštek, D. Nav. Dj. Str. 107.

[9]Mount, E. Nav. Dj. Str. 6.

[10]Mount, E. Nav. Dj. Str. 6.

[11]Kunštek, D. Nav. Dj. Str. 108.

ponajviše na području ratne opreme i tehnologije.[12] Ukoliko pratimo razvoj specijalnih knjižnica na našem prostoru, možemo primijetiti da su prve specijalne knjižnice osnivane uz muzeje. U razdoblju od 1818. do 1918. godine zabilježene su ukupno 24 specijalne knjižnice na području Republike Hrvatske. Prva specijalna knjižnica otvorena je 1921. godine kao sastavni dio Arheološkog muzeja u Splitu.[13] Godine 1935. održan je jedan od najvažnijih IFLA-inih kongresa u povijesti međunarodnog knjižničarstva u Madridu i Barceloni te je tim povodom osnovana i radna skupina IFLA-e koja se bavi specijalnim knjižnicama.[14]

2.3. Zadaća, uloga i karakteristike specijalnih knjižnica i knjižničara

Tek od 20. stoljeća javlja se shvaćanje da je primarna zadaća specijalne knjižnice pribavljanje informacija iz stručnog područja njezina osnivača te diseminacija spomenutih informacija. Ponekad narodne i ostale vrste knjižnica ne mogu svojim uslugama zadovoljiti potrebe određene skupine korisnika onoliko detaljno koliko je njima potrebno ili onoliko brzo koliko im je informacija potrebna. Razlozi osnivanja specijalnih knjižnica su raznoliki: ostvarivanje financijske dobiti, porast ugleda i prestiža osnivača knjižnice, zadovoljstvo suradnika osnivača, povećanje istraživačke djelatnosti određene organizacije, specifičnost područja koje specijalna knjižnica obuhvaća, brzina usluge te želja za ekskluzivnom informacijom.[15]

Prema Standardima za specijalne knjižnice postoje dvije vrste zadaća koje specijalne knjižnice ispunjavaju – osnovne i posebne zadaće. Osnovne zadaće obuhvaćaju izgradnju knjižnične zbirke, formalnu i sadržajnu obradu građe, izradu kataloga, informacijske usluge i održavanje mrežnih stranica knjižnice, osiguravanje korištenja građe te međuknjižničnu posudbu, edukaciju korisnika, pohranu i zaštitu građe te izradu dokumentacije.[16] Posebne zadaće specijalnih knjižnica odnose se na praćenje potreba ustanove koja ju osniva, izgradnju specijalnih zbirki, izradu skupnih kataloga i baza podataka, poticanje čitanja i korištenja knjižničnih usluga, vođenje evidencije o

[12] Woods, B. M. The special library concept of service. // Special librarianship: a new reader / edited by Eugene B. Jackson. Metuchen, N.J. ; London: The Scarecrow Press, 1980. Str. 16.
[13]Kunštek, D. Nav. Dj. Str. 108.
[14]Baer, K. A. Special libraries in IFLA : a brief history. // Special libraries-worldwide: a collection of papers prepared for the Section of Special Libraries / edited by Günther Reichardt. Pullach; München: Verlag Dokumentation, 1974. Str. 21.
[15] Kunštek, D. Nav. Dj. Str. 108-109.
[16] Standardi za specijalne knjižnice u Republici Hrvatskoj, 2011. // Hrvatsko knjižničarsko društvo. Dostupno na: https://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/Standardi/STANDARDI%20ZA%20SPECIJALNE%20KNJI%C5%BDNICE1.doc

izdavačkoj djelatnosti matične ustanove, suradnju sa srodnim knjižnicama u zemlji i inozemstvu te poticanje i organizaciju stalnog stručnog usavršavanja djelatnika knjižnice.[17]

Uz istaknute razloge osnivanja specijalnih knjižnica važno je spomenuti i smisao te zadaću i ulogu specijalnih knjižničara. Osim temeljne zadaće knjižničarstva – prikupljanja, obrade, pohranjivanja, očuvanja i zaštite te davanje građe na korištenje – specijalni knjižničari pomažu i potiču korisnika na pristup informacijama i znanju. Stoga je važno da posjeduju visok stupanj tehnološkog i stručnog znanja te informacijske i informatičke pismenosti.[18] Također je važno da specijalni knjižničari ostvare osobni kontakt sa suradnicima i korisnicima specijalne knjižnice kako bi mogli predvidjeti potrebe istih, obavještavati ih o novostima te im olakšati rad brzim pružanjem usluga i informacija.[19]

Uloga knjižničara u specijalnim knjižnicama uvelike je slična ulozi knjižničara u ostalim vrstama knjižnica, međutim s obzirom na činjenicu da je specijalna knjižnica usmjerena na ispunjavanje točno određenih informacijskih potreba korisnika, rad specijalnih knjižničara je često izazovan i složen.[20]

[17]Standardi za specijalne knjižnice u Republici Hrvatskoj, 2011. // Hrvatsko knjižničarsko društvo. Dostupno na: https://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/Standardi/STANDARDI%20ZA%20SPECIJALNE%20KNJI%C5%BDNICE1.doc

[18]Špac, V.; Martek, A. Specijalne knjižnice i strategija razvoja. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 3 (2013), str. 3. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/115119

[19]Kunštek, D. Nav. Dj. Str. 110.

[20]Aspnes, G. A philosophy of special librararanship. // Special librarianship: a new reader / edited by Eugene B. Jackson. Metuchen, N.J. ; London: The Scarecrow Press, 1980. Str. 9.

3. GOETHE-INSTITUT

S obzirom na to da su kultura i obrazovanje ključni segmenti u razvoju demokracije, oni za svoj opstanak, širenje i djelovanje trebaju odgovarajuću infrastrukturu. Upravo se na ovaj način može započeti govoriti o tome što je Goethe-Institut te koji su njegovi ciljevi i zadaće. Goethe-Institut je prema svom ustrojstvu registrirano društvo čiji se osnovni ciljevi odnose na promicanje njemačkog jezika u svijetu, njegovanje međunarodne kulturne suradnje te promicanje kulturne, društvene i političke slike Njemačke u svijetu.[21] Goethe-Institut samostalno odlučuje o vlastitim aktivnostima, međutim dužan je redovito obavještavati predstavništva u inozemstvu o svemu onome što je važno za međusobnu suradnju ili zadire u političku odgovornost predstavništva u inozemstvu. Kulturni instituti otvaraju se uz odobrenje Ministarstva vanjskih poslova, a zaposlenici spomenutih instituta dužni su svojim radom i postupcima promicati njemački ugled.[22] Rad Goethe-Instituta možemo pratiti kroz tri organizacijske cjeline. Središnja razina sa sjedištem u Münchenu zadužena je za pružanje usluga i savjetovanje svih inozemnih instituta u 94 zemlje. Regionalni instituti bave se usklađivanjem i strukturiranjem rada svakog pojedinačnog instituta. Pojedinačni instituti usmjereni su na izradu kulturnih programa te jezični i informacijski rad.[23]

3.1. Ciljevi i zadaće Goethe-Instituta kao kulturnog instituta

Za ostvarivanje ciljeva kulturnog instituta važno je poznavati prilike i običaje određene društvene zajednice. Goethe-Institut određuje ciljeve i stvara program ovisno o aktualnoj društvenoj, političkoj i kulturnoj situaciji u zemlji u kojoj djeluje.[24] Također se uzimaju u obzir potrebe i interesi korisnika, koje čine studenti, nastavno osoblje, umjetnici, intelektualci, znanstvenici, mediji, kulturne institucije, nevladine organizacije itd. Nizom usluga i aktivnosti koje Goethe-Institut pruža nastoji se promicati međukulturalna suradnja. Za uspješno približavanje dviju ili više kultura i

[21]Crückeberg, J. Ambivalente Beziehungen. Die Autonomie der Goethe-Institute und die Diplomatie der Deutschen Botschaften. // Kulturarbeit in Transformationsprozessen : Innenansichten zur Außenpolitik des Goethe-Instituts / herausgegeben von Wolfgang Schneider und Anna Kaitinnis. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden, 2016. Str. 84.

[22]Crückeberg, J. Nav. Dj. Str. 85.

[23]Crückeberg, J. Nav. Dj. Str. 81-82.

[24]Harnischfeger, H. Vertrag und Auftrag, Personal und Programm. Das Goethe-Institut zwischen institutionellen und inhaltlichen Widersprüchen. // Kulturarbeit in Transformationsprozessen: Innenansichten zur Außenpolitik des Goethe-Instituts / herausgegeben von Wolfgang Schenider und Anna Kaitinnis. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden, 2016. Str. 107.

ostvarivanje međukulturne suradnje u jednakoj je mjeri važno steći osjećaj međusobnog povjerenja i poštovanja, koliko i spoznati i naučiti o tuđim kulturnim prilikama i običajima. Na taj način Goethe-Institut svojim programima pridonosi razvoju demokracije i poštivanju ljudskih prava. Na području međukulturne suradnje Goethe-Institut ulaže vrijeme i novac u organizaciju i provedbu brojnih kulturnih manifestacija i događanja. Različitim uslugama koje nude nastoje upoznati strane korisnike s informacijama iz kulturne sfere Njemačke, a sukladno tome organiziraju i pripremaju program za posjetitelje Goethe-Instituta. [25] Goethe-Institut nadalje nastoji prikazati sliku Njemačke uključujući u manjoj mjeri njezinu problematičnu prošlost te u većoj mjeri naglašavajući suočavanje sa sadašnjim problemima koji proizlaze iz prošlosti.[26] Za ostvarivanje zadataka ove vrste Goethe-Institut priprema i izdaje različite tiskane i audio-vizualne medije poput knjiga, časopisa, novina, dokumenata, filmova te nosača slike i zvuka, a usto se potiče i prevođenje.[27] Važan segment rada Goethe-Instituta je i promicanje njemačkog jezika koje se očituje u održavanju nastave njemačkog jezika u institutima diljem svijeta, suradnji sa školskom upravom, institucijama i nastavnim osobljem, a sve s ciljem pružanja stručne potpore nastavnicima i germanistima izvan granica Njemačke.[28] Upravo iz tog razloga stručnjaci u Institutu imaju zadatak razvijati nove te poboljšavati postojeće nastavne metode i materijale, održavati jezične ispite te osiguravati stipendije za učenje njemačkog jezika.[29] S obzirom na to da živimo u modernom dobu, Institut prati najnovije trendove pa stoga ulaže u digitalizaciju i modernizaciju jezičnog, obrazovnog i kulturnog sadržaja.[30]

[25] Rahmenvertrag. // Organisation-Goethe-Institut. Dostupno na: https://www.goethe.de/de/uun/org.html?fbclid=IwAR3am2vagg4louCcYgE1tzhRDK7yBA6rMK99GI4uWyI3Fok-KGlj3knZhhs

[26] Dittrich-van Weringh, K.: Am deutschen Wesen soll die Welt nicht genesen! Ein Plädoyer für die internationale kulturelle Zusammenarbeit. // Kulturarbeit in Transformationsprozessen: Innenansichten zur Außenpolitik des Goethe-Instituts / herausgegeben von Wolfgang Schneider und Anna Kaitinnis. Wiesbaden : Springer Fachmedien Wiesbaden, 2016. Str. 118.

[27] Rahmenvertrag. // Organisation-Goethe-Institut. Dostupno na: https://www.goethe.de/de/uun/org.html?fbclid=IwAR3am2vagg4louCcYgE1tzhRDK7yBA6rMK99GI4uWyI3Fok-KGlj3knZhhs

[28] Isto.

[29] Isto.

[30] Jahrbuch 2018/2019. München: Goethe-Institut e.V., 2019. Str. 4. Dostupno na: https://www.goethe.de/resources/files/pdf179/jahrbuch-2018_2019.pdf?fbclid=IwAR1bOjmRNSX23hiTA9VbAADAp06zzVLAtcBB-8zYhTTffL20HuDRZ-2rF4E

Spomenuti ciljevi i zadaci ostvaruju se u različitim tematskim područjima te suradnjom na međunarodnoj razini. Goethe-Institut usredotočen je na aktualna globalna pitanja od kojih je važno istaknuti: odnos prema migracijskim kretanjima, zagađenje i zaštita okoliša, slobodu mišljenja i govora, digitalizaciju, jačanje sloge među građanima Europe te odnos prema vlastitoj povijesti i prošlosti.[31] Dijalog o spomenutim temama omogućuje činjenica da Goethe-Institut broji ukupno 157 instituta u inozemstvu, oko 900 jezičnih centara, brojna kulturna društva, pop-up institute, čitaonice te održava nebrojeno mnogo kontakata na svjetskoj obrazovnoj i kulturnoj sceni.[32] Institut organizira različite festivale, bijenale, izložbe u muzejima, galerijama i školama koje odgovaraju potrebama i interesima lokalnog stanovništva.[33] Neki od primjera aktivnosti Goethe-Instituta na međunarodnoj razini su „Museumsgespräche“ (cilj je povezivanje muzeja na afričkom tlu, koji zajedno rade na razvoju muzejske infrastrukture u Africi), „Episoden des Südens“ (riječ je o aktivnostima koje se provode na području Latinske Amerike), „bauhaus imaginista“ (projekt svjetskih razmjera u čast 100. obljetnice osnutka škole Bauhaus povodom koje je Goethe-Institut organizirao izložbe, događanja i simpozije u 11 zemalja), „Freiraum“ (povezivanje europskih građana i umjetnika te suočavanje s trenutačnom situacijom na temu ljudskih sloboda), „Studienbrücke“ (jezično i interkulturalno doškolavanje učenika koje im otvara vrata njemačkih fakulteta) te „Schulwärts“ (praksa budućih nastavnika njemačkog jezika u inozemnim školama koja ih priprema na heterogenost i multikulturalnost budućih razreda).[34]

3.2. Kratki prikaz povijesnog razvoja Goethe-Instituta u svijetu

Iako je Franz Thierfelder, glavni tajnik Njemačke akademije, već 1932. godine osnovao Goethe-Institut Njemačke akademije za stručno usavršavanje profesora njemačkog jezika iz inozemstva, kao pravi datum osnutka Instituta uzima se 9.

[31] Jahrbuch 2018/2019. München: Goethe-Institut e.V., 2019. Str. 6. Dostupno na: https://www.goethe.de/resources/files/pdf179/jahrbuch-2018_2019.pdf?fbclid=IwAR1bOjmRNSX23hiTA9VbAADAp06zzVLAtcBB-8zYhTTffL20HuDRZ-2rF4E

[32] Isto.

[33] Isto.

[34] Jahrbuch 2018/2019. München: Goethe-Institut e.V., 2019. Str. 7. Dostupno na: https://www.goethe.de/resources/files/pdf179/jahrbuch-2018_2019.pdf?fbclid=IwAR1bOjmRNSX23hiTA9VbAADAp06zzVLAtcBB-8zYhTTffL20HuDRZ-2rF4E

kolovoza 1951. godine.[35] Prvi jezični tečajevi Instituta u Njemačkoj održavani su u Bad Reichenhallu, u čijoj je blizini živio i radio Georg Lapper, utemeljitelj nastavne metode „singendes Lernen“, prema kojoj se njemački jezik učio pjevanjem i psalmodijom.[36] U to vrijeme Goethe-Institut počinje upotrebljavati vlastiti udžbenik za poučavanje njemačkog jezika koji je u stručnim krugovima poznat pod nazivom „Schulz-Griesbach“.[37] U samom početku osnivanje Instituta u inozemstvu bilo je ograničeno zbog pomanjkanja financijskih sredstava, a prvi Instituti otvarani su umjesto u glavnim gradovima zapadnoeuropskih zemalja u manjim gradovima jer su u glavnim gradovima već postojali tzv. savezni kulturni instituti koji su krajem 50-ih i početkom 60-ih priključeni Goethe-Institutu.[38] Goethe-Instituti u inozemstvu nerijetko su otvarani na privatnu inicijativu. Primjer predstavlja Institut u Ateni, koji je ujedno i prvi inozemni Goethe-Institut.[39] U periodu između 1959. i 1962. godine Goethe-Institutu priključena su brojna njemačko-inozemna jezična društva na području Latinske Amerike, a potom su otvorene i podružnice u Aziji, kao i u državama nastalim raspadom SSSR-a.[40] Od samih početaka Goethe-Institut podupirao je stručno osposobljavanje i usavršavanje nastavnika njemačkog jezika, međutim u vrijeme Willyja Brandta Institut se okreće novoj zadaći. Riječ je o dijaloškom i partnerskom radu na polju kulture. [41] Njemačko Ministarstvo vanjskih poslova 1960-ih godina priključuje brojne inozemne kulturne institute Goethe-Institutu.[42] U razdoblju od 1980. do 1990. godine Goethe-Institut otvara brojne podružnice u Istočnoj Europi.[43]

[35]Wittek, B. Gütesiegel Goethe: zur Geschichte eines Instituts zwischen Außen und Kulturpolitik. // Kulturarbeit in Transformationsprozessen: Innenansichten zur Außenpolitik des Goethe-Instituts / herausgegeben von Wolfgang Schneider und Anna Kaitinnis. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden. Str. 95.

[36]Griesbach, H.: Am Anfang war fast nichts. Wie es vor 50 Jahren begann. 2001. // Deutsches historisches Museum.
Dostupno na:
https://www.dhm.de/archiv/ausstellungen/goethe/katalog/griesbach.htm?fbclid=IwAR2wQhmdAy7lw1JKOs-cgubOk6dFRrQdPcaMx1p7_9eFT_Ryx-TrcaaKvyw

[37] Zur Geschichte des Goethe-Instituts. // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na:
https://www.goethe.de/de/uun/org/ges.html?fbclid=IwAR2Ii6yNqMUmikm8T8kmeQlId6zwTLCQ6uqxp1j5quD0foBCZXmfJ03uEWU

[38]Wittek, B. Nav. Dj. Str. 96.

[39]Isto.

[40]Wittek, B. Nav. Dj. Str. 98.

[41] Zur Geschichte des Goethe-Instituts. // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na:
https://www.goethe.de/de/uun/org/ges.html?fbclid=IwAR2Ii6yNqMUmikm8T8kmeQlId6zwTLCQ6uqxp1j5quD0foBCZXmfJ03uEWU

[42]Harnischfeger, H. Nav. Dj. Str. 102.

[43] Zur Geschichte des Goethe-Instituts. // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na:
https://www.goethe.de/de/uun/org/ges.html?fbclid=IwAR2Ii6yNqMUmikm8T8kmeQlId6zwTLCQ6uqxp1j5quD0foBCZXmfJ03uEWU

3.3. Goethe-Institut u Republici Hrvatskoj

Goethe-Institut svoju podružnicu ima i u glavnom gradu Republike Hrvatske. Goethe-Institut Hrvatska otvoren je 1973. godine te se na regionalnoj razini svrstava u područje jugoistočne Europe uz institute u Ankari, Ateni, Beogradu, Bukureštu, Istanbulu, Izmiru, Nikoziji, Sarajevu, Skopju , Sofiji te Solunu.[44] Analizirajući mrežne stranice Goethe-Instituta Hrvatska, prvo možemo uočiti moto pod kojim Institut djeluje „Sprache. Kultur. Deutschland" kojim se ističe da je rad Instituta usmjeren na dva područja: jezično i kulturno. Institut omogućava učenje njemačkog jezika putem tečajeva u prostoru Goethe-Instituta, u online okruženju ili u Saveznoj Republici Njemačkoj. Osim tečajeva Goethe-Institut provodi i jezične ispite čije uspješno polaganje osigurava potvrdu o poznavanju njemačkog jezika na odgovarajućoj razini. Uz različite mogućnosti za učenike, Goethe-Institut usmjeren je i na stručno usavršavanje nastavnika njemačkog jezika koje se odvija u Republici Hrvatskoj, Saveznoj Republici Njemačkoj ili u online okruženju. Upravo iz tog razloga surađuju s Agencijom za odgoj i obrazovanje, Hrvatskim društvom učitelja i profesora njemačkog jezika te visokim školama.[45] Goethe-Institut također nudi kako nastavnicima tako i učenicima različite materijale za učenje i poučavanje koji su koncipirani na način da se učenici zabavljaju pri učenju. Školama, visokim školama, sveučilištima i knjižnicama na raspolaganje stavljaju i tzv. putujuće izložbe.[46] Putujuće izložbe podijeljene su po različitim temama, a uz njih dolaze i radni listići kao popratni materijal za učenje. Njihova posudba je besplatna te se na taj način potiče učenike da se intenzivnije bave određenom temom iz područja njemačke kulture i civilizacije. Na mrežnim stranicama Instituta nalazi se i nekoliko aplikacija za učenje njemačkog jezika: aplikacija za vježbanje vokabulara, aplikacija „Zagonetni nalog" u kojoj učenici rješavaju kriminalni slučaj koristeći se njemačkim jezikom te aplikacija „Nebeska tajna" u kojoj učenici putujući Njemačkom rješavaju zagonetke na njemačkom jeziku. Također postoji i virtualna zajednica „Deutsch für dich" za besplatno učenje

[44]Jahrbuch 2018/2019. München: Goethe-Institut e.V., 2019. Str. 92. Dostupno na: https://www.goethe.de/resources/files/pdf179/jahrbuch-2018_2019.pdf?fbclid=IwAR1bOjmRNSX23hiTA9VbAADAp06zzVLAtcBB-8zYhTTffL20HuDRZ-2rF4E

[45]Goethe-Institut Kroatien. // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na: https://www.goethe.de/ins/hr/hr/index.html

[46]Njemački za mlade i djecu: putujuće izložbe. // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na: https://www.goethe.de/ins/hr/hr/spr/unt/kum/dfj.html?fbclid=IwAR0Jzcge_tT_jTcZIpWpQaoNXQqg3_iCd-BZpk3M3P2hpOVumN9gV_T8ZWM

njemačkog jezika u suradnji s drugim učenicima. U sklopu stranice nalazi se i forum za izmjenjivanje iskustva tijekom učenja, kao i zadaci prilagođeni različitim razinama predznanja učenika. Važno je spomenuti i inicijativu „Škole: partneri budućnosti“ (PASCH) pokrenutu 2008. godine kao projekt Ministarstva vanjskih poslova Savezne Republike Njemačke u suradnji s Centralnim uredom za školstvo u inozemstvu, Njemačkom službom za akademsku razmjenu, Konferencijom njemačkih zemaljskih ministarstava za obrazovanje, istraživanje i kulturu te Goethe-Institutom.[47] Goethe-Institut kao vodeće ciljeve inicijative ističe: otvaranje perspektiva obrazovanjem, poticanje višejezičnosti, omogućavanje pristupa jeziku i obrazovanju te zajedničko bavljenje problemima budućnosti.[48] Zahvaljujući spomenutoj inicijativi škole u Njemačkoj i inozemstvu jačaju međusobnu suradnju te nastava njemačkog jezika postaje kvalitetnija, a učenicima se pruža mogućnost pohađanja nastave u Njemačkoj putem stipendija ili programa razmjene učenika. Goethe-Institut zadužen je za unaprijeđenje nastave njemačkog jezika tako što pruža stalno stručno usavršavanje nastavnicima njemačkog jezika na području didaktike i metodike, šalje vlastite stručnjake u škole uključene u spomenutu inicijativu te opskrbljuje iste škole modernim multimedijalnim obrazovnim materijalima.[49]

[47]Inicijativa „Škole: partneri budućnosti". // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na: https://www.goethe.de/ins/hr/hr/spr/eng/pas.html?fbclid=IwAR3zzYIdChuD0mQyT7o-dou3ogBpWGGT4heLOrYX63NYdtWnlT0hJZJsshk

[48]Isto.

[49]Isto.

4. SPECIJALNA KNJIŽNICA GOETHE-INSTITUTA

S obzirom na to da se Goethe-Institut u jednakoj mjeri bavi i jezičnim radom, za koji je zadužen jezični odjel Instituta, i kulturnim radom, Goethe-Institut Hrvatska u svojem sastavu ima i specijalnu knjižnicu. Knjižnica Goethe-Instituta dostupna je svima te je njezino korištenje besplatno uz posjedovanje valjane članske iskaznice.[50] Korisnici knjižnice mogu posuditi neograničeni broj medija za koje je rok posudbe 4 tjedna. Važno je naglasiti da se posuditi mogu svi mediji osim leksikona, rječnika, novina te najnovijih izdanja časopisa koji su na raspolaganju za rad isključivo na prostoru knjižnice. Knjižnica Goethe-Instituta također postoji u digitalnom obliku kao e-knjižnica gdje korisnici mogu posuditi e-knjige, e-zvučne datoteke, filmove, e-časopise te e-novine. U sklopu knjižnice nalazi se i čitaonica s računalima i pisačima na kojima je osiguran besplatan pristup internetu korisnicima knjižnice. Posebno je zanimljivo da se unutar knjižnice nalazi medijateka opremljena konzolama Wii i Play Station 4 koji služe za razonodu korisnicima u bilo kojem trenutku.

4.1. Fond e-knjižnice Goethe-Instituta

Korisnici knjižnice Goethe-Instituta mogu putem e-knjižnice u bilo kojem trenutku i sa bilo kojeg mjesta posuditi dostupne medije bez fizičkog dolaska u knjižnicu. Kako bi stekli uvjete korištenja e-knjižnice, korisnici se moraju registrirati putem stranice *Mein Goethe.de*. Nakon isteka roka posudbe korisniku je automatski onemogućen pristup posuđenom mediju pa stoga nema potrebe brinuti o prekoračenju roka posudbe. E-knjižnica korisnicima nudi ukupno 11 859 naslova e-knjiga, 3 309 zvučnih datoteka, 563 filmova, 10 različih e-novina, 41 e-časopis te 5 616 glazbenih datoteka.[51] Na početnoj stranici e-knjižnice mediji su razvrstani prema predmetnim područjima na sljedeće kategorije: dječji mediji, knjižnica za mlade, škola i učenje, diskurzivni književni oblici, književnost i zabava te glazba. Međutim padajući izbornik nudi i drugačije pretraživanje medija: njemački jezik, njemački jezik u školi, njemački kao strani jezik te njemačko kino.

[50] Knjižnica : posudba. // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na: https://www.goethe.de/ins/hr/hr/kul/bib/aus.html?fbclid=IwAR0fGn3cpyQRh8ibHBcAw0cbb-JAQ4dEQqTLnHK-qt7l_lKd_8pMABJued4

[51] Onleihe: die digitale Bibliothek des Goethe-Instituts. // Onleihe. Dostupno na: https://www.onleihe.de/goethe-institut/frontend/welcome,51-0-0-100-0-0-1-0-0-0-0.html?fbclid=IwAR30ejoTotb2Jlc1Wg-PqTfRF6g3akeuxIUgoaCmt34l5fB2XVODATd8Eco

Od posebnog je interesa za ovaj rad područje škole i učenja koje broji ukupno 675 različitih medija. U najmanjoj mjeri zastupljena su Dudenova izdanja koja pomažu u pripremi ispita iz njemačke državne mature iz različitih predmeta: povijesti (*Abi Genial Geschichte*), politike i gospodarstva *(Abi Genial Politik und Wirtschaft*), njemačkog jezika (*Abi Genial Deutsch; Learn Attack Deutsch*). Ovakva izdanja donose sistematski prikaz sadržaja određenog predmeta, jasno su i pregledno strukturirana, u skladu sa smjernicama za ispite državne mature, sadrže brojne primjere i zadatke te kao takva olakšavaju učenicima pripremu za pisanje ispita. E-knjižnica također nudi literaturu posvećenu strategijama učenja za ispite (Schuster, M. *Für Prüfungen lernen*), odnosno sadrži vrijedne savjete o tome što se pri učenju treba izbjegavati te kako se kvalitetno uči.

Nadalje, e-knjižnica sadrži nekoliko referentnih djela, od kojih se ponovno najviše ističu izdanja Dudena: rječnik sinonima za osnovnu školu (*Das Grundschulewörterbuch- Sag es besser: Synonyme*) i rječnik stranih riječi za osnovnu školu (*Das Grundschulewörterbuch- Fremde Wörter*). Oba su rječnika ilustrirana što dodatno motivira djecu za učenje njemačkog jezika, a donose i mnoge primjere, različita značenja riječi i izreke te zbog svega navedenog olakšavaju učenje njemačkog jezika i čine ga zanimljivijim. Među referentnim djelima e-knjižnice svrstana su i sljedeća djela: knjiga viceva za djecu (Löwenberg, U. *Mein dickes Witzebuch*), dječja enciklopedija (Schiefelbein, N. *Kriegen Pinguine kalte Füsse*?), knjiga općeg znanja (Tzschaschel, M. *Wie war das noch?)* te dječji leksikon (Beuschel-Menze, H. *Bertelsmann Kinder-Lexikon*). Navedena referentna djela omogućavaju učenicima da u svakom trenutku provjere pojmove pri ponavljanju gradiva, istraže nove pojmove pri učenju novog gradiva ili pak saznaju dodatne informacije o temi koja ih zanima.

Učenici sve češće koriste internet i mrežne stranice pri učenju. Korištenje interneta u procesu učenja ima mnoge prednosti. Internet nudi obilje informacija koje su dostupne u bilo kojem trenutku i kojima učenici mogu pristupiti s bilo kojeg mjesta. Upravo zato je važno razlikovati povjerljive od nepovjerljivih internetskih izvora. E-knjižnica Goethe-Instituta nudi naslove o pretraživanju i korištenju mrežnih stranica (Weber, J. *Informationen im Netz kompetent beschaffen*). Informacije pronađene na mrežnim stranicama učenici i studenti često koriste u pisanim radovima. Nerijetko se javljaju problemi pri izradi pisanih radova: citiranje, formuliranje teza ili argumentiranje. E-

knjižnica nudi nekoliko naslova koji usmjeravaju učenike i studente u pisanju znanstvenih radova ili sastavaka nudeći istovremeno konkretne primjere (Esselborn-Krumbiegel, H. *Richtig wissenschaftlich schreiben*; Reiter, M. *Schreibtipps für Studierende*; Glaser, K. *Aufsatztraining für 5. bis 7. Klassen*; Theurer, D. *Aufsätze schreiben*). U kategoriji tehnika učenja nalazi se i nekoliko savjetnika iz niza *Kids auf der Überholspur* namijenjenih djeci. Savjetnici govore o pravilima lijepog ponašanja (Schubert, Z. *Gutes Benehmen*), usklađivanju škole i slobodnog vremena (Seiwert, L. *Zeitmanagement für Kids*) te rješavanju konflikata verbalnim putem (Gemmer, B. *Konflikte lösen*).

E-knjižnica Goethe-Instituta nudi obilje literature iz sfere učenja i poučavanja. U mrežnom katalogu e-knjižnice ta je literatura podijeljena na školske predmete: njemački jezik, engleski jezik, geografiju, povijest, glazbu, filozofiju, vjeronauk, društvene znanosti te politiku. Najveći dio literature posvećen je učenju njemačkog jezika, pa je tako moguće posuditi referentna djela, gramatičku literaturu, interpretacije književnih djela, referate, ali i edukativne igre i kvizove. Kod potonjeg se posebno ističe niz *Einfach lernen mit Rabe Linus* (Raab, D. *Deutsch 1. Klasse*; *Deutsch 2. Klasse*, *Deutsch 3. Klasse*; *Deutsch 4. Klasse*) namijenjen učenicima od 1. do 4. razreda osnovne škole koji nudi niz materijala za pomoć pri učenju. *Einfach lernen mit Rabe Linus* obuhvaća sve četiri kompetencije koje učenici razvijaju i uvježbavaju rješavanjem različitih zadataka. E-knjižnica nadalje donosi nekoliko kvizova iz niza *Allgemeinbildungsquiz Deutsch* koji tematiziraju istaknute njemačke književnike (*Allgemeinbildungsquiz: Leben und Werk von Günther Grass*; *Leben und Werk von Max Frisch*; *Leben und Werk von Friedrich Dürrenmatt; Leben und Werk von Friedrich von Schiller*). Svi spomenuti primjeri imaju zajednički koncept. Kvizovi su koncipirani na način da se učenicima na zabavan, ali istovremeno i poučan način približe privatna i stvaralačka sfera života njemačkih književnika te su izvrsno pomagalo u nastavi njemačkog jezika.

Među referentnim djelima u e-knjižnici prevladava Dudenov niz *Wissen-Üben-Testen* koji je podijeljen po razredima (*Deutsch 5. Klasse*; *Deutsch 6. Klasse*; *Deutsch 7. Klasse*; *Deutsch 8. Klasse*; *Deutsch 9. Klasse*; *Deutsch 10. Klasse*). Svaki od navedenih priručnika obuhvaća obrazovni sadržaj njemačkog jezika koji se obrađuje u pojedinom razredu. Dio priručnika koji se odnosi na znanje (Wissen) objašnjava gramatička pravila uz konkretne primjere. U dijelu koji se odnosi na uvježbavanje

(Üben) nalaze se odgovarajući zadaci i vježbe. Na kraju svakog poglavlja nalaze se kontrolni zadaci (Testen) na temelju kojih učenici mogu samostalno provjeriti koliko su dobro usvojili gradivo.

U kategoriji gramatika e-knjižnica nudi različite naslove koji obrađuju pojedini dio gramatike. Već spomenuti Dudenov niz *Wissen-Üben-Testen* nudi priručnike za pisanje diktata koji objašnjavaju sam postupak pisanja diktata, donose relevantne vježbe i završne testove za provjeru naučenog gradiva (*Diktate 2. Klasse; Diktate 3. Klasse*; *Diktate 4. Klasse*). Duden također nudi zbirku diktata koju zajedno mogu koristiti roditelji i učenici pri vježbanju, a svi diktati iz zbirke dostupni su i u obliku zvučnog zapisa za korištenje na računalu, pametnom telefonu ili tabletu pa učenici mogu vježbati i samostalno (Fahlbusch, C. *150 Diktate 2. bis 4. Klasse ; 150 Diktate 5. bis 8. Klasse*). Duden nudi još nekoliko priručnika namijenjenih učenicima osnovnih škola za samostalno vježbanje pisanja diktata (Schauer, S. *100 spannende Diktate*; Schauer, S. *100 lustige Diktate*). Priručnici obrađuju nekoliko različitih vrsta diktata poredanih po težini s odgovarajućim primjerima. Nadalje postoji veliki broj priručnika posvećenih pravopisu (Hock, B*. Deutsch- Rechtschreibung und Zeichensetzung*; Holzwarth-Raether, U. *Deutsch, 4. Klasse- Richtig schreiben*; Krome, S. *Wahrig-Schüler-Rechtschreibung*; Spitznagel, E. *Schülerduden Rechtschreibung und Wortkunde*). Navedeni priručnici sadrže pravopisna pravila, primjere i savjete kako spriječiti najčešće pravopisne pogreške u njemačkom jeziku. *Wahrig- Schüler-Rechtschreibung* posebno je koristan jer naglasak stavlja na pravopis i slovkanje novotvorenica koje se koriste u svakodnevnom govoru. *Schülerduden Rechtschreibung und Wortkunde* osim učenika mogu koristiti i nastavnici njemačkog jezika jer sadrži i dodatne materijale koji se mogu iskoristiti u nastavi. Učenici mogu posuditi i Dudenove kratke podsjetnike o njemačkim glagolima (*Wissen griffbereit-Deutsch: Verben*), pravopisu i pisanju zareza (*Wissen griffbereit- Deutsch: Rechtschreibung und Zeichensetzung)* te vrstama riječi (*Wissen griffbereit- Deutsch: Grammatik*). Podsjetnici na nekoliko stranica ističu najvažnija pravila pojedinog dijela njemačke gramatike za brzo ponavljanje gradiva. Niz *Schlüsselbegriffe der Grammatik* učenicima pomaže u savladavanju samoglasnika i suglasnika nudeći objašnjenja i odgovarajuće vježbe (*Vokale und Konsonanten- Erklärungen und Übungsaufgaben)* te produbljuje njihove spoznaje o pridjevima i njihovoj uporabi pri sastavljanju tekstova i sastavaka (*Adjektivbildung- Erklärungen und Übungsaufgaben*). Osim spomenutih

gramatičkih priručnika u e-knjižnici mogu se naći Dudenova izdanja gramatika za pojedine razrede, jezični savjetnik koji opisuje najčešće pogreške u njemačkoj gramatici (Mackowiak, K. *Die 101 häufigsten Fehler im Deutschen*), ali i poneko izdanje namijenjeno predškolskoj djeci. Niz *Die Vorschul-Lernraupe* u skladu je s predškolskim obrazovnim planom i programom za vrtiće i male škole. S obzirom na to da je sadržaj snimljen, potiče se precizno slušanje, izražavanje, koncentracija, ali i zabava. Obrazovni sadržaji poput slova i glasova (Die Vorschul-Lernraupe-*Buchstaben und Laute*) te brojeva i početnih matematičkih operacija (Die Vorschul-Lernraupe- *Zahlen und erstes Rechnen*) poučavaju se kroz zagonetke, rimu i pjesmice.

Interpretacije književnih djela čine vrlo važnu sekundarnu literaturu posebice za studente germanistike, ali i sve ostale korisnike knjižnice koji se bave književnošću njemačkog jezika. Reclamov niz *Textausgabe + Lektüreschlüssel* sadrži i tekst samog književnog djela i dodatni sadržaj koji pripomaže u kvalitetnijoj interpretaciji književnog djela (Bernd, O. *Heinrich von Kleist: Die Marquise von O …* ; Freund, W. *Arthur Schnitzler: Traumnovelle*). Reclam također nudi novija izdanja interpretacija književnih djela obuhvaćena nizom *Reclam Lektüreschlüssel XL* koja su opsegom nešto veća od interpretacija iz niza *Textausgabe + Lektüreschlüssel*, a sadrže analize likova, stila, jezika, bilješke o piscu, povijesni kontekst, ispitne zadatke, glosar i sl. (Ottiker, A. *Die Verwandlung von Franz Kafka*; Patzer, G*. Herman Hesse „Der Steppenwolf“*; Bernsmeier, H*. Patrick Süskind „Das Parfüm“*; Scholz, E-M. *Uwe Timm „Die Entdeckung der Currywurst*). Osim spomenutih interpretacija postoje i pojedinačne interpretacije u izdanju Reclama koje sadrže interpretacije književnog djela te bibliografske podatke o sekundarnoj literaturi pa su veoma korisne u pripremi za pisanje referata ili eseja (Schmidt-Dengel, W. *Arthur Schnitzler: Leutant Gustl*; Bayerdörfer, H-P*. Alfred Döblin: Berlin Alexanderplatz*; Rölleke, H. *Annette von Droste-Hülshoff: Die Judenbuche*). U e-knjižnici nadalje možemo naći književne interpretacije izdavačke kuće Klett. Interpretacije su obuhvaćene nizom *Klett Lektürehilfen*, a sadrže opsežne sažetke književnih djela s interpretacijama te važna pitanja o djelu s pripadajućim odgovorima (Kaltenbach, E. *Friedrich Dürrenmatt „Der Richter und sein Henker“*; Müller, S. *Thomas Mann „Der Tod in Venedig“*; Krause, G. *Naturlyrik*; Gräff, T. *Franz Kafka „Der Proceß“*). Veliki broj interpretacija sadrži niz *Königs Erläuterungen*. Interpretacije su namijenjene i učenicima i nastavnicima jer

sadrže bilješke o djelu i autoru, sadržajne analize te zadatke koji im pomažu u pripremi za državnu maturu, testove i pisanje referata i eseja (Bernhardt, R. *Textanalyse und Interpretation zu Friedrich Schiller „Die Jungfrau von Orleans“*; Jürgens, D. *Textanalyse und Interpretation zu Heinrich von Kleist „Michael Kohlhaas“*; Freund-Spork, W. *Textanalyse und Interpretation zu Gottfried Keller „Romeo und Julia auf dem Dorfe“*; Lowsky, M. *Textanalyse und Interpretation zu Theodor Storm „Der Schimmelreiter“*). Vrlo sličan koncept imaju interpretacije iz niza Königs Erläuterungen spezial koje donose najvažnije informacije o djelima određenog autora na jednom mjestu (Schröter, K. *Textanalyse und Interpretation zu Franz Kafka „Erzählungen und kurze Prosa“*; Matzkowski, B. *Textanalyse und Interpretation zu Georg Trakl „Das lyrische Schaffen“*). Primjerice Schröterova interpretacija djela Franza Kafke bavi se većim brojem djela iz njegova opusa kao npr. *Procesom, U kažnjeničkoj koloniji*, *Seoski liječnik* itd. School-Scout-Verlag nudi interpretacije i popratne materijale filmskih adaptacija književnih djela koje nastavnici mogu koristiti u nastavi njemačkog jezika (Infos und Materialien zur Filmanalyse: *Die Schachnovelle*; Infos und Materialien zur Filmanalyse: *Der Besuch der alten Dame*; Infos und Materialien zur Filmanalyse: *Good bye, Lenin!*; Infos und Materialien zur Filmanalyse: *Lola rennt*). Osim interpretacija u obliku e-knjiga, e-knjižnica nudi također interpretacije u obliku zvučnih datoteka u nizu *Hören & Lernen* u kojima se posebni naglasak stavlja na povezivanje problematike književnog djela s trenutnim događanjima (Herfurth-Uber*, B. G. E. Lessing: Minna von Barnhelm; F. Schiller: Don Karlos*; *Georg Büchner: Leonce und Lena*).

E-knjižnica osim građe namijenjene učenju njemačkog jezika posjeduje i građu o kulturi i civilizaciji njemačkog govornog područja, poznatiju pod nazivom *Landeskunde*. *Landeskunde* uključuje različita područja kao što su npr. geografija, povijest, glazba, filozofija, religija, društvene znanosti te politika. Iz područja geografije posebno se ističku didaktički DVD-ovi u izdanju *didact media-e* (*Europa im Überblick- der Nordosten*; *Europa im Überblick- der Südosten*; *Europa im Überblick – der Westen*; Weber, J. *Deutschland im Überblick – Städte, Gewässer, Sehenswürdigkeiten*). *Didact media* osim poučnih didaktičkih DVD-ova iz geografije nudi i DVD-ove iz područja povijesti (*Gründung beider deutscher Staaten*; *Soziale Frage*). E-knjižnica raspolaže građom koja se odnosi na povijesne činjenice o čitavom svijetu (Mai, M. *Weltgeschichte*; Mai, M. *Europäische Geschichte mit einer kleinen*

Länderkunde der europäischen Staaten) te onom koja se odnosi samo na Saveznu Republiku Njemačku (Körner, T. *Die Geschichte des Dritten Reichs*). E-knjižnica također pruža pregled raznih povijesnih epoha u audio obliku (Rosendorfer, H. *Deutsche Geschichte- Ein Versuch, Volume I – von den Anfängen bis Wormser Konkordat*; *Deutsche Geschichte- Ein Versuch, Volume II – von der Stauferzeit bis zu König Wenzel dem Faulen*; *Deutsche Geschichte- Ein Versuch, Volume III – vom Morgendämmern der Neuzeit bis zu den Bauernkriegen*; *Deutsche Geschichte- Ein Versuch, Volume IV –am Vorabend der Reformation*; *Deutsche Geschichte- Ein Versuch, Volume V – von der Reformation bis zum Dreißigjährigen Krieg*; *Deutsche Geschichte- Ein Versuch, Volume VI – der Dreißigjährige Krieg*; *Deutsche Geschichte- Ein Versuch, Volume VII – von plänkelnden Fürsten und herannahenden Türken 1648-1697; Deutsche Geschichte- Ein Versuch, Volume VIII – das Jahrhundert des Prinz Eugen*). Izvrsna priprema učenika za ispit iz povijesti je povijesni kviz. E-knjižnica sadrži dva povijesna kviza u izadnju School-Scout.de koji osim pitanja sadrže i točne odgovore te objašnjenja (*Epochen-Quiz: Das Epochenjahr 1989- Revolutionen im Ostblock*; *Epochen-Quiz: Die Weimarer Republik*). Iz područja glazbe se osim audio građe, koja sadrži skladbe i biografije poznatih njemačkih skladatelja, (*Joseph Haydn: Life and Works*; *Franz Schubert: Life and Works*; *Johann Sebastian Bach: Life and Works; Wolfgang Amadeus Mozart: Life and Works*) mogu pronaći i veoma korisni materijali za nastavu poput materijala za projekt *"Rap im Unterricht- die Geschichte des deutschen Rap"* u izdanju *School-Scout.de*. Ovakvi materijali pridonose ostvarivanju međupredmetnih ishoda učenja kombiniranjem obrazovnih sadržaja iz područja povijesti i glazbe. Na području filozofije e-knjižnica nudi audio građu za početnike koji se zanimaju za pojedine filozofe i njihova tumačenja (Schmidt, R. *Nietzsche für Anfänger- Also sprach Zarathustra*; Ludwig, R. *Kant für Anfänger- Der kategorische Imperativ*; Möbuß, S. *Schopenhauer für Anfänger- Die Welt als Wille und Vorstellung*). Od građe vezane uz religijsku tematiku ističe se građa namijenjena osnovnoškolcima (Behler, C. *Die schönsten Geschichten der Bibel*; Szymczyk, M. *Die Geschichte der Christen*) te građa namijenjena svim ostalim uzrastima (Zitelmann, A. *Die Weltreligionen*; Zimmermann, M. *Interreligiöses Lernen narrativ*; Weber, J. *Religion und Glauben im Vergleich*). S obzirom na to da Goethe-Institut prati aktualne trendove na društvenom i političkom području za očekivati je da će e-knjižnica ponuditi poneku građu srodne tematike. U e-knjižnici može se pronaći građa koja općenito govori o politici tj. uvodi čitatelja u političke teme

(Wagner, W. *Wie Politik funktioniert*), građa vezana uz aktualna migracijska kretanja (*Fluchtursachen und Asylverfahren*; *Rana- ein langer Weg in die Zukunft*) te građa vezana uz političko ustrojstvo Savezne Republike Njemačke (*Verfassungsordnung und Grundgesetz der Bundesrepublik Deutschland*).

Osim spomenutih vrsta građe koja pokrivaju područje učenja i poučavanja, e-knjižnica Goethe-Instituta sadrži mnoštvo elektroničke građe namijenjene različitim uzrastima i krugovima korisnika: različitu beletristiku za odrasle, beletristiku za mlade, različite vrste građe namijenjene djeci, stručnu literaturu i savjetnike te glazbu za različite uzraste. Vrijedan informacijski izvor učenicima i studentima su novine u elektroničkom izdanju koje e-knjižnica daje na posudbu: *Die Welt*, *Die Welt am Sonntag*, *Die Zeit*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung*, *Klar & Deutlich aktuell*, *Neue Zürcher Zeitung*, *NZZ am Sonntag*, *Süddeutsche Zeitung* te *taz. die Tageszeitung*. U fondu e-knjižnice nalazi se i veliki broj naslova elektroničkih časopisa, od kojih je za učenje njemačkog jezika važno istaknuti sljedeće časopise: *Deutsch als Fremdsprache* (koji se bavi njemačkim kao stranim jezikom u teoriji i praksi te izlaže teme vezane uz metodiku, didaktiku, primjenjenu lingvistiku, usvajanje stranog jezika, fonetiku, fonologiju, materijale za učenje i poučavanje, stručnu literaturu i sl.), *Deutsch perfekt* (mjesečnik namijenjen produbljivanju znanja njemačkog jezika koji sadrži tekstove različitih stupnjeva težine s nepoznatim riječima), *Deutsch perfekt plus* (konceptualno sličan časopisu Deutsch perfekt, služi kao svojevrsna nadopuna spomenutog časopisa s dodatnim zadacima i testovima) te *Fremdsprache Deutsch* (bavi se ponajviše didaktikom i metodikom njemačkog jezika, aktualnim istraživanjima na polju jezika, inspirira nastavnike različitim primjerima i idejama za nastavu). Osim navedenih e-knjiga, e-novina, e-časopisa i građe u zvučnom obliku, e-knjižnica raspolaže i velikim brojem aktualnih filmova (Finsterbusch, M. *Prinzessin Lillifee*; Korittke, O. *EVET, Ich will!*; Apel, M. *Leben auf der Erde*) koje korisnici mogu pregledati.

4.2. Fond knjižnice Goethe-Instituta u Zagrebu

U prostorijama knjižnice Goethe-Instituta nalazi se knjižnična građa na njemačkom i hrvatskom jeziku. Knjižnica nudi veliki broj knjiga, časopisa, novina, CD-ova, DVD-ova, društvene igre, videoigre, kutije za pričanje, rođendanske kutije te Lego setove.

Knjižnični fond sadrži veliki broj različitih udžbenika, vježbenica i priručnika za nastavnike i učenike njemačkog jezika s pripadajućim CD-ovima ili DVD-ovima namijenjenih različitim uzrastima i stupnjevima poznavanja njemačkog jezika. Pri izboru udžbenika za učenje njemačkog jezika u obzir treba uzeti različite aspekte kao što su dob i predznanje učenika. Učenik mora odlučiti što želi naučiti i u kojem redoslijedu. Stoga je važno uzeti u obzir i sam koncept udžbenika i način te redoslijed u kojem se prezentiraju gramatika, tematski sadržaji, rječnik i sadržaji iz kulture i civilizacije, koliko su detaljno obrađene prezentirane teme i sl. U sljedećim tablicama navedeni su udžbenici njemačkog jezika koje nudi knjižnica Goethe-Instituta ovisno o izdavačima, ciljnim skupinama te preduvjetima za kvalitetno korištenje udžbenika zajedno sa stupnjem poznavanja jezika koji je moguće ostvariti učenjem uz pomoć udžbenika te posebnostima i karakteristikama samih udžbenika.

Tablica 1. Udžbenici za učenje njemačkog kao stranog jezika koji su namjenjeni djeci:

Udžbenik	**Izdavač**	**Ciljna skupina**	**Preduvjeti za korištenje (razina predznanja potrebna za ovladavanje gradiva iz udžbenika)**	**Stupanj poznavanja stranog jezika koji je moguće dostići koristeći izdanja udžbenika dostupnih u knjižnici Goethe-Instituta (prema Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike)**	**Koncept / karakteristike / posebnosti udžbenika**

KIKUS Deutsch (1, 2, 3, radni listići, KIKUS Bildkarten)	Hueber	3 – 10 godina	Udžbenik je namijenjen ranom učenju njemačkog jezika kao stranog jezika u dječjem vrtiću i osnovnoj školi.		Udžbenik je koncipiran na način da uključuje materinji jezik u proces učenja njemačkog jezika, čemu posebno pridonose KIKUS Bildkarten (slikovne kartice) koje su namijenjene poticanju komunikacije na materinjem i njemačkom jeziku unutar manjih skupina djece. Radni listići namijeni su samostalnom radu kod kuće.
Planetino (2, 3)	Hueber	8 – 11 godina	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za	A1	Udžbenik potiče djecu na učenje svim osjetilima pomoću različitih igara, rima i pjesmica koje su namijenjene grupnom radu

			korištenje udžbenika.		ili radu u paru. Udžbenik je obogaćen motivirajućim ilustracijama. Udžbenik potiče djecu na samostalno učenje. Gramatičke strukture uvode se postepeno i detaljno uvježbavaju.
Der grüne Max Neu (1, 2)	Klett	od 9 godina	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.	A1 +	Udžbenik nudi autentične tekstove koji primarno pomažu u razvijanju kompetencija slušanja i izražavanja. Prednost daje otvorenim oblicima nastave poput projekata, učenja po postajama i sl. Potiče se kreativnost i samostalno učenje.

Hallo Anna (1, 2, 3)	Klett	od 6 godina	Udžbenik je namijenjen djeci koja tek započinju alfabetizaciju na materinjem jeziku.	A2.2	Bogato ilustrirani udžbenik koji obrađuje temeljni vokabular te se fokusira na razvijanje kompetencija slušanja i izražavanja.
Das Zauberbuch (1)	Eli Publishing	od 6 godina	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.	A1	Udžbenik potiče djecu na kreativnost i aktivno učenje njemačkog jezika jer okosnicu udžbenika čine likovi čarobnog medvjedića i malog čudovišta koji prate djecu u njihovom učenju njemačkog jezika.

Tablica 2. Udžbenici za učenje njemačkog kao stranog jezika koji su namijenjeni mladima i odraslim osobama:

Udžbenik	**Izdavač**	**Ciljna skupina**	**Preduvjeti za korištenje (razina predznanja potrebna za ovladavanje gradiva iz udžbenika)**	**Stupanj poznavanja stranog jezika koji je moguće dostići koristeći izdanja udžbenika dostupnih u knjižnici Goethe-Instituta (prema Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike)**	**Koncept / karakteristike / posebnosti udžbenika**
Alltag, Beruf & Co. (4, 5) / Geschäftskommunikation (Besser telefonieren)	Hueber	mladi od 16 godina i odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj	B1	Naglasak je na razvijanju svakodnevnog govora i govora u poslovnom okruženju. Udžbenik „Geschäftskommuni

			razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.		kation“ dopuna je udžbeniku „Alltag, Beruf & Co.“ te razvija kompetentnost učenika u telefonskoj komunikaciji pomoću različitih vježbi te uvođenjem fraza, izraza i gramatičkih konstrukcija.
Beste Freunde (A1.1, A1.2, B1.1)	Hueber	10 – 16 godina	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.	B1	Udžbenik svojim konceptom primarno potiče komuniciranje na njemačkom jeziku. Teme su prilagođene mladima kao i jezik kojim je udžbenik napisan. Okosnicu udžbenika čini grupa prijatelja s kojima se mladi mogu poistovjetiti. Gramatičke strukture uvode se postepeno i detaljno se uvježbavaju.
Erste Schritte – Vorkurs / Schritte international	Hueber	mladi od 16 godina	Erste Schritte – Vorkurs je	B1/2	Svaka lekcija započinje fotografijama i zvučnim pričama.

(2, 3, 4, 6) / Schritte international neu (1/2, 3/4, 6) / Schritte international im Beruf 3-6: Deutsch in der Kaffeepause		i odrasle osobe	udžbenik koji prethodi udžbenicima Schritte internationl i Schritte internationl neu stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.		Unutar lekcija nalaze se igre koje motiviraju učenike i olakšavaju učenje gradiva. Udžbenik „Schritte international im Beruf“ bavi se poslovnom tematikom te donosi različite kontrukcije i izraze koji se koriste u poslovnom okruženju. Nakon udžbenika „Erste Schritte – Vorkurs“ Hueber predlaže korištenje sljedećih udžbenika: Schritte international (neu), Lagune, Tangram aktuell, Themen aktuell i sl.
Ideen **(2, 3)**	Hueber	mladi i mlađe odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznan	B1	Koncept udžbenika stavlja naglasak na razvoj komunikacije kroz autentične tekstove i neobične teme. Gramatičke strukture uvode se postepeno i detaljno se uvježbavaju.

			je nije preduvjet za korištenje udžbenika.		
Lagune **(2)**	Hueber	mladi od 16 godina i odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.	A2	Udžbenik u jednakoj mjeri potiče razvoj u svim četirima kompetencijama. Svaka od četiri lekcije u prvom planu ima jednu od četiri kompetencije, ali su i ostale tri zastupljene u istoj lekciji. Cilj je udžbenika priprema učenika na snalaženje u svakodnevnim situacijama u zemljama njemačkog govornog područja.
Linie 1. Deutsch in Alltag und Beruf **(A2, B1+/B2.1)**	Hueber	mladi od 16 godina i odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika	B2	Udžbenik je orijentiran na učenike koji žele ovladati njemačkim jezikom i u svakodnevnim situacijama i poslovnom okruženju. Udžbenik je prikladan za heterogene grupe.

			stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.		Postupno se uvode gramatičke strukture koje se detaljno uvježbavaju.
Motive **(A1-B1)**	Hueber	mladi od 16 godina	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.	B1	Udžbenik je namijenjen brzom i intenzivnom učenju njemačkog jezika. Trodijelni koncept udžbenika (A, B, C) obrađuje različite aspekte iste teme.
Planet **(1, 2, 3)**	Hueber	mladi od 12 do 15 godina	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja	B1	Koncept udžbenika potiče učenike na samostalno učenje. Korišten je moderni jezik blizak mladima. Gramatičke se strukture uvode

			njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.		postepeno i detaljno se uvježbavaju.
SICHER! **(B2.1, C1.1, C1.2)**	Hueber	mladi i odrasle osobe u neformalnom obrazovanju ili višim razredima srednjih škola	Udžbenik je namijenjen učenicima koji su dostigli razinu B1.	C1	Udžbenik potiče rad s realističkim tekstovima: novinskim člancima, oglasima za posao, pozivnicama, intervjuima, e-mailovima. Potiče se uvježbavanje receptivnih i produktivnih kompetencija.
Tangram aktuell **(A1/2, B1/2)**	Hueber	mladi od 16 godina i odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije	B1/2	Udžbenik se odlikuje autentičnim tekstovima te se koristi svakodnevni govor.

			preduvjet za korištenje udžbenika.		
Ziel **(B1, B2, C1)**	Hueber	mladi i odrasle osobe u neformalnom obrazovanju ili višim razredima srednjih škola	Udžbenik zahtijeva temeljno predznanje njemačkog jezika.	C1	Uz svaku lekciju dolaze i radni listići koji se bave njemačkim jezikom u poslovnom okruženju.
Aspekte junior **(B1+, B2)**	Klett	mladi od 14 godina	Udžbenik zahtijeva temeljno predznanje njemačkog jezika.	B2	Udžbenik pomaže u ostvarivanju autentične komunikacije pomoću tekstova bliskih mladima, orijentniran je na učenika te potiče autonomno učenje.
Aspekte **(B1+)**	Klett	mladi	Udžbenik je namijenjen učenicima koji su dostigli razinu B1.	B2	Udžbenik je orijentiran na učenika te potiče samostalno učenje. Naziv udžbenika sugerira na to da se svaka tema obrađuje iz više aspekata.

Logisch! **(A2, B1)**	Klett	mladi od 10 do 15 godina	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.	B1	Udžbenik se odlikuje autentičnim tekstovima. Okosnicu udžbenika čini grupa mladih koju pratimo u lekcijama.
Magnet **(A1, A2)**	Klett	mladi od 12 godina	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje	A2	Okosnicu udžbenika čine motivirajući likovi koje pratimo putem lekcija i s kojima se mladi mogu poistovjetiti.

			udžbenika.		
Mittelpunkt (C1) / Mittelpunkt neu (B2, C1)	Klett	mladi i odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen učenicima koji su dostigli razinu B2.	C1	Ciljna su grupa učenici kojima je njemački jezik potreban za studij ili posao. Udžbenik obrađuje aktualne teme iz svakodnevnog života, zanimanja, znanosti i kulture.
Netzwerk (A2, B1)	Klett	mladi od 16 godina	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.	B1	Udžbenik je usmjeren na interkulturalnost, višejezičnost te integraciju materinjeg jezika.
Passwort Deutsch (2, 3)	Klett	mladi od 16 godina i odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen	B1	Gramatika se obrađuje na tri načina: induktivno u lekcijama,

			korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.		deduktivno na kraju svake lekcije te se nudi završni pregled obrađene gramatike. Zvučni zapisi koji prate udžbenik snimani su s govornicima iz različitih zemalja njemačkog govornog područja. Naučene gramatičke strukture produbljuju se stavljanjem u različiti kontekst.
Prima **(3)**	Cornelsen	srednjoškolci	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.	A2	Udžbenik je usmjeren na razvijanje komunikacije u realističnim situacijama.

Tablica 3. Udžbenici za učenje njemačkog kao stranog jezika koji su namijenjeni odraslim osobama:

Udžbenik	**Izdavač**	**Ciljna skupina**	**Preduvjeti za korištenje (razina predznanja potrebna za ovladavanje gradiva iz udžbenika)**	**Stupanj poznavanja stranog jezika koji je moguće dostići koristeći izdanja udžbenika dostupnih u knjižnici Goethe-Instituta (prema Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike)**	**Koncept / karakteristike / posebnosti udžbenika**
em neu Hauptkurs (B2) / em neu Abschlusskurs (C1)	Hueber	odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen učenicima koji su dostigli razinu B1.	C1	Udžbenik svojim konceptom pokriva sve kompetencije: slušanje, čitanje, pisanje te govornu interakciju i produkciju.

					Usto obrađuje gramatiku, vokabular, tehnike učenja te izgovor.
Menschen im Beruf – Tourismus (A1)	Hueber	odrasle osobe iz turističkog sektora	Predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.	A1	Udžbenik nudi pojmove i izraze potrebne zaposlenicima turističkog sektora na njemačkom jeziku, a potkrijepljen je realnim situacijama na radnom mjestu.
Themen aktuell (2, 3)	Hueber	odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za	B1	Udžbenik potiče učenike na ostvarivanje komunikacije u svakodnevnim situacijama te aktivno sudjelovanje u razgovoru o različitim temama. Udžbenik

			korištenje udžbenika.		donosi jednostavne književne i stručne tekstove.
Der Einstieg. Vorkurs-Deutsch als Fremdsprache	Cornelsen	odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.		Udžbenik priprema učenike za rad s udžbenicima njemačkog jezika na početnoj razini učenja. Naglasak je na slušanju i komunikaciji. Udžbenik je pogodan za paralelno korištenje uz udžbenik „Studio d.“
Fokus Deutsch – Erfolgreich in Alltag und Beruf (B2)	Cornelsen	odrasle osobe	Preduvjet za korištenje udžbenika je temeljno znanje na području zanimanja.	B2	Udžbenik pomaže u osposobljavanju učenika za suočavanje s izazovima s kojima se susreću osobe u poslovnom

					okruženju u Njemačkoj.
Studio [21] **(A2, B1)**	Cornelsen	odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.	B1	Udžbenik pomaže u brzom svladavanju njemačkog jezika u poslovnom okruženju i svakodnevnom životu. Udžbenik teži povezivanju njemačke kulture i civilizacije s drugim kulturama.
Studio d. Deutsch als Fremdsprache **(B1)**	Cornelsen	odrasle osobe	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za	B1	Udžbenik je koncipiran na način da kombinira poslovni njemački te svakodnevni govor.

			korištenje udžbenika.		
Mit DEUTSCH studieren, arbeiten, leben (A2/B1)	Arcipelago	studenti svih smjerova	Udžbenik je namijenjen korištenju na početnoj razini učenja njemačkog jezika stoga predznanje nije preduvjet za korištenje udžbenika.	B1	Udžbenik pomaže u razvoju socijalnih i metodičkih kompetencija, nudi popis riječi na njemačkom jeziku i 19 drugih različitih jezika.
Erkundungen (C2)	Schubert	odrasle osobe	Udžbenik zahtjeva visoku razinu predznanja.	C2	Udžbenik je pogodan i za rad na tečaju i za samostalno učenje.

Osim navedenih udžbenika za učenje njemačkog jezika, učenici u knjižnici mogu pronaći veliki izbor različitih zadataka i radnih listića za samostalno učenje jezika te za pripremu za polaganje nekog od ispita njemačkog jezika. Spomenuta građa služi uvježbavanju gramatike, rječnika, izgovora ili pak tema iz kulture i civilizacije njemačkog govornog područja. Građu je moguće pretražiti putem mrežnog kataloga knjižnice Goethe-Instituta. Prema vrsti građe najzastupljenije su knjige, međutim knjižnica nudi i audiovizualnu građu te društvene igre.

Igre koje knjižnica nudi istovremeno su i zabavne i poučne, bude kreativnost i motiviraju djecu za učenje jezika. Neke od igara iz fonda klasične su društvene igre na njemačkom jeziku poput *„Wer ist das?“* ili *„Das Uhrzeit-Domino“* dok su druge osmišljene za potrebe učenja njemačkog jezika te njemačke kulture i civilizacije poput *„Deutschland entdecken: eine Quiz- und Sprachreise von Stadt zu Stadt“ili „Ein Wochenende in Berlin: Spielend die Stadt entdecken und Deutsch lernen“*.

Za uspješno savladavanje stranog jezika, osim učenja gramatičkih pravila, važno je i učenje odnosno aktivno korištenje vokabulara. Jedan od načina učenja i uvježbavanja vokabulara jest čitanje književnih i stručnih tekstova na stranom jeziku. S obzirom na to da knjižnica Goethe-Instituta uzima u obzir potrebe korisnika različitih razina predznanja, na policama je moguće pronaći kutak pod nazivom *DaF: Leichte Lesetexte*. Spomenuti kutak na jednom mjestu okuplja štivo koje je lagano za čitanje i primjereno korisnicima koji tek započinju učenje njemačkog jezika ili se znanjem i kompetencijama nalaze na početnim razinama. Građa obuhvaćena zbirkom *DaF: Leichte Lesetexte* raznolike je tematike koja je bliska mladeži: alkoholizam (Fuchs, U. *Wiebke und Paul*), svakodnevni život (Seethaler, R. *Ein ganzes Leben: In Einfacher Sprache*), asimilacija u novo društvo (Heyne, I. *Yıldız heisst Stern*), kriminal (Lenner, C. *Der Tote im Moor*), ovisnost o drogama (Markowski, S. *Wir Kinder vom Bahnhof Zoo: Kurzfassung in einfacher Sprache*), konflikti unutar obitelji (Nöstlinger, C. *Die Ilse ist weg*) i sl. Za naprednije učenike odnosno one koji su dostigli višu razinu poznavanja njemačkog jezika u knjižnici postoji veliki izbor građe različitih žanrova. Posebno je odvojena građa namijenjena djeci i mladeži, a posebno građa namijenjena odraslima.

Fond knjižnice također nudi velik broj animiranih, igranih i dokumentarnih filmova koji su, osim za razonodu, korisni i za uvježbavanje receptivnih kompetencija, kao i veliki broj glazbenih albuma njemačkih glazbenika koji se također mogu posuditi.

Što se tiče referentne literature, ona je također prisutna u knjižnici i mogu je iščitavati svi korisnici knjižnice. Dostupni su leksikoni različite tematike (Agte, R. *Das große Lexikon der Graphik: Künstler, Techniken, Hinweise für Sammler*; Lorenz, O. *Kleines Lexikon literarischer Grundbegriffe*; Töteberg, M. *Metzler-Film-Lexikon*), rječnici (Stocker, B*. PONS Junior illustriertes Wörterbuch Deutsch*; Pfeiffer, H. *Das grosse Schimpfwörterbuch: über 10000 Schimpf-, Spott- und Neckwörter zur Bezeichnung von Personen*; Wolf, B. *Sprache in der DDR: ein Wörterbuch*), enciklopedije (Bade, K. J. *Enzyklopädie Migration in Europa: vom 17. Jahrhundert bis zur Gegenwart*; Sievers,

R. *1968: eine Enzyklopädie*; Gall, L. *Enzyklopädie deutscher Geschichte*), pravopisi (Stang, C*. Duden Deutsche Rechtschreibung- kurz gefasst: [die Grundregeln der deutschen Rechtschreibung mit zalreichen Beispielen; verständlich, aktuell, übersichtlich]*; Stang, C. *Langenscheidt, die neue Rechtschreibung- kurz und schmerzlos: mit Duden-geprüfter Wortliste*; Kohrs, P. *Deutsch-Rechtschreibung und Zeichensetzung*) te gramatike (Fandrych, C*. Die Grammatik: Deutsch für die Grundstufe*; Schablin, C. *Kurze deutsche Grammatik*; Reimann, M. *Grundstufen-Grammatik für Deutsch als Fremdsprache*).

Knjižnica Goethe-Instituta nudi veliki izbor periodike različite tematike (umjetnost, ples, knjižničarstvo, politika, povijest, dizajn, njemački jezik, gluma, glazba, fotografija, arhitektura, gospodarstvo, zanimanja, pedagogija, filozofija, kazalište i sl.) i za sve skupine korisnika (za odrasle i djecu). Knjižnični fond sadrži sljedeće naslove: *Art: das Kunstmagazin*, *Ballettanz: Europe's leading dance magazine*, *Brigitte: das Magazin für Frauen*, *Buch und Bibliothek: BuB; Medien*, *Kommunikation*, *Kultur*, *Cicero: Magazin für politische Kultur*, *Damals: das Magazin für Geschichte, Designreport: Magazin für Form und Funktion*, *Sinn und Wert, Deutsch perfekt: einfach besser deutsch*, *Die deutsche Bühne: das Magazin für Schauspiel, Tanz und Musiktheater, Enorm: Zukunft fängt bei dir an*, *FLow: eine Zeitschrift ohne Eile, über kleines Glück und das einfache Leben*, *Fotomagazin, Fremdsprache Deutsch: Zeitschrift für die Praxis des Deutschunterrichts*, *Gecko: Lesespaß für Klein und Groß*, *Geo: die Welt mit anderen Augen sehen, Geolino: das Magazin für junge Leser*, *Hochparterre: Zeitschrift für Architektur, Planung und Design, Internationale Politik: das Magazin für globales Denken*, *Kunstforum international: die aktuelle Zeitschrift für alle Bereiche der bildenden Kunst, Kunstzeitung*, *LandLust: die schönsten Seiten des Landlebens*, *Lettre international: Europas Kulturzeitung, Manager-Magazin: Wirtschaft aus erster Hand*, *Markt: Deutsch für den Beruf*, *Mosaik: internationale Deutschlehrerzeitschrift, Musikexpress*, *Neon*, *Neue Gesellschaft; Frankfurter Hefte*, *Nido, Novum: world of graphic design, Pädagogik*, *Philosophie-Magazin, Psychologie heute*, *der Spiegel*, *Stern* i *Theater heute: die Theaterzeitschrift*.

Još jedna zanimljivost koju pruža knjižnica Goethe-Instituta su kutije za igru. Kutije za igru sadrže slikovnice na hrvatskom i njemačkom jeziku, lutkice, igračke, CD-ove i sl. te omogućuju stvaranje vlastitih priča ili oživljavanje likova iz pročitanih knjiga te na taj način dodatno potiču maštu, kreativnost i zabavu kod djece i mladih. Korištenje

kutija za igru zahtjeva veliki stupanj aktivnosti učenika jer se učenici intenzivno bave određenom temom iz različitih aspekata pritom koristeći različite vrste građe. Posebno su istaknute rođendanske kutije za igru za dječake i djevojčice. Rođendanska kutija za dječake tematizira popularni serijal Star Wars. Sadrži kostime i mačeve, knjigu „uradi sam“, leksikon i društvenu igru. Djevojčice u rođendanskoj kutiji mogu pronaći predmete i građu vezanu uz princeze: kostime s krunama, društvenu igru i CD-ove s pričama. Osim rođendanskih kutija za pričanje priča učenici se mogu poslužiti LEGO setovima.

5. UČENJE IZVAN PROSTORA ŠKOLE

Ukoliko na trenutak promislimo o učenju kao usvajanju znanja, vještina, kompetencija, vrijednosti i normi, shvaćamo da se taj proces ne odvija isključivo u institucionaliziranom okruženju, odnosno u školi. Štoviše, veliki udio učenja odvija se izvan prostora škole, na različitim izvannastavnim mjestima, na ulici, u vršnjačkom društvu, u obitelji – odnosno u svakodnevnim životnim situacijama. Prema nekim podacima čak 70% učenja odvija se izvan granica obrazovnih institucija, stoga ne čudi da izvannastavna mjesta učenja igraju veliku ulogu u obrazovanju djece i mladih.[52] Važnost učenja izvan prostora škole potkrijepljuje se činjenicom da je obrazovanje veoma širok pojam, a učenje u školi samo je jedan njegov sastavni dio.[53] Učenje izvan prostora škole ima dugu tradiciju, posebice ako promatramo predmetnu nastavu u školama.[54] Još od 19. stoljeća škola kao obrazovna institucija preuzima vodeću ulogu u obrazovanju djece i mladih te postaje mjesto za učenje odvojeno od ostatka životnog prostora.[55] Međutim shvaćanje da je u proces učenja važno uključiti i izvannastavna mjesta za učenje u školskim je krugovima sve prisutnije posljednjih godina jer takva mjesta pridonose razvoju onih kompetencija koje su zastupljene u aktualnim obrazovnim planovima i programima. Ovakvi oblici učenja potiču otvaranje škole prema van i međusobnu suradnju škola i izvannastavnih mjesta za učenje.

5.1. Izvannastavna mjesta za učenje

Izannastavna mjesta za učenje nije jednostavno precizno i jednoznačno definirati jer se javlja problem višeznačnosti. Pri pokušaju definiranja javljaju se brojna pitanja. Je li izvannastavno mjesto za učenje, kako mu sam naziv kaže, bilo koje mjesto na kojem se uči, a koje se nalazi izvan škole/učionice kao objekta (zgrade)? Ukoliko u obzir uzmemo ovo pitanje, mogli bismo izvannastavnim mjestom za učenje nazvati i školsko dvorište, koje je, iako se nalazi neposredno uz školsku zgradu, ipak izvan prostora učionica. Nadalje se postavlja pitanje mora li izvannastavno mjesto za učenje imati obrazovnu misiju i unaprijed razrađeni plan učenja odnosno biti sistematizirano ili

[52]Freericks, R.; Brinkmann, D.; Wulf, D.: Didaktische Modelle für außerschulische Lernorte. Bremen : Institut für Freizeitwissenschaft und Kulturarbeit e.V., 2017. Str. 6.
[53]Flügel, A … et al. Außerschulische Lernorte von Kindern: Reflexionen, Konzeptionen, Perspektiven. Siegen: Universitätsbibliothek Siegen, 2018. Str. 8.
[54]Flügel, A … et al. Nav. Dj. Str. 7.
[55]Baar, R.; Schönknecht, G.: Außerschulische Lernorte : didaktische und methodische Grundlagen. Weinheim; Basel : Beltz, 2018. Str. 11.

možemo promatrati čitavi svijet kao veliko izvannastavno mjesto na kojem se uči, zaokružuje i nadopunjava znanje? Odgovori na ova pitanja ponekad su različiti, a ponekad se međusobno nadopunjuju.

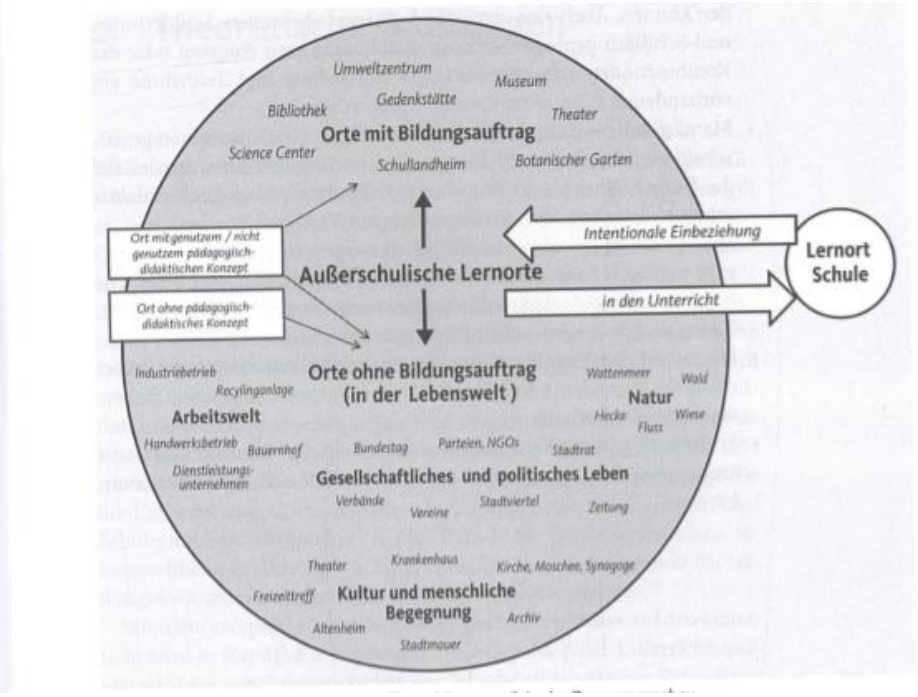
Prije definiranja izvannastavnog mjesta za učenje, važno je razlikovati tri vrste učenja: formalno, neformalno i informalno.[56] Formalno učenje, tj. obrazovanje primarno se odnosi na institucionalizirano učenje tj. obrazovanje, kojemu je glavni cilj stjecanje određenih kvalifikacija, certifikata, diploma i ostalih potvrda.[57] Neformalno učenje također se odnosi na institucionalizirano učenje, no cilj neformalnog učenja jest sasvim drugačiji. Neformalno učenje usmjereno je prvenstveno na socijalni i osobni razvoj učenika.[58] Obje vrste učenja imaju i neka zajednička obilježja- učenje je organizirano i pomno planirano. Osim formalnog i neformalnog učenja postoji i tzv. informalno učenje koje se odvija promatranjem, slušanjem, dodirivanjem, igrom i djelovanjem.[59] Iz navedene definicije proizlazi da je informalno učenje za razliku od formalnog i neformalnog učenja spontano, neplanirano, iskustveno te se odvija u bilo koje vrijeme i na bilo kojem mjestu. Zbog spomenutih karakteristika informalno učenje ima veliku vrijednost i utjecaj na formalno i neformalno učenje. Informalno učenje svojstveno je upravo izvannastavnim mjestima za učenje.

Njemački odbor za obrazovanje (Deutscher Bildungsrat) još je 1970-ih godina podijelio prostor za učenje na primarni i sekundarni.[60] Primarni prostor obuhvaća škole, poduzeća, radionice, studije, dok sekundarni uključuje sva ostala mjesta koja su ne direktno, ali ipak na neki način povezana s procesom učenja. Podjela na primarni i sekundarni prostor također je diskutabilna. Neki stručnjaci smatraju da se primarni i sekundarni prostor razlikuju po tome što primarni prostor učenja ima pedagošku, didaktičku i metodičku usmjerenost, a sekundarni prostor postaje prostorom učenja tek onda kada se učenje može povezati s nastavom.[61] Nadalje se smatra da učenici u sekundarnom prostoru uče dobrovoljno i s točno određenim ciljem, pa iz toga proizlazi da sekundarni prostor učenja nadopunjuje primarni prostor.[62]

[56]Baar, R.; Schönknecht, G. Nav. Dj. Str. 15.
[57]Isto.
[58]Isto.
[59]Isto.
[60]Baar, R.; Schönknecht, G. Nav. Dj. Str. 16.
[61]Isto.
[62]Isto.

No ipak postoje određeni kriteriji za razlikovanje izvannastavnih mjesta za učenje od svakodnevnih životnih situacija u kojima se uči. Važan kriterij jest povezanost naučenog na izvannastavnim mjestima za učenje s redovnom nastavom i obrazovanjem te primjena u svakodnevnom okruženju. Stoga je pri odabiru izvannastavnog mjesta za učenje ključna njegova struktura, odnosno kako će se i što učiti kao i činjenica dovodi li učenje na takvom mjestu do ostvarivanja ishoda nastave.[63] Sukladno tomu izvannastavna mjesta za učenje možemo podijeliti na ona koja imaju određenu obrazovnu zadaću (muzej, kazalište, knjižnica i sl.) te na ona bez konkretne obrazovne zadaće (šuma, gradske zidine, trgovački centar i sl.).[64] Ova je podjela također dvojbena jer se postavlja pitanje je li posjet izvannastavnom mjestu za učenje dovoljan sam po sebi za stjecanje određenih kompetencija ili je važan način na koji su obrazovni sadržaji obrađeni i prezentirani za vrijeme posjete. Također učenje nema isti učinak kada učenici posjete neko od spomenutih izvannastavnih mjesta za učenje bez ikakvog prethodnog znanja ili onda kada ga posjete s već postojećim teorijskim predznanjem i određenim zadacima koji se trebaju izvršiti za vrijeme ili nakon posjete.[65]

[63]Schulte, A.:Außerschulische Lernorte. Berlin: Cornelsen Scriptor, 2019. Str. 18.
[64]Baar, R.; Schönknecht, G. Außerschulische Lernorte: didaktische und methodische Grundlagen. Weinheim; Basel : Beltz, 2018. Str. 18.
[65]Isto.

Slika 1. Izvannastavna mjesta za učenje[66]

Slika 1 prikazuje različita mjesta izvan škole koja mogu biti promatrana kao izvannastavna mjesta za učenje ukoliko su povezana s obrazovnim zadaćama škole , odnosno sadržajem koji se obrađuje na nastavi. Mjesta možemo podijeliti na ona koja su povezana s prirodom (šuma, livada, rijeka…), kulturom (kazalište, knjižnica, crkva…), djelatnostima (industrijski pogon, seosko gospodarstvo…) ili društvenim i političkim životom (stranke, novine, udruženja…).[67] Iako nemaju sva prikazana izvannastavna mjesta eksplicitnu obrazovnu zadaću, ona nude didaktizirane materijale učenicima koji im pomažu pri učenju. Statistika pokazuje da je u posljednjih 20-ak godina porastao broj izvannastavnih mjesta za učenje, ali da se na prvom mjestu prema posjećenosti i dalje nalaze znanstveni centri i laboratoriji koji pokrivaju STEM područje.[68] Postepeno raste posjećenost ostalim izvannastavnim mjestima za učenje: muzejima, ostalim kulturnim i/ili povijesnim institucijama, institucijama koje se bave okolišem, privatnim poduzećima itd.[69] Ukoliko promatramo prostor Savezne Republike Njemačke, možemo primjetiti da su najposjećenija izvannastavna mjesta za učenje upravo muzeji, parkovi prirode, šume, seoska gospodarstva, znanstveni

[66] Baar, R.; Schönknecht, G. Nav. Dj. Str. 23.
[67]Baar, R.; Schönknecht, G. Nav. Dj. Str. 23.
[68]Baar, R.; Schönknecht, G. Nav. Dj. Str. 13.
[69]Isto.

centri te industrijski pogoni.[70] Učenje na izvannastavnom mjestu moguće je integrirati u svaki školski predmet. Štoviše za svaki školski predmet postoji široki spektar različitih izvannastavnih mjesta za učenje. Ako bismo za primjer uzeli njemački jezik u osnovnoj i srednjoj školi, začudili bismo se na kojim se sve mjestima može poučavati neki od aspekata njemačkog jezika: u staračkom domu, na kolodvoru, u knjižnici i knjižari, na sajmu knjiga, u izdavačkoj kući i tiskari, na groblju, u kafiću, u kinu, u crkvi, džamiji i sinagogi, na koncertu, na književnom festivalu, u muzeju i galeriji, u supermarketu, na dječjem igralištu, u dvorcu, na ulicama i trgovima, u šumama i zoološkim vrtovima, na seoskom gospodarstvu te nizu drugih mjesta izvan škole.[71] No kada je riječ o učenju njemačkog jezika najčešće se uz knjižnicu, kao primarno izvannastavno mjesto za učenje, spominju kazalište i novinske redakcije.[72]

5.2. Važnost integracije izvannastavnih mjesta za učenje u nastavu

Učenje je kompleksan proces koji uključuje mnoge faktore (motivaciju, pozornost, stavove, vrijednosti, vjerovanja i kognitivne sposobnosti) o kojima ovisi kvaliteta učenja.[73] Promjena okruženja za učenje može pozitivno utjecati na motivaciju i pozornost učenika. Izvannastavna mjesta za učenje pružaju toplu i ugodnu radnu atmosferu u kojoj se učenici opuste i samim time pristupaju procesu učenja na drugi način, a novo, nepoznato ili nedovoljno poznato okruženje budi u njima znatiželju i želju za otkrivanjem i učenjem.[74]

Zbog materijalne i vremenske ograničenosti na školskim se satovima učenici uglavnom bave teorijom. Vrlo malo vremena ostane za primjenu teorijskih saznanja praktičnim djelovanjem pa se učenje uglavnom svodi na kognitivne procese. Stoga se često organiziraju izvannastavni oblici učenja: ekskurzije, stručni izleti ili redovni praktični dani.[75] U okviru izvannastavnih oblika učenja znanja i kompetencije se ne prenose na tradicionalan način kao u učionici, već djelovanjem, stvaranjem i aktivnim rješavanjem problema.[76] Učenici uče otkrivanjem na način da samostalno pronalaze

[70]Heck, V.; Zuleta, M. Außerschulische Lernorte im Nordwesten Kolumbiens. // Außerschulische Lernorte von Kindern: Reflexionen, Konzeptionen, Perspektiven / Hrsg. Alexandra Flügel … et al. Siegen: Universitätsbibliothek Siegen, 2018. Str. 148.
[71]Wrobel, D.; Ott, C. Außerschulische Lernorte für den Deutschunterricht: Anschlüsse, Zugänge, Kompetenzerwerb. Seelze: Klett Kallmeyer, 2019. Str. 4-5.
[72]Baar, R.; Schönknecht, G. Nav. Dj. Str. 142-143.
[73]Heck, V.; Zuleta, M. Nav. Dj. Str. 148.
[74]Isto.
[75]Wrobel, D.; Ott, C. Nav. Dj. Str. 8.
[76]Wrobel, D.; Ott, C. Nav. Dj. Str. 7.

informacije i konstruiraju znanje kroz vlastite aktivnosti.[77] Mogućnost aktivnog sudjelovanja u procesu učenja vrlo je važna za implementaciju naučenog u svakodnevni život. Pedagoško-didaktički okvir izvannastavnih mjesta za učenje čini doživljajna pedagogija, čije se učenje temelji na vlastitom promišljanju, djelovanju i neposrednom iskustvu.[78] Fokus je na cjelovitosti u učenju, a doživljajna je pedagogija ukorijenjena upravo u oblicima učenja karakterističnima za izvannastavna mjesta za učenje: u učenju kroz igru te projektnoj nastavi.[79] Cjelovito učenje podrazumijeva učenje svim osjetilima odnosno „učenje glavom, srcem i rukom“ što znači da uključuje i kognitivne i afektivne i psihomotoričke procese.[80] Ipak važno je naglasiti da je i na izvannastavnim mjestima za učenje katkad zastupljeno kratko predavanje, rasprava, debata ili pak demonstracija pomoću modela, odnosno neki od tradicionalnih oblika učenja.[81]

Iako odlazeći na izvannastavna mjesta za učenje učenici napuštaju školu i učionicu na kraće razdoblje, oni ne napuštaju nastavu jer im izvannastavna mjesta pružaju originalno okruženje za učenje i stvaranje životnog i radnog iskustva koje je strukturom slično nastavi.[82] Originalnost i realnost izvannastavnog mjesta za učenje omogućuje učenicima stjecanje autentičnog iskustva, koje ne samo da potkrijepljuje nastavnu teoriju, već je korisno za daljnje obrazovanje i svakodnevni život. Osim što učenici konkretno vide kako primijeniti teoriju naučenu na nastavi, djelatnici na izvannastavnim mjestima u učenicima otkrivaju potencijalne buduće radnike i suradnike.[83] Izvannastavna mjesta za učenje omogućavaju povezivanje ne samo teorije i prakse, već i činjeničnog znanja i aktivnog djelovanja te apstraktnog razmišljanja i konkretnog bavljenja problemom.[84] Čak je i sam boravak na takvim mjestima dovoljan za ostavljanje utiska na učenike odnosno za dugoročno zadržavanje stečenog znanja.[85]

Na izvannastavnim mjestima za učenje sadržaji se obrađuju iz različitih perspektiva, ovisno o ishodima učenja koji se žele postići. Na taj se način produbljuju i nadopunjuju

[77]Freericks, R.; Brinkmann, D.; Wulf, D. Nav. Dj. Str. 13.
[78]Freericks, R.; Brinkmann, D.; Wulf, D. Nav. Dj. Str. 11.
[79]Isto.
[80]Freericks, R.; Brinkmann, D.; Wulf, D. Nav. Dj. Str. 13.
[81]Freericks, R.; Brinkmann, D.; Wulf, D. Nav. Dj. Str. 17.
[82]Schulte, A. Nav. Dj. Str. 18.
[83]Schulte, A. Nav. Dj. Str. 19.
[84]Baar, R.; Schönknecht, G.: Nav. Dj. Str. 8.
[85]Schulte, A. Nav. Dj. Str. 19.

već postojeća znanja i kompetencije stečene u okviru nastave te učenje nadilazi granice pojedinih predmeta i postaje višepredmetno. Takvo je učenje više nego poželjno u obrazovanju djece i mladih. Također se u procesu učenja na izvannastavnim mjestima javljaju međupredmetne teme koje se tiču općeljudskih vrijednosti i kompetencija za život u 21. stoljeću: osobni i socijalni razvoj, učiti kako učiti, građanski odgoj i obrazovanje, zdravlje, poduzetništvo, uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije te održivi razvoj.[86] Današnje je društvo obilježeno procesom digitalizacije. Podaci, informacije i znanje prenose se digitalnim kanalima, a digitalizacija se u velikoj mjeri proširila i na proces obrazovanja (npr. e-dnevnici, platforme za učenje na daljinu, baze podataka, e-posudba knjižnične građe i sl.). Kako bi se djeca i mladi mogli s time uhvatiti u koštac, neophodno je razvijati informacijske i informatičke kompetencije. Izvannastavna mjesta poput knjižnica nude različite usluge i radionice koje pomažu u ostvarivanju tih kompetencija. Višedimenzionalni pristupi informacijama, susreti s ljudima izvan granica škole, omogućavanje učenja svim osjetilima, samostalno istraživanje i otkrivanje te suradnički oblici učenja prisutni na izvannastavnim mjestima za učenje pridonose osobnom i socijalnom razvoju učenika, a sistematizirano i kritičko učenje neophodno je za održivi razvoj. Zaključujemo da učenje izvan granica škole pozitivno utječe na razvoj osobnosti i savladavanje svakodnevnih životnih situacija, stoga ga možemo nazvati i „učenjem za život".[87]

Izvannastavna mjesta za učenje pretežito prakticiraju obrađivanje sadržaja i rješavanje zadataka ili problema suradničkim oblicima učenja tj. u parovima ili manjim skupinama. Suradnički oblici učenja potiču učenike na zajedničko rješavanje problema. Pri tom dolazi do razvoja socijalnih kompetencija jer učenici preuzimaju odgovornost za ulogu u vlastitoj skupini te se međusobno podupiru u radu.[88] Nakon rješavanja zadatka ili problema u skupini dolazi do refleksije o dobivenim rezultatima, koja je veoma poticajna za učenje, jer učenici razmijenjuju i diskutiraju o različitim stavovima i mišljenjima koje zastupaju. Na taj način uče se da je svaka osoba individua s vlastitim pogledom na svijet i da ju kao takvu treba prihvatiti i uvažiti njezina stajališta. Nadalje, osim grupne refleksije, važna je i individualna refleksija o naučenome kako

[86]Međupredmetne teme. // Škola za život. Dostupno na: https://skolazazivot.hr/medupredmetne-teme/?fbclid=IwAR2NFwbgIAyxhtDh7_FmrakJQbxXJFT9Wa7Z9B70izIf7LQZxS69n4wYD-4
[87]Freericks, R.; Brinkmann, D.; Wulf, D. Nav. Dj. Str. 10-11.
[88]Baar, R.; Schönknechst, G. Nav. Dj. Str. 45.

bi se nova znanja i vještine utisnuli u svijest učenika te kako bi ih oni mogli kasnije koristiti u sličnim situacijama ili prilagoditi nekom drugom kontekstu.[89]

Izvannastavna mjesta za učenje svojom strukturom i konceptima uvažavaju individualnost i različitost učenika.[90] Heterogeni razredi čine pedagošku svakodnevicu u školskom okruženju.[91] U jednom razrednom odjelu nalazi se ponekad i više od 20 pojedinaca s vlastitim stavovima, mišljenjima, motivacijom, sposobnostima i mogućnostima. Za uspješno učenje i razvoj kompetencija učitelj bi trebao prepoznati i zadovoljiti potrebe svakog pojedinačnog učenika. Zahvaljujući originalnim uvjetima učenja koje pružaju izvannastavna mjesta, zadacima različitih razina složenosti te suradničkim oblicima učenja svaka individua može slijediti vlastiti tempo učenja.

5.3. Knjižnica kao izvannastavno mjesto za učenje

Izvannastavna mjesta za učenje nude obilje mogućnosti za učenje koje katkada nisu dostupne u školskom prostoru: opuštenu atmosferu, pomoć stručnog osoblja te mogućnost promatranja, dodirivanja i doživljavanja određenih procesa i pojava.[92] Razlika u učenju na nastavi i učenju na izvannastavnim mjestima je očigledna. Učenje na izvannastavnim mjestima organizirano je na drugačiji način, dolazi do učestalije interakcije među učenicima, a različiti su i način rada te koncepti zadataka i aktivnosti u odnosu na učenje u školi.[93] Međutim za uspješnu implementaciju učenja na izvannastavnim mjestima, učitelji trebaju dobro poznavati institucije koje kane posjetiti s učenicima, kako bi se učenje moglo povezati s nastavnim planom i programom odnosno sadržajima koji se obrađuju na nastavi.[94] Također je važno pozabaviti se promišljanjem iz didaktičkog aspekta kako bi se vidjelo je li određena institucija pogodna u sadržajnom i tematskom smislu odnosno može li poslužiti kao motivacijsko polazište za daljnju obradu neke teme.[95] Dakle važno je zapitati se hoće li doći do razvoja željenih kompetencija, jesu li sadržaji koje izvannastavno mjesto za učenje

[89]Baar, R.; Schönknecht, G. Nav. Dj. Str. 55.
[90]Schulte, A. Nav. Dj. Str. 47.
[91]Isto.
[92]Wrobel, D.; Ott, C. Nav. Dj. Str. 6.
[93]Baar, R.; Schönknecht, G. Nav. Dj. Str. 9.
[94] Heinrich, N. Kinder entdecken das Mittelrheintal im Museum. Eine Kooperation zwischen Museum & Universität. // Außerschulische Lernorte von Kindern: Reflexionen, Konzeptionen, Perspektiven / Hrsg. Alexandra Flügel … et al. Siegen: Universitätsbibliothek Siegen, 2018. Str. 91.
[95] Isto.

nudi prigodni i relevantni za učenike određenog razreda te hoće li i kako učenici, a i nastavnici, od učenja na konkretnom izvannastavnom mjestu profitirati.

Postavlja se pitanje koju ulogu ima knjižnica kao izvannastavno mjesto za učenje te koje kompetencije učenici mogu razviti učeći u knjižnici. Knjižnica prije svega promiče važnost čitanja. Nudi različite vrste građe raznolikih tema za sve uzraste. U okviru čitalačkih klubova ili čitalačkih večeri učenici mogu razmjenjivati mišljenja o pročitanome, raspravljati o vlastitim čitalačkim interesima, prezentirati knjige i sl. Knjižnice često organiziraju lutkarske predstave za djecu ili gostovanja književnika. Nadalje knjižničari organiziraju vodstva kroz knjižnicu, tijekom kojih učenike upoznaju s radom knjižnice, rasporedom građe u knjižnici, knjižničnim fondom itd. kako bi korištenje knjižnice bilo što produktivnije. Zahvaljujući raznovrsnosti knjižničnog fonda, knjižnica može ponuditi obilje tema koje se mogu obraditi na radionicama u knjižnici. Radionice u knjižnici koncipirane su na način da se u svrhu razvoja informacijskih i medijskih kompetencija učenike potiče na samostalno pretraživanje literature, mrežnih kataloga i baza podataka, interneta i različitih medija te na odabir primjerenih izvora informacija, citiranje te pripremu i prezentaciju rezultata istraživanja.[96] Radionice se temelje na suradničkim oblicima učenja gdje svaki pojedini učenik aktivno sudjeluje u rješavanju zadataka, a stručno osoblje odnosno voditelj radionice preuzima ulogu promatrača i pomagača u učenju. Od didaktičkih koncepata koji prevladavaju na radionicama u knjižnici važno je istaknuti korištenje digitalnih medija u obradi i/ili prezentaciji sadržaja jer se pomoću digitalnih medija sadržaj može zornije i raznovrsnije oblikovati.[97] Prostor knjižnice nekada je izgledao kao veliko skladište knjižnične građe. Današnje moderne knjižnice više nalikuju dječjoj igraonici ili dnevnom boravku jer, osim polica s knjižničnom građom, sadrže i prostor za rad, računalni prostor, prostor za opuštanje i igru, kafić i sl. Stoga se korisnici knjižnice mogu u svakom trenutku opustiti i odmoriti od rada, a kutak za igranje privlači učenike na učestalije posjećivanje knjižnice čak i u slobodno vrijeme.

[96]Wrobel, D. Bibliothek, Bücherei (2). // Außerschulische Lernorte für den Deutschunterricht: Anschlüsse, Zugänge, Kompetenzerwerb / Dieter Wrobel, Christine Ott (Hrsg.). Seelze: Klett Kallmeyer, 2019. Str. 29.
[97]Freericks, R.; Brinkmann, D.; Wulf, D. Nav. Dj. Str. 19.

6. KNJIŽNICA GOETHE-INSTITUTA KAO IZVANNASTAVNO MJESTO ZA UČENJE

Knjižnica Goethe-Instituta idealno je izvannastavno mjesto za učenje njemačkog jezika jer djeluje kao sastavni dio kulturnog instituta koji se bavi temama iz područja njemačke kulture i civilizacije, njezin knjižnični fond čini pretežito građa na njemačkom jeziku te u okruženju knjižnice prevladava komunikacija na njemačkom jeziku (po potrebi/želji i na hrvatskom jeziku). U knjižnici Goethe-Instituta radi stručno osoblje koje učenicima u svakom trenutku stoji na raspolaganju i može pomoći pri bilo kojem pitanju. Knjižnica Goethe-Instituta osigurava ugodnu i opuštenu radnu atmosferu koja djeluje poticajno na učenike. Rad u knjižnici dokida monotoniju učenja u učionici jer učenici u knjižnici ne moraju sjediti kao u školskim klupama, već imaju slobodu kretanja po knjižnici. Knjižnica je bogato opremljena digitalnim medijima poput računala, iPad-ova, pametne ploče, televizije, igračih konzola Nintendo Wii i PlayStation 4, a posjeduje i 3D-printer. Građa kojom knjižnica raspolaže ima veliki didaktički potencijal, pa ju je lako koristiti u kombinaciji s digitalnim medijima u knjižnici. Knjižnica Goethe-Instituta na različite načine omogućuje učenje njemačkog jezika. Knjižnično osoblje organizira vodstva po knjižnici za učenike osnovnih i srednjih škola, učionice u knjižnici (Lernort Bibiliothek) te knjižnične razgovore (Bibliotheksgespräche).

6.1. Knjižnični razgovori (Bibliotheksgespräche)

Knjižnični razgovori organiziraju se svakog prvog utorka u mjesecu u knjižnici Goethe-Instituta.[98] Razgovori se odvijaju na njemačkom jeziku, a uz pomoć moderatora diskutira se o aktualnim društvenim i kulturnim temama njemačkog govornog područja. Na mrežnoj stranici knjižnice, u rubrici „događanja“ mogu se unaprijed pregledati teme o kojima će se govoriti, kako bi se sudionici mogli informirati i pripremiti za razgovor, kao i korisni linkovi koji su povezani s određenom temom. Primjerice u prosincu se diskutiralo o padu berlinskog zida, podjeli Njemačke te Njemačkoj od pada berlinskog zida do suvremenog doba.[99] Knjižnični razgovori primjer su načina na koji knjižnica Goethe-Instituta promiče čitanje među svojim korisnicima te jača komunikacijske

[98]Der Fall der Berliner Mauer // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na: https://www.goethe.de/ins/hr/de/ver.cfm?fuseaction=events.detail&event_id=21709937&fbclid=IwAR30ejoTotb2Jlc1Wg-PqTfRF6g3akeuxIUgoaCmt34l5fB2XVODATd8Eco

[99]Isto.

jezične kompetencije kod sudionika. Odabir tema knjižničnih razgovora ovisi o njihovoj aktualnosti, primjerenosti te interesu sudionika. Osim što sudionici imaju priliku u opuštenom, prijateljskom okruženju izražavati vlastito mišljenje, pridonijeti stvaranju znanja novim informacijama, aktivno koristiti njemački jezik, knjižnični razgovori su prilika za druženje i upoznavanje novih ljudi istih ili sličnih interesa.

6.2. Učionica u knjižnici (Lernort Bibliothek)

Knjižnica Goethe-Instituta osim građe za samostalno učenje njemačkog jezika nudi učenje njemačkog jezika u sklopu radionica pod nazivom „Učionica u knjižnici“. Radionice su namijenjene djeci i mladima koji pohađaju vrtiće, osnovne i srednje škole, studentima i odraslim osobama. Sadržaj koji se prezentira, obrađuje i usvaja na radionicama stoga ovisi o dobi, interesu te stupnju predznanja sudionika. Radionice se najčešće organiziraju u dogovoru s nastavnicima i profesorima njemačkog jezika koji svoje učenike dovode u knjižnicu na stručne izlete. Cilj radionica u knjižnici je višestruk. Radionicama se nastoji privući učenike na korištenje knjižnice Goethe-Instituta, upoznati ih s građom i uslugama koje knjižnica nudi, upoznati ih sa snalaženjem u knjižnici i korištenjem knjižnice, dodatno pobuditi interes za njemačkim jezikom, njemačkom kulturom i civilizacijom, skrenuti učenicima pozornost na to da je knjižnica uz radni i obiteljski prostor treći prostor koju služi zadovoljavanju kreativnih potreba korisnika te razvijati informacijske, medijske i jezične kompetencije učenika. Iz didaktičke se perspektive radionicama ostvaruje aktivno uključivanje učenika u rad u knjižnici te maksimalno iskorištavanje potencijala knjižnice kao autentičnog kulturnog područja.

Prilikom pripreme radionica u knjižnici Goethe-Instituta u obzir se uzimaju one teme iz kulture i civilizacije njemačkog govornog područja o kojima učenici već imaju određeno predznanje, koje putem radionica nadograđuju i proširuju. Radionice se održavaju pretežito na njemačkom jeziku, ovisno o jezičnim kompetencijama skupine učenika koja pohađa radionicu. Ove godine Goethe-Instituti u svijetu, pa i Goethe-Institut Hrvatska obilježavaju 100 godina Bauhausa – škole za umjetnost i dizajn. Stoga je veliki dio održanih radionica bio upravo na temu Bauhausa. Od ostalih tema na radionicama obrađivale su se književnost, njemačka glazba, njemački gradovi, otkrića i izumi, tradicionalna jela i pića, sport i slobodno vrijeme. Također su održane radionice za umirovljenike na temu zdravog života.

Proces učenja na radionicama u knjižnici Goethe-Instituta odvija se u skupinama, unutar kojih učenici međusobno podijele radne zadatke, prikupljaju i obrađuju informacije, uspoređuju prikupljene informacije sa informacijama iz drugih izvora, istražuju, procjenjuju ih tj. razvrstavaju važne od nevažnih informacija , međusobno komuniciraju, argumentiraju i razmjenjuju mišljenja te oblikuju i prezentiraju rezultate zajedničkog rada. Grupni rad svojom strukturom zahtijeva konstantnu međusobnu komunikaciju učenika, koja se u knjižnici Goethe-Instituta odvija na njemačkom jeziku. Na taj način učenici spontano razvijaju komunikacijsku jezičnu kompetenciju jer u vannastavnom okruženju nestaje „strah“ od pravljenja grešaka pri komuniciranju.

6.2.1. Koncept „Učionice u knjižnici“

Prosječno trajanje radionice je dva školska sata. S obzirom na to da se radionicama želi istovremeno upoznati sudionike s knjižnicom Goethe-Instituta te njemačkom kulturom i civilizacijom, svaka radionica podijeljena je u tri etape: uvod, razradu i prezentaciju. Uvodni dio odnosi se na upoznavanje sudionika radionice sa Goethe-Institutom i knjižnicom. Za vrijeme uvodnog dijela izvodi se aktivnost s ciljem boljeg međusobnog upoznavanja sudionika i voditelja radionice. U glavnom dijelu radionice sudionici obrađuju različite teme na temelju zadanih zadataka uz pomoć knjižnične građe koja im je na raspolaganju i digitalnih medija. Prezentacijski dio radionice vezan je uz prikazivanje rezultata grupnog rada. Ukoliko su zadaci rješavani pomoću iPad-a prezentacija se odvija na pametnoj ploči.

6.2.2. Učionica u knjižnici: uvodni dio

U uvodnom dijelu radionice sudionici se okupljaju u čitaoničkom dijelu knjižnice ispred pametne ploče. Voditelj radionice im se predstavlja te objašnjava koliko će radionica trajati te od kojih se dijelova sastoji (uvod, glavni dio, završni dio). Stoga samu organizaciju „Učionice u knjižnici“ možemo poistovjetiti s organizacijom nastavnog sata koji se također sastoji od navedenih dijelova. Tijek radionice sudionicima ilustriraju crvene kartice na kojima su opisane etape koje će sudionici prolaziti s voditeljem radionice. Kartice su međusobno povezane koncem i predstavljaju „nit vodilju“. Prva kartica sadrži natpis *„kennenlernen“* (upoznavanje). Na sljedećoj stoji *„die Bibliothek und das Goethe-Institut“* (knjižnica i Goethe-Institut). Na poslijednje tri kartice stoji redom: *„Einleitung in das Thema“* (uvod u temu), *„Gruppenarbeit“* (grupni rad) te *„Präsentation“* (prezentacija). Ovisno o dobi sudionika i razini poznavanja

njemačkog jezika uvodni dio se djelomično odvija na njemačkom jeziku, a djelomično na hrvatskom jeziku. Na jednoj od promatranih radionica učenici su imali 10 sekundi za odabir partnera za rad u paru. Njihov prvi zadatak bio je unutar jedne minute pronaći minimalno jednu zajedničku stvar koja ih povezuje s njihovim partnerom. Voditelj radionice uključuje štopericu na računalu kako bi se svi sudionici pridržavali dogovorenog vremena. Nekoliko parova navodi zajedničke poveznice*: ljubaznost*, *računalo, čitanje*…

Nakon početnog upoznavanja prelazi se na drugu etapu uvodnog dijela radionice- upoznavanje s knjižnicom i Goethe-Institutom. Voditelj radionice ima pripremljena pitanja za sudionike na njemačkom jeziku: *Gdje se nalazimo? Zašto ste baš u ovoj knjižnici? Koliko dugo učite njemački jezik?* Učenici navode da se nalaze *u knjižnici Goethe-Instituta* jer je ona *povezana s njemačkim jezikom* koji *uče četiri godine*. Učenici odgovaraju pretežito na njemačkom jeziku. Pri nepoznatim izrazima pomaže im voditelj radionice. Nakon što su učenici utvrdili gdje se nalaze, voditelj postavlja sljedeće pitanje*: Po kome je Goethe-Institut dobio ime? Tko je Johann Wolfgang von Goethe? U kojem je stoljeću živio?* Promatrana skupina učenika nije bila upoznata sa J. W. von Goetheom pa im je objašnjenje ponudio voditelj radionice. Poslije uvodnih riječi voditelj radionice pomoću pametne ploče prikazuje mrežne stranice Goethe-Instituta kako bi učenici lakše pratili njegovo uvodno predavanje o Institutu i knjižnici. Naglašava da je mrežna stranica dostupna i na njemačkom i na hrvatskom jeziku, no s obzirom na to da promatranu skupinu učenika čine osmaši koji uče njemački kao drugi strani jezik, odabire prikaz sadržaja na hrvatskom jeziku. Na samom početku analize mrežne stranice Instituta, voditelj radionice usmjerava pozornost učenika na moto Goethe-Instituta *„Sprache. Kultur. Deutschland“* (jezik, kultura, Njemačka). Raščlambom spomenutog mota objašnjava učenicima da se Goethe-Institut bavi jezikom (u vidu tečajeva njemačkog jezika te radionica za profesore njemačkog jezika) te kulturom (organizacijom kulturnih događanja, projekata, izložba, filmskih festivala, razgovora s književnicima, radionicama za knjižničare i knjižničarke, knjižnicama). Učenici pokazuju izraziti interes za temu te stoga postavljaju pitanja poput: *Postoji li još ovakvih knjižnica u gradu Zagrebu ili Republici Hrvatskoj općenito?* Voditelj objašnjava da je ova specijalna knjižnica Goethe-Instituta jedinstvena u Republici Hrvatskoj te da se druge ovakve knjižnice nalaze u sklopu drugih Goethe-Instituta diljem svijeta. Nakon osnovnih informacija o Institutu voditelj prelazi na razgovor o

knjižnici stoga za uvod postavlja sljedeća pitanja: *Koje knjižnice poznajete? Što posuđujete u knjižnicama? Posuđujete li samo lektiru? Tražite li samostalno knjige u knjižnici ili pitate knjižničare za pomoć?* Učenici navode *školsku knjižnicu* te neke *knjižnice grada Zagreba.* Većina učenika *posuđuje i čita isključivo lektire*, dok vrlo mali dio posuđuje *knjige koje čita u slobodno vrijeme.* Također *većina učenika traži pomoć knjižničara* pri pronalaženju lektire na policama. S obzirom na odgovore koje su učenici dali, voditelj knjižnice želi ih potaknuti na samostalno pronalaženje građe na policama pa im u tu svrhu na pametnoj ploči pokazuje mrežni katalog knjižnice Goethe-Instituta. Za pretraživanje kataloga koristi glagol *„kochen“* (kuhati) čije je značenje poznato svim učenicima. Nakon upisivanja pojma *„kochen“* u mrežnom katalogu pojavljuje se više jedinica građe. Voditelj odabire prvu na popisu i zaokružuje njezinu signaturu. Potom učenicima objašnjava što je signatura te od kojih se elemenata sastoji signatura u knjižnici Goethe-Instituta. Učenicima pokazuje istovremeno magnetne ploče s nazivom područja koje su prikvačene na police s knjigama i brojeve u signaturi te naglašava da svaki broj u signaturi označava jedno od područja. Drugi dio signature čine tri slova koja obilježavaju prva tri slova prezimena autora knjige.

Nakon teorijskog dijela slijedi praktični dio čiji je cilj uvježbati učenike za samostalno snalaženje u knjižnici. Voditelj radionice zadaje zadatak učenicima da se raspršе po knjižnici i na policama pronađu knjigu čija je signatura *J 9 Lei.* Učenik koji je prvi pronašao knjigu pod spomenutom signaturom (Leitzgen, Anke M. ; Rienermann, L. *Entdecke, was dir schmeckt: Kinder erobern die Küche*) zadaje novu jedinicu građe koje ostali učenici trebaju pronaći na policama. Učenicima se sviđa mogućnost samostalnog korištenja pametne ploče, a ovakva vrsta zadatka, gdje moraju pronaći građu budi u njima natjecateljski duh te ih to dodatno motivira za što brže i preciznije odrađivanje zadatka. Prije glavnog dijela radionice voditelj napominje da se građa može posuditi i preko portala *MeinGoethe.de* u e-knjižnici *(„Onleihe“)* za sve one koji zbog nedostatka vremena, udaljenosti ili iz bilo kojeg drugog razloga ne mogu fizički doći u knjižnicu u Zagrebu. Prethodno je opisan uvodni dio radionice na temu *„Musik mit iPads“* (glazba s iPad-ovima), no važno je naglasiti da se na isti način uvodi učenike u sve ostale radionice neovisno o temi radionice. U prilogu 1 nalazi se nekoliko zadataka osmišljenih s ciljem upoznavanja knjižnice.

6.2.3. Učionica u knjižnici: glavni dio

Nakon uvodnog dijela u kojem se učenike upoznaje s Goethe-Institutom, knjižnicom i snalaženjem u knjižnici, prelazi se na konkretno rješavanje zadataka u skupinama. Zadaća informacijskih stručnjaka koji rade u knjižnici Goethe-Instituta je osmišljavanje zadataka na određenu temu uz pomoć dostupnih izvora informacija. Pri osmišljavanju zadataka važno je biti upoznat s dobi, stupnjem jezične kompetencije, interesima te brojem učenika koji posjećuju određenu radionicu. Pri pripremi zadataka važno je da su oni kvalitetno sastavljeni, jer upravo zadaci određuju učenikove mogućnosti učenja te uspješnost odnosno neuspješnost savladavanja gradiva.[100] Kvalitetno pripremljeni zadaci omogućuju učenicima nadogradnju i nadopunjavanje već usvojenog znanja, potiču učenike, ali ih istovremeno ne preopterećuju, kako bi se osigurao razvoj željenih kompetencija.[101] Razvoj receptivnih i produktivnih kompetencija ujedno je i cilj učenja, a zadaci imaju ulogu sredstva u ostvarivanju tog cilja. Postavlja se pitanje kakvi su to kvalitetni zadaci? Kvalitetni su zadaci prije svega raznovrsni po pitanju načina rješavanja i razrade problema.[102] Različiti zadaci odvode učenike kognitivno, afektivno i kreativno na više razine. Oni su nadalje izazovni, a njihova težina i složenost variraju.[103] Vrlo je važno da su kontekstualizirani, odnosno stavljeni u određenu situaciju koja će učenicima pobliže dočarati smisao i način rješavanja zadatka.[104] Učenici će kvalitetno postavljene zadatke uspješnije riješiti, a uspješnost rješavanja zadataka utječe na njihov vlastiti osjećaj zadovoljstva, ispunjenosti i sposobnosti što djeluje poticajno na daljnje učenje. Za uspješno rješavanje zadataka potrebno je povezati specifična stručna znanja s iskustvenim znanjem. Moramo biti svjesni da je svaki učenik individua za sebe, da ima posebne mogućnosti i interese, koje je potrebno prepoznati i njima prilagoditi zadatke, kako bi učenje bilo što produktivnije. Postoji više podjela zadataka, no prema osnovnoj podjeli dijelimo ih na zadatke otvorenog tipa i zadatke zatvorenog tipa. U knjižnici Goethe-Instituta za učenike se pripremaju zadaci otvorenog tipa, za koje uvijek postoji više načina rješavanja i više točnih rješenja. Pripremljene zadatke učenici mogu rješavati ili analogno (na papiru) ili koristeći elektroničke uređaje (iPad), ovisno o konceptu određene radionice. Većina

[100]Baar, R.; Schönknecht, G. Nav. Dj. Str. 49.
[101]Isto.
[102]Isto.
[103]Isto.
[104]Isto.

radionica osmišljena je za rad sa iPad-ovima, radi razvijanja informacijske i medijske pismenosti.

Za uvod u temu na promatranoj radionici „Musik mit iPads“voditelj radionice pripremio je sljedeću aktivnost. Voditelj radionice pripremio je četiri lista papira na kojima je stajao po jedan natpis: *sehr gut* (jako dobro), *soso* (tako, tako), *langweilig* (dosadno) i *schlecht* (loše). Svaki papir zalijepio je na različitu policu u knjižnici. Učenicima je reproducirao četiri različita isječka iz njemačke glazbe. Učenici su nakon odslušanog isječka potrčali prema natpisu koji odgovara njihovom osobnom stavu i mišljenju. Na ovaj je način voditelj radionice pridobio njihovu pozornost i interes za daljnje rješavanje zadataka.

Učenici su zatim podijeljeni u šest skupina. U svakoj skupini nalazi se po četiri učenika. Po dvije skupine dobivaju isti listić sa zadacima i vremenski rok od 40 minuta, u kojem moraju ispuniti sve zadatke s listića. Voditelj radionice postavlja jasna pravila, kojih se moraju pridržavati svi učenici – učenici traže njegovu pomoć, a ne pomoć svojih nastavnika te se zadani vremenski rok mora poštivati. Zbog uspješnijeg rješavanja zadataka vrlo je važno učenicima postaviti i objasniti određena pravila. Zadaci su napisani na njemačkom jeziku, a potom prevedeni i na hrvatski jezik, s obzirom na razinu predznanja njemačkog jezika koju učenici posjeduju. Svaki radni listić sastoji se od tri različite vrste zadataka. Svaka skupina u prvom zadatku mora koristeći internet pronaći određene informacije. U drugom zadatku potrebno je pogledati video snimku kako bi se učenici upoznali sa stvaralačkim opusom pojedinog njemačkog benda. Posljednji, treći zadatak razlikuje se od skupine do skupine, a uključuje različite zadatke otvorenog tipa. U prilogu 2 nalaze se zadaci koji su pripremljeni za radionicu „Musik mit iPads“.

6.2.4. Učionica u knjižnici: završni dio

Nakon isteka vremena, svi se učenici ponovno okupljaju u čitaoničkom dijelu knjižnice ispred pametne ploče gdje slijedi prezentiranje rezultata i razgovor o zadacima. Voditelj radionice traži učenike povratnu informaciju o radionici. Dio učenika ističe kako im se radionica svidjela, a dio smatra da im je nedostajalo vremena za kreativnije rješavanje zadataka. Učenici redom uparuju iPad-e na kojima su pripremili prezentacije s pametnom pločom i prezentiraju svoje spotove, intervjue i naslovnice.

Voditelj knjižnice postavlja dodatna pitanja poput: *Koja ideja stoji iza vašeg spota/intervjua/naslovnice? Kako je vaša verzija povezana s izvornim spotom/naslovnicom?* Učenici međusobno komentiraju svoje prezentacije te prezentacije ostalih skupina.

6.3. Implementacija i uloga informacijske i komunikacijske tehnologije pri učenju u knjižnici Goethe-Instituta

Osim tradicionalnog načina poučavanja i učenja, danas je sve prisutnije poučavanje i učenje uz pomoć informacijske i komunikacijske tehnologije, tj. poučavanje i učenje uz upotrebu interneta, računala i ostalih elektroničkih uređaja. Činjenica je da je danas korištenje računala neizbježno i u formalnom i u neformalnom obrazovanju. Informacijskom i komunikacijskom tehnologijom sustavno se prikupljaju, pohranjuju, obrađuju, šire i razmjenjuju informacije u različitim oblicima.[105] Do širenja tehnologije na područje nastave i obrazovanja dolazi razvojem informatike te se samim time klasični didaktički trokut, koji se sastoji od nastavnika, učenika i sadržaja, proširuje u didaktički četverokut kojem se pridodaje i tehnika.[106] Za uspješnu implementaciju tehnologije u poučavanje i učenje vrlo su važne kompetencije informatičke i informacijske pismenosti, u čijem razvoju knjižnica ima vrlo važnu ulogu.

Implementacija informacijske i komunikacijske tehnologije ima značajnu ulogu u današnjem obrazovanju te procesu poučavanja i učenja jer potiče učenike na usvajanje znanja, dodatno ih motivira i angažira te omogućuje lakše razumijevanje nastavnog sadržaja.[107] Stoga se postavlja pitanje koje su prednosti implementacije elektroničkih uređaja odnosno informacijske i komunikacijske tehnologije u proces poučavanja i učenja. Osim što je informacijska i komunikacijska tehnologija korisna pri učenju novog sadržaja, često se koristi i pri ponavljanju otprije poznatog. Njezinom

[105]Informacijska i komunikacijska tehnologija. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, cop. 2013. Dostupno na: http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=27406&fbclid=IwAR2mcqr5RCGV_otK4jcwcRrn725MmK0VjyhkWyJXezRmbNtfu24Rj1l4X30

[106]Lukša, Ž. … et al. Tehnologija u nastavi prirode i društva u osnovnoj školi. // Educatio Biologiae, 1 (2014), str.28. Dostupno na: http://www.hbd-sbc.hr/wordpress/wp-content/uploads/2019/02/EdBi-1-2014.pdf?fbclid=IwAR35jQ3GeSKlIfClLpaDBpNudyqRauPQYasFNMDWmnkEs074JX28QPRdJ7I

[107]CARNET. Integracija digitalne tehnologije u učenje i poučavanje i poslovanje škole. Zagreb : CARNET, 2018. Str. 28. Dostupno na: https://pilot.e-skole.hr/wp-content/uploads/2018/04/Prirucnik_Integracija-digitalne-tehnologije-u-ucenje-i-poucavanje-i-poslovanje-skole.pdf?fbclid=IwAR10t29O2pSW7qOKjvloFXSKHrsoUV-im6gN3dAXqvsBvJmOjppWR47kt5Y

primjenom učenici potpunije razumiju sadržaje, bolje ih pamte te primjenjuju znanje u novim situacijama. Iz perspektive nastavnika takva vrsta tehnologije pridonosi raznovrsnom oblikovanju nastavnih jedinica što nastavu čini kreativnijom.[108] Korištenjem računala učenje dobiva dvije nove dimenzije. Ono postaje individualno i interaktivno. Učenicima se omogućuje bolja vizualizacija korištenjem multimedijalnih sadržaja jer si mogu lakše predočiti ono što im je nepoznato ili neshvatljivo te okom nevidljivo (različiti modeli, koncepti, teorije).[109] Multimedijalni sadržaji mogu se u ovom kontekstu podijeliti na vizualne (tekst, crtež, slika, grafički prikaz, model), auditivne (govor, glazbena pratnja, zvukovi), audiovizualne (film, video) te kombinaciju sve tri vrste sadržaja.[110] Zajedničko im je obilježje da se reproduciraju pomoću određenog medija. Ukoliko se u procesu poučavanja i učenja koriste različiti multimedijalni sadržaji, važno je obratiti pozornost na njihovu kombinaciju, utjecaj na učenje i usvajanje znanja, ali i na odabir alata za njihovu produkciju i reprodukciju.[111] To konkretno znači da treba obratiti pozornost na nastavne ciljeve, razinu učenikove informatičke i informacijske pismenosti i motivaciju učenika za samostalno učenje. Kako bi učenik u određenom vremenskom roku riješio zadatak, važno je odrediti kako i na koji način koristiti zadani materijal.

6.3.1. Elektronički uređaji kao dio informacijske i komunikacijske tehnologije

Sastavni dio informacijske i komunikacijske tehnologije čine i različiti elektronički uređaji koji se koriste za pretraživanje informacija, kombiniranje multimedijalnih sadržaja i prezentaciju istih: stolna računala, prijenosna računala, tableti, pametni telefoni te pametne ploče. Postavlja se pitanje njihove važnosti u odgojno-obrazovnom procesu. Oni naime podupiru stjecanje osnovnih vještina i razvoj kompleksnih vještina te služe cjeloživotnom učenju.[112] Osnovne vještine korištenja i rada na računalu od iznimne su važnosti za integraciju pojedinca u današnje informacijsko društvo jer su

[108]Issing, L. J. Von der Mediendidaktik zur Multimedia-Didaktik. // Unterrichtswissenschaft 22, 3 (1994), str. 267. Dostupno na: https://www.pedocs.de/volltexte/2013/8156/pdf/UnterWiss_1994_3_Issing_Von_der_Mediendidaktik.pdf?fbclid=IwAR1mRM2uV4IlKnlnIQy2WdisUX9byUQbSJdxZO2AAELEeHUq_7A_VUUfOvg

[109] Issing, L. J. Nav. Dj. Str. 278.

[110]Matasić, I.; Dumić, S. Multimedijske tehnologije u obrazovanju. // Medijska istraživanja: znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije 18, 1 (2012), str. 145. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/85389

[111]Matasić, I.; Dumić, S. Nav. Dj. Str. 143.

[112]Smiljčić, I.; Livaja, I.; Acalin, J. ICT u obrazovanju. // Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku / urednik Dragan Zlatović. No. 3-4. Šibenik: Veleučilište, 2017. Str. 160. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/184689

povećanim opsegom digitalizacije slabije zastupljeni tradicionalni načini komuniciranja te se većina komunikacije odvija na računalu.

Korištenje različitih elektroničkih uređaja u procesu poučavanja i učenja karakteristično je za različite vrste učenja: učenje putem mobilnih uređaja (m-learning) i učenje uz pomoć tehnologije putem interneta uz korištenje različitih metoda i alata.[113] Spomenuti alati služe razvoju multimedijalnih elemenata te su poznati pod nazivom aplikacije.

6.3.2. Primjena elektroničkih uređaja pri učenju njemačkog jezika u knjižnici Goethe-Instituta

Ovisno o veličini grupe, dobi učenika i odabiru teme radionice, zadaci pripremljeni za učenike u knjižnici Goethe- Instituta mogu se riješavati analogno, na papiru ili u digitalnom obliku, pomoću iPad-a. Ukoliko se zadaci riješavaju pomoću iPad-a, na kraju se prezentiraju putem pametne ploče.

iPad pripada u kategoriju tablet računala. Njegova primarna svrha jest produkcija i reprodukcija audiovizualnih medija. Korištenjem iPad-a učenici proces učenja dovode na višu razinu jer koriste različite kreativne alate, interaktivne programe i aplikacije. Iako mnogi smatraju da korištenje iPad-a i ostalih elektroničkih uređaja predstavlja svojevrsnu distrakciju učenicima, važno je naglasiti da takvo učenje ipak nudi i mnogobrojne prednosti. S obzirom na to da su djeca od najranije dobi okružena elektroničkim uređajima već su upoznata s načinima njihova rada i mogućnostima koje oni nude, što dodatno olakšava njihovu implementaciju u proces poučavanja i učenja. Korištenjem iPad-a učenici na bilo kojem mjestu i u bilo koje vrijeme mogu pristupiti velikoj količini različitih informacija koje im pomažu u rješavanju zadataka ili ponavljanju gradiva. Nadalje, svjesni smo da je svaki učenik individualan i da njeguje svoj osobni stil učenja. Dok u nastavi nastavnik mora uzeti u obzir potrebe svakog pojedinačnog učenika, učenje korištenjem iPad-a postaje individualizirano i odgovara osobnim potrebama svakog učenika. iPad je po svojim karakteristikama vrlo fleksibilan jer omogućava lako korištenje i učenicima s posebnim potrebama. Osim toga knjižnica Goethe-Instituta raspolaže velikom količinom uređaja te je na taj način svim učenicima omogućen rad.

[113]Matasić, I.; Dumić, S. Nav. Dj. Str. 144.

Ukoliko su zadaci koji su pripremljeni za učenike u knjižnici Goethe-Instituta namijenjeni za rad na iPad-u, njihovi se multimedijalni sadržaji kombiniraju i produciraju u različitim aplikacijama. Analizom radionica pokazalo se da se najviše koriste sljedeće aplikacije: Book Creator, ThingLink, Pic Collage, Popplet, Puppet Pals te Stop Motion Studio. Navedene aplikacije pohranjuju se na iPad putem programa i-Tunes. Djelatnici knjižnice zaduženi su za davanje uputa učenicima na koji način koristiti određenu aplikaciju te pripomaganje ukoliko dođe do određenih poteškoća u radu s aplikacijom.

BOOK CREATOR

Aplikacija Book Creator, kako joj sam naziv kaže, služi izrađivanju knjiga različite tematike na iPad-u. Odlikuje se različitim svojstvima od kojih je važno izdvojiti sljedeće: kreativnost, dijeljenje sadržaja, upravljanje sadržajem i kolekcijom knjiga te pristupačnost.[114] Učenici mogu koristeći Book Creator oblikovati i izraditi vlastitu knjigu na način da sami biraju format i oblik knjige. Aplikacija nudi veliki broj različitih fontova, mogućnost učitavanja slika, fotografija i videozapisa, ugrađeno pretraživanje slika putem Google-a, samostalno crtanje te unaprijed predviđeno crtanje za učenike kojima je potrebna pomoć, različite oblike, emotikone, unaprijed izrađene pozadine, opciju snimanja vlastita glasa, postavljanje hiperveze na druge sadržaje i mnoge druge mogućnosti.[115] Osim što je moguće kreirati knjigu, moguće je knjigu podijeliti ili pohraniti u PDF formatu ili u obliku videozapisa. Aplikacija je pogodna i za disleksične i slabovidne učenike jer postoji mogućnost izgovaranja teksta koji iPad potom direktno upisuje u aplikaciju odnosno slušanja teksta koji je već zapisan u aplikaciji.[116] Aplikacija je vrlo korisna u procesu učenja njemačkog jezika jer je moguće uvježbavati sve četiri kompetencije: čitanje, pisanje, slušanje i govorenje bez obzira na jezični nivo te starost učenika.

PRIMJER AKTIVNOSTI ZA UČENIKE 4.RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE, 1. GODINA UČENJA: Na početku 4. razreda učenici savladavaju njemačku abecedu. Pri učenju

[114]Book creator. // Book Creator. Dostupno na: https://bookcreator.com/features/
[115]Isto.
[116]Isto.

njemačke abecede važno je pravilno izgovarati samoglasnike i suglasnike. Kako bi lakše zapamtili izgovor, učenici mogu snimiti glasovni zapis s izgovorom abecede, a kako bi lakše zapamtili grafički prikaz učenici mogu fotografirati različite naslove u knjižnici koji počinju s početnim slovima abecede. Naposljetku uz pomoć glasovnog zapisa i fotografija koje su uslikali, iPad-om mogu izraditi vlastitu knjigu pomoću Book Creatora koju će moći uvijek iznova pogledati i na taj se način podsjetiti naučenog gradiva.

PIC COLLAGE

Pic Collage omogućuje učenicima uređivanje fotografija te izradu foto-kolaža od više fotografija koristeći različite dodatke koji se nalaze unutar aplikacije: različiti okviri, naljepnice, pozadinske slike, mogućnost crtanja, bojanja, pisanja, obrade fotografija i ukrašavanja foto-kolaža.

PRIMJER AKTIVNOSTI ZA UČENIKE NEOVISNO O GODINI UČENJA: Učenici pomoću Pic Collage-a i mogućnosti koje aplikacija nudi mogu izraditi božićnu čestitku. Unutar aplikacije postoje već unaprijed izrađene blagdanske čestitke koje se mogu popuniti vlastitim natpisima, fotografijama i specijalnim efektima ili učenici mogu sami izraditi božićnu čestitku od početka prema vlastitim željama. Čestitku naposlijetku mogu pohraniti, podijeliti sa svojim kolegama ili isprintati.

POPPLET

Glavna namjena aplikacije Popplet jest pomoć učenicima u organizaciji informacija i povezivanju različitih ideja i koncepata u digitalnom okruženju.[117] Popplet predstavlja svojevrsnu digitalnu verziju umne mape koja je izvrstan način ponavljanja naučenog gradiva ili bilježenja najvažnijih pojmova vezanih uz određenu temu. U umnu mapu koja se izrađuje pomoću aplikacije Popplet moguće je osim teksta dodati i slike iz galerije odnosno snimati fotografije iPad-om. Naposlijetku je moguće gotovi proizvod u Poppletu spremiti u obliku fotografije (JPEG) ili teksta (PDF).

[117]Popplet. // Popplet. Dostupno na: https://popplet.com/?fbclid=IwAR3iuUWVv5FdGff6RBCp6NXlHs2JgaF787AD2a4c1fcuFW_ESnAURJ_lftI

PRIMJER AKTIVNOSTI ZA UČENIKE 4. RAZREDA GIMNAZIJE, 9. GODINA UČENJA:

Za svaki razred srednje škole postoji popis djela koje su učenici dužni pročitati i pripremiti za sat hrvatskog jezika te su neka od tih djela popisana u ispitnom katalogu za državnu maturu. Ta djela čine temelj za pisanje esejskog dijela ispita državne mature iz hrvatskog jezika. U ispitnom katalogu za državnu maturu 2019./2020. nalazi se i djelo Franza Kafke: Preobrazba.[118] U fondu knjižnice Goethe-Instituta nalazi se djelo Carstena Schlingmanna *„Franz Kafka".* Učenike je moguće podijeliti u nekoliko skupina. Svaka skupina obrađuje po jedno poglavlje djela na način da izvlači najvažnije činjenice iz teksta te ih prezentira pomoću aplikacije Popplet. Na kraju svaka grupa može preuzeti umne mape ostalih grupa i na taj način istražiti o životu i djelu Franza Kafke, što će im kasnije biti od velike koristi na ispitu državne mature.

PUPPET PALS HD

Puppet Pals HD aplikacija se također ubraja u obrazovne aplikacije. Aplikaciji se pristupa pomoću iPad-a. Pomoću aplikacije Puppet Pals HD učenici mogu izraditi vlastite crtane filmove na određenu temu. Crtani filmovi izrađuju se pomoću različitih animacija, tema i likova, koji su dostupni u aplikaciji.[119] U aplikaciju je moguće ubaciti vlastite fotografije. Na taj način fotografirane osobe ili predmeti dobivaju ulogu u crtanom filmu. Aplikacija je pogodna za stvaranje crtanih filmova iz različitih područja kao npr. povijesti, znanosti ili književnosti. Prednost aplikacije je što omogućava grupni rad učenika. Učenici mogu u grupama snimiti dijaloge i uklopiti ih u priču ili pak pojedinačno koristiti Puppet Pals kao pomagalo za prezentaciju određene teme.

PRIMJER AKTIVNOSTI ZA UČENIKE 6. RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE, 3. GODINA UČENJA: Pomoću aplikacije Puppet Pals HD učenici mogu u grupi izraditi crtani film na temelju bajke. Svaka grupa dobiva jedan od naslova braće Grimm dostupnih u

[118]Hrvatski jezik: ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2019./2020. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, 2019. Str. 6. Dostupno na: https://mk0ncvvot6usx5xu4d.kinstacdn.com/wp-content/uploads/2019/10/HRVATSKI-2020.pdf?fbclid=IwAR2ciLHO55j3Xf_lWUx1M5ZSWDGyOGNC2xBjatkj5M0gJindJGmckLfFXMs

[119]Puppet Pals HD. // Educational App Store. Dostupno na: https://www.educationalappstore.com/app/puppet-pals-hd?fbclid=IwAR10t29O2pSW7qOKjvloFXSKHrsoUV-im6gN3dAXqvsBvJmOjppWR47kt5Y

knjižnici, a koji im je otprije već poznat npr. *Dornröschen* (Trnoružica), *Schneewittchen* (Snjeguljica i sedam patuljaka) ili *Aschenputtel* (Pepeljuga). Učenici međusobno podijele uloge te uz pomoć knjige stvaraju vlastiti crtani film.

7. WEIHNACHTEN IN DER BIBLIOTHEK (BOŽIĆ U KNJIŽNICI): PRIMJER VLASTITE RADIONICE U KNJIŽNICI GOETHE-INSTITUTA

U ovom poglavlju nalazi se primjer radionice osmišljen na temu „Božić u knjižnici" (Weihnachten in der Bibliothek) na temelju građe dostupne u knjižnici Goethe-Instituta. Tema je odabrana iz sljedećih razloga: knjižnica Goethe-Instituta za vrijeme izrade ovog diplomskog rada još nije održala radionicu na temu Božića (ne postoje unaprijed pripremljeni zadaci), na temelju vlastitog iskustva stečenog radom u školi spoznala sam da učenici izuzetno vole obrađivati sadržaj vezan uz blagdane no nažalost za kreativnu obradu tema vezanih uz blagdane ostaje vrlo malo vremena na nastavi njemačkog jezika u osnovnim školama. Ciljana grupa učenika kojoj je moja radionica namijenjena jest 5. razred osnovne škole, 2. godina učenja njemačkog jezika. Radionica se sastoji od uvoda, glavnog dijela i prezentacije. Prije pripreme radionice, promišljanja o didaktizaciji građe i formuliranja ishoda učenja, proučila sam *Prijedlog Nacionalnog kurikuluma nastavnog predmeta njemački jezik* za 4. razred osnovne škole kako bih bila upoznata s ishodima učenja koji su trebali biti ostvareni na kraju 4. razreda. Ishodi su u *Prijedlogu kurikuluma* podijeljeni na sljedeća područja: *komunikacijska jezična kompetencija*, *međukulturna jezična kompetencija* te *samostalnost u ovladavanju jezikom*.[120] Iz spomenutog *Prijedloga* izvukla sam ključne ishode koji su mi bili važni za pripremu ove radionice. Na komunikacijsko-jezičnom području riječ je o sljedećim ishodima: učenik razumije rečenice, vrlo kratke i vrlo jednostavne tekstove, učenik na glas čita rečenice, vrlo kratke i vrlo jednostavne tekstove, učenik govori riječi i kratke rečenice oponašajući izgovor i intonaciju govornog modela, učenik u razgovoru razmjenjuje kratke, uvježbane rečenice, učenik piše poznate riječi, fraze i vrlo kratke rečenice, učenik zapisuje poznate riječi i jednostavne fraze slušajući izgovor slova koja čine tu riječ ili frazu.[121] Na međukulturno-komunikacijskom području za potrebe moje radionice važna je ostvarenost sljedećih ishoda: učenik prepoznaje sličnosti i razlike između vlastite

[120]Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta njemački jezik: prijedlog. Zagreb : Ministarstvo znanosit, obrazovanja i sporta RH, 2016. Str. 4. Dostupno na: http://mzos.hr/datoteke/3-Predmetni_kurikulum-Njemacki_jezik.pdf?fbclid=IwAR2NFwbgIAyxhtDh7_FmrakJQbxXJFT9Wa7Z9B70izIf7LQZxS69n4wYD-4

[121]Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta njemački jezik: prijedlog. Zagreb : Ministarstvo znanosit, obrazovanja i sporta RH, 2016. Str. 54-56. Dostupno na: http://mzos.hr/datoteke/3-Predmetni_kurikulum-Njemacki_jezik.pdf?fbclid=IwAR2NFwbgIAyxhtDh7_FmrakJQbxXJFT9Wa7Z9B70izIf7LQZxS69n4wYD-4

kulture i kultura povezanih s njemačkim jezikom (konkretno sličnosti i razlike u nazivima i načinima obilježavanja blagdana u vlastitoj zemlji i zemljama njemačkog govornog područja), učenik čita i povezuje priču iz dječje književnosti na njemačkom jeziku u slikama ili stripu, učenik pokazuje otvorenost i znatiželju za kulture povezane s njemačkim jezikom te za njemu strane i nerazumljive sadržaje (odnosno pozitivno reagira na sadržaje povezane s blagdanima i običajima te rado sudjeluje u odgovarajućim aktivnostima na njemačkom jeziku).[122] Što se tiče samostalnosti u ovladavanju jezikom za potrebe izvođenja radionice u knjižnici važno je da učenik prepoznaje i primjenjuje neke strategije učenja i uporabe jezika (odnosno da prepoznaje važnost i uočava prednosti dobre suradnje s vršnjacima kako bi izvršio određeni jezični zadatak te da sudjeluje u zadacima u radu u skupini ili paru) te da koristi osnovne izvore informacija na njemačkom jeziku (odnosno da slijedi uputu zadatka, rješava zadatke, koristi se udžbenikom kao izvorom informacija te u njemu traži objašnjenje novih i nepoznatih riječi).[123] *Prijedlog kurikuluma* nudi i određene preporuke za ostvarivanje gore navedenih ishoda učenja u prvoj godini učenja njemačkog jezika – leksički sadržaji trebaju odgovarati razvoju i dobi učenika, odabir teme ovisi o interesima i mogućnostima učenika, jezik se uči imitiranjem, igranjem i ponavljanjem jezičnih obrazaca, aktivnosti i zadaci trebaju pomagati usvajanje znanja o drugim kulturama, učenik treba moći usporediti kulturne sadržaje strane kulture s vlastitom kulturom te se prema potrebi može pojašnjavati na materinjem jeziku.[124] *Prijedlog kurikuluma* donosi i jezične strukture za ostvarivanje gore navedenih ishoda, koje sam uvažila pri pripremi radionice, kako zadaci ne bi bili kognitivno i jezično prezahtjevni za učenike u 5. razredu osnovne škole. U *Nastavnom planu i programu za osnovnu školu* u sklopu cjelina i tema navode se *blagdani, običaji i tradicija*, što znači da bi učenici u 5. razredu već trebali poznavati osnovni leksik vezan uz Božić, koji bi se za vrijeme i nakon ove radionice trebao produbiti.[125]

[122]Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta njemački jezik: prijedlog. Zagreb: Ministarstvo znanosit, obrazovanja i sporta RH, 2016. Str. 56-57. Dostupno na: http://mzos.hr/datoteke/3-Predmetni_kurikulum-Njemacki_jezik.pdf?fbclid=IwAR2NFwbgIAyxhtDh7_FmrakJQbxXJFT9Wa7Z9B70izIf7LQZxS69n4wYD-4

[123]Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta njemački jezik: prijedlog. Zagreb: Ministarstvo znanosit, obrazovanja i sporta RH, 2016. Str. 57-58. Dostupno na: http://mzos.hr/datoteke/3-Predmetni_kurikulum-Njemacki_jezik.pdf?fbclid=IwAR2NFwbgIAyxhtDh7_FmrakJQbxXJFT9Wa7Z9B70izIf7LQZxS69n4wYD-4

[124]Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta njemački jezik: prijedlog. Zagreb: Ministarstvo znanosit, obrazovanja i sporta RH, 2016. Str. 58-59. Dostupno na: http://mzos.hr/datoteke/3-Predmetni_kurikulum-Njemacki_jezik.pdf?fbclid=IwAR2NFwbgIAyxhtDh7_FmrakJQbxXJFT9Wa7Z9B70izIf7LQZxS69n4wYD-4

[125]Nastavni plan i program za osnovnu školu. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006. Str. 141.

7.1. Uvodni dio radionice

Ishodi uvodnog dijela radionice vezani su uz upoznavanje Goethe-Instituta i knjižnice Goethe-Instituta: učenik poznaje osnovne funkcije, djelatnosti i usluge Goethe-Instituta te se učenik može samostalno služiti knjižnicom Goethe-Instituta. Za ostvarivanje spomenutih ishoda pripremljena je PowerPoint prezentacija koja se nalazi u prilogu 3. Učenici uz pomoć voditelja radionice metodom pitanja i odgovora otkrivaju nove informacije o knjižnici. Za uvježbavanje samostalnog korištenja knjižnice osmišljena je aktivnost u kojoj učenici pronalaze knjigu prema zadanoj signaturi. Nakon pronalaska knjige, voditelj radionice najavljuje temu „Božić u knjižnici" (Weihnachten in der Bibliothek).

7.2. Glavni dio radionice

Učenici se okupljaju u čitaoničkom dijelu knjižnice. Voditelj radionice pita učenike: *„Kako se na njemačkom kaže "Božić"?"* Učenici odgovaraju*: „Weihnachten"*. Voditelj najavljuje čitanje božićne priče *„Lieselotte feiert Weihnachten"* (prilog 4).[126] Prije čitanja voditelj radionice postavlja pitanja: *„Wer liest gern?" („Tko rado čita?") te „Was ist deine Lieblingsweihnachtsgeschichte?" („Koja je tvoja najdraža božićna priča?")*. Učenici odgovaraju na hrvatskom jeziku. Knjiga je bogato ilustrirana što omogućava učenicima da shvate kontekst, iako im nije poznat sav vokabular iz priče. Svaka stranica započinje odbrojavanjem dana do Božića*: „Neun Tage bis zur Weihnachtsnacht." („Devet je dana do Božića.")* te pitanjem *„Was wird auf dem Hof gemacht?" („Što se događa na farmi?")*. Učenici na temelju ilustracija odgovaraju što se događa na farmi devet dana prije Božića. Potom voditelj radionice pročita preostale dvije rečenice. Voditelj radionice postavlja pitanja učenicima o njihovim običajima prije Božića, ovisno o božićnoj aktivnosti koja se odvija na farmi. Na farmi primjerice gazdarica devet dana prije Božića peče božićne kolačiće, stoga voditelj radionice pita učenike: *„Wer bäckt Plätzchen bei euch zu Hause?" („Tko peče božićne kolačiće u vašem domu?")* te *„Wer mag Plätzchen?" („Tko voli jesti božićne kolačiće?")*. S obzirom na to da učenici raspolažu vokabularom o članovima obitelji, mogu odgovoriti na pitanje na njemačkom jeziku. Osam dana prije Božića na farmi se životinje kližu odnosno izvode ples na ledu. Učenici prepoznaju domaće životinje na farmi i klizanje, stoga voditelj radionice postavlja pitanja*: „Wer kann Eiskunstlaufen?" („Tko zna*

[126]Steffensmeier, A. Lieselotte feiert Weihnachten. 2. Auf. Frankfurt am Main : Fischer Sauerländer, 2014.

klizati?“) te *„Was braucht man dafür?“ („Što nam je potrebno za klizanje?“)*. Učenici odgovaraju *„klizaljke“*, a voditelj radionice objašnjava da se klizaljke na njemačkom kažu *„die Schlittschuhe“.* Sedam dana prije Božića gazdarica farme piše božićne čestitke članovima obitelji. Voditelj radionice pita učenike: *„Was schreibt man zu Weihnachten?“ („Što pišemo za Božić?“).* Učenici navode *„božićne čestitke“ („die Weihnachtskarten“)* i *„pismo djedu Božićnjaku“ („der Brief an den Weihnachtsmann“).* Šesti dan prije Božića na farmi je zapadao snijeg, pa gazdarica čisti put do kuće. Učenici na slici prepoznaju snijeg i snjegovića, stoga voditelj radionice postavlja sljedeće pitanje*: „Wie ist das Wetter im Winter?“ („Kakvo je vrijeme zimi?“)*. Učenici odgovaraju: *„Es ist kalt und es schneit.“ („Hladno je i pada snijeg.“).* Voditelj radionice ukazuje učenicima na povezanost između riječi *„der Schnee“ („snijeg“)* i *„der Schneemann“ („snjegović“)*. Peti dan prije Božića stanovnici farme uživaju u sportskim aktivnostima na snijegu, stoga voditelj radionice pita: „*Welche Wintersportarten kennt ihr?“ („Koje zimske sportove poznajete?“)*. Učenici navode *„Eiskunstlaufen“ („klizanje“)*, što je već spomenuto u knjizi te *„sanjkanje“* i *„skijanje“*. Voditelj radionice govori učenicima da se *„sanjkanje“* kaže *„Rodeln“* , a *„skijanje“ „Ski laufen“* te da su nam za sanjkanje potrebne *„der Schlitten“ („saonice“)*, a za skijanje *„die Skier“ („skije“)*. Četvrti dan prije Božića Lieselotte izrađuje božićne poklone. Voditelj radionice postavlja pitanje*: „Was bekommt ihr zu Weihnachten?“ („Što dobivate za Božić?“)*. Učenici odgovaraju *„die Geschenke“ („poklone“)* te navode koje božićne poklone pronalaze ispod božićnog drvca. Treći dan prije Božića vrijeme je za pronalaženje božićnog drvca. Voditelj radionice objašnjava učenicima razliku između *„der Tannenbaum“ („jela“)* i *„der Weihnachtsbaum“ („božićno drvce“)*. Do Božića su preostala još samo dva dana pa gazdarica farme kiti božićno drvce. Učenici na slici prepoznaju božićne ukrase kojima se kiti drvce*: „die Lichterkette“ („lampice“),„die Weihnachtskugeln“ („božićne kuglice“), „die Lametta“ („lamete“).* Voditelj radionice postavlja pitanje učenicima*: „Wann schmückt ihr den Weihnachtsbaum?“ („Kada kitite božićno drvce?“)* i *„Welche Farbe hat euer Weihnachtsbaum?“ („Koje boje je vaše božićno drvce?“)*. Učenici na ovaj način ponavljaju boje te uče novu riječ *„der Heiligabend“ („Badnjak“).* Dan prije Božića, na Badnjak, gazdarica farme svojim životinjama čita božićne priče. Voditelj radionice postavlja pitanje: *„Was macht ihr am Heiligabend?“ („Što vi radite na Badnjak?“).* Učenici navode različite aktivnosti poput *„den Weihnachstbaum schmücken“ („okititi bor“), „zur Kirche gehen“ („ići u crkvu“), „Geschenke bekommen“ („dobivati poklone“)* i sl. Na farmi je konačno došao Božić, a

gazdarica ga provodi u krugu svojih bližnjih. Stoga voditelj radionice pita: *„Was sagt man zu Weihnachten?“ („Što kažemo za Božić?“)*, a učenici odgovaraju: *„Frohe Weihnachten!“ („Sretan Božić!“).*

Nakon pročitane priče, voditelj radionice dijeli učenike u četiri skupine. Svaka skupina dobiva papir sa zadacima i uputama za rješavanje zadataka. Zadaci se razlikuju po temama: božićna hrana i piće, zimski sportovi, božićni pokloni i pjesmice te ukrašavanje božićnog drvca i kršćanski običaji. (Zadaci za sve četiri skupine nalaze se u prilogu 5.)

7.3. Završni dio radionice

U završnom dijelu radionice učenici se okupljaju u čitaoničkom dijelu knjižnice. Ondje svaka grupa prezentira svoja rješenja ostalim grupama. Učenici razmjenjuju doživljaje i izražavaju svoje mišljenje o zadacima koje su rješavali. Istovremeno međusobno razgovaraju o običajima koji se prakticiraju u njihovom domu vezanim uz ukrašavanje kuće, pečenje kolača, pripremanje božićnog ručka i poklonima. Učenici se zajedno s voditeljem radionice dotiču teme konzumerizma te na taj način razvijaju međukulturnu kompetenciju. Naime raspravljaju o tome troši li se mnogo i u Njemačkoj kao i u Hrvatskoj u predbožićno i božićno vrijeme. Prije završetka radionice svaki učenik dobiva listić za samoprocjenu koji ispunjava na temelju odslušane radionice za vlastite potrebe. (prilog 6).

8. Zaključak

Goethe-Institut kulturni je institut čiji su glavni ciljevi usmjereni k promicanju njemačkog imidža u svijetu jezičnim i kulturnim radom te izdavaštvom, njegovanju međunarodne suradnje vođenjem dijaloga o aktualnim globalnim pitanjima, unaprjeđivanju nastavnih metoda i obrazovnog sadržaja te ulaganju u digitalizaciju. Jezična djelatnost Goethe-Instituta očituje se u organizaciji tečajeva njemačkog jezika, jezičnih ispita, stručnog usavršavanja nastavnika, ulaganju u modernizaciju nastavnog sadržaja, stipendiranju učenika te suradnji s osnovnim i srednjim školama. Kulturna djelatnost Goethe-Instituta usmjerena je na organiziranje različitih događanja, izložbi i radionica na području filma, plesa, glazbe, kazališta i književnosti, poticanje prevodilaštva te knjižničarsku djelatnost. U skladu s time u sastavu Goethe-Instituta djeluje i specijalna knjižnica Goethe-Instituta u Zagrebu koja je namijenjena različitim skupinama korisnika čije interesno područje čine njemački jezik te kultura i civilizacija njemačkog govornog područja. Osim što spomenuta knjižnica okuplja građu iz specifičnog područja te na taj način vrlo detaljno zadovoljava potrebe svojih korisnika, ona ispunjava i vrlo važnu posebnu zadaću knjižnica, poticanje čitanja, na način da redovito organizira programe poput knjižničnih razgovora (Bibliotheksgespräche) i učionice u knjižnici (Bibliothek als Lernort) te potiče korisnike na korištenje svih ostalih knjižničnih usluga. Knjižnični fond knjižnice Goethe-Instituta u Zagrebu kao i fond e-knjižnice Goethe-Instituta obuhvaćaju veliki broj jedinica knjižnične građe na njemačkom jeziku te manji broj jedinica knjižnične građe na hrvatskom jeziku. Najveći dio knjižničnog fonda ipak čini ona građa koja je vrijedan informacijski izvor u učenju i poučavanju njemačkog jezika, pa se stoga u knjižnici prije svega mogu naći različiti udžbenici za učenje jezika koji se razlikuju prema ciljanim skupinama učenika kojima su namijenjeni. Osim knjižne građe knjižnica na posudbu nudi filmove, glazbu, poučne igre te kutije za igru. Knjižnica Goethe-Instituta otvara svoja vrata svim vrstama korisnika, pruža ugodnu atmosferu i prostor za međusobno druženje i opuštanje te na taj način ispunjava svoju ulogu trećeg životnog prostora. Kako bi potaknula korisnike na provođenje vremena u knjižnici uređena je na način da osigurava dovoljno mjesta za rad na računalima, čitaonički prostor s odgovarajućom opremom te medijateku – prostor namijenjen djeci za opuštanje uz videoigrice.

Knjižnica Goethe-Instituta u Zagrebu ispunjava još jednu važnu ulogu - ulogu izvannastavnog mjesta za učenje. S obzirom na to da učenje definiramo kao proces

usvajanja različitih znanja, vještina, kompetencija, vrijednosti i normi, uviđamo da se ono odvija svakodnevno i u svakom trenutku, a ne samo za vrijeme nastave u školama. Za razvoj kompetencija zastupljenih u aktualnim obrazovnim planovima, programima i kurikulumima izrazito je važna integracija izvannastavnih mjesta za učenje u nastavu jer ona nude široki spektar prednosti kako za školu, tako i za nastavnike i učenike. Škola profitira od međusobne suradnje s izvannastavnim mjestima za učenje, a nastavnici organizacijom stručnih izleta na izvannastavnim mjestima za učenje dokidaju monotoniju učenja u razredu. S obzirom na to da je redovna nastava vremenski ograničena okvirom školskog sata, vidljiva je najvažnija uloga izvannastavnih mjesta za učenje – mogućnost da se praktičnim djelovanjem nadopuni teorijsko znanje stečeno na nastavi. Izvannastavna mjesta za učenje nadalje uvažavaju heterogenost grupe učenika, tj. njihovu individualnost i različitost njihovih sposobnosti i interesa, pa u tu svrhu primjenjuju raznolike metode i pristupe učenju te osmišljavaju različite vrste zadataka prilagođene svakom pojedinačnom učeniku. Na izvannastavnim mjestima, pa tako i u knjižnici Goethe-Instituta, potiču se suradnički oblici učenja – rad u paru i rad u manjim skupinama. Na taj se način doprinosi stjecanju kompetencija nužnih za život u 21. stoljeću jer pri suradničkim oblicima učenja dolazi do učestale međusobne komunikacije i suradnje, preuzimanja odgovornosti za vlastito djelovanje i djelovanje u paru ili skupini te uvažavanja tuđih stavova i mišljenja što naposlijetku pozitivno utječe na učenikov osobni i socijalni razvoj te svakodnevni život. Nadalje izvannastavna mjesta za učenje karakterizira cjelovitost učenja (učenje uključuje kognitivne, afektivne i psihomotoričke procese) koja na nastavi zbog nedostatka materijalnih sredstava i vremena često izostaje. Samostalno istraživanje kod učenika budi znatiželju i motivaciju, dovodi do otkrivanja novih spoznaja i omogućava dugoročno zadržavanje stečenog znanja u učenikovoj svijesti.

Izvannastavna mjesta za učenje otvorena su za sve školske predmete, pa tako i njemački jezik. Vrsta i količina izvannastavnih mjesta za učenje primjerenih za njemački jezik svakodnevno raste, no i dalje prednjače kulturne ustanove poput kazališta i knjižnica. Upravo je knjižnica Goethe-Instituta u Zagrebu primjer dobre prakse koji pokazuje da učenici mogu istovremeno učiti, opustiti se i zabaviti se jer uz promicanje čitanja organizira brojne programe raznolike tematike prilagođene svim skupinama korisnika na kojima se razvijaju socijalne vještine i kritičko mišljene učenika te informacijska, informatička i medijska kompetencija. Programi poput knjižničnih

razgovora i učionice u knjižnici obrađuju teme vezane uz kulturu i civilizaciju njemačkog govornog područja, usklađene su sa obrazovnim planom i programom te potiču komunikaciju na njemačkom jeziku uz ugodnu i opuštenu radnu atmosferu. Učenici također profitiraju od suvremeno opremljene knjižnice te stručnih djelatnika koji im stoje na raspolaganju. Osim jačanja komunikacijske jezične kompetencije i socijalnih vještina programi su usmjereni na poticanje kreativnosti kod korisnika knjižnice.

Iako knjižnica Goethe-Instituta nudi mnogobrojne programe, najistaknutiji program jest „Učionica u knjižnici“. „Učionica u knjižnici“ naziv je radionica koje se održavaju u prostoru knjižnice pod vodstvom djelatnika knjižnice. Tematika, vrste zadataka i ishodi učenja svake pojedine radionice prilagođavaju se uzrastima, interesima te razini predznanja sudionika radionice. Ciljevi su radionica višestruki – produktivnije i samostalnije korištenje knjižnice, razvijanje interesa za njemački jezik, kulturom i civilizacijom te razvijanje informacijskih, medijskih i jezičnih kompetencija učenika. Konačni cilj može se svesti na maksimalno iskorištavanje svih potencijala koje spomenuta knjižnica nudi. Radionice su predviđene za predškolsku, osnovnoškolsku i srednjoškolsku djecu, ali i za studente i umirovljenike. Ipak najveći broj radionica organizira se za osnovnoškolce, a konceptom su slične redovnom nastavnom satu. Radionica se sastoji od teorijskog i praktičnog dijela i završne refleksije o postignutim rezultatima. Zadaci su pretežito otvorenog tipa, a potiče se korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije, s čime su učenici upoznati, koje kod učenika bude dodatni interes i omogućuju zornije prikazivanje sadržaja koji se na radionicama obrađuje.

Iz svega navedenog zaključujem da je knjižnica odgovarajuće izvannastavno mjesto za učenje njemačkog jezika te da bi nastavnici i profesori trebali iskoristiti potencijal koji knjižnica nudi na način da u svoj plan i program unaprijed uvrste jednu od radionica koje knjižnica nudi s obzirom na to da se na radionicama obrađuju teme s područja kulture i civilizacije njemačkog govornog područja te jačaju komunikacijska i međukulturna jezična kompetencija. U dogovoru s djelatnicima knjižnice može se odrediti tema koja je neposredno obrađena na redovnoj nastavi kako bi učenici nadogradili postojeće znanje ili pak neka tema za koju nije bilo dovoljno vremena za obradu na redovnoj nastavi. Najvažnije je pravilo uvijek uzeti u obzir sposobnosti i interese učenika, kako bi učenje u prostoru knjižnice bilo kvalitetno te kasnije

primjenjivo u svakodnevnom okruženju, jer učiti je potrebno ne samo za školu već za čitav život.

Literatura

1. Aspnes, G. A philosophy of special libraranship. // Special librarianship: a new reader / edited by Eugene B. Jackson. Metuchen, N.J.; London: The Scarecrow Press, 1980. Str. 3-13.
2. Baar, R.; Schönknecht, G. Außerschulische Lernorte: didaktische und methodische Grundlagen. Weinheim; Basel: Beltz, 2018.
3. Baer, K. A. Special libraries in IFLA: a brief history. // Special libraries-worldwide: a collection of papers prepared for the Section of Special Libraries / edited by Günther Reichardt. Pullach; München: Verlag Dokumentation, 1974. Str. 21-25.
4. Book creator. // Book Creator. Dostupno na: https://bookcreator.com/features/ (20.1.2020.)
5. CARNET. Integracija digitalne tehnologije u učenje i poučavanje i poslovanje škole. Zagreb: CARNET, 2018. Dostupno na: https://pilot.e-skole.hr/wp-content/uploads/2018/04/Prirucnik_Integracija-digitalne-tehnologije-u-ucenje-i-poucavanje-i-poslovanje-skole.pdf?fbclid=IwAR10t29O2pSW7qOKjvloFXSKHrsoUV-im6gN3dAXqvsBvJmOjppWR47kt5Y (20.1.2020.)
6. Crückeberg, J. Ambivalente Beziehungen. Die Autonomie der Goethe-Institute und die Diplomatie der Deutschen Botschaften. // Kulturarbeit in Transformationsprozessen: Innenansichten zur Außenpolitik des Goethe-Instituts / herausgegeben von Wolfgang Schneider und Anna Kaitinnis. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden, 2016. Str. 81-94.
7. Dittrich-van Weringh, K. Am deutschen Wesen soll die Welt nicht genesen! Ein Plädoyer für die internationale kulturelle Zusammenarbeit. // Kulturarbeit in Transformationsprozessen: Innenansichten zur Außenpolitik des Goethe-Instituts / herausgegeben von Wolfgang Schneider und Anna Kaitinnis. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden, 2016. Str. 117-125.
8. Der Fall der Berliner Mauer // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na: https://www.goethe.de/ins/hr/de/ver.cfm?fuseaction=events.detail&event_id=21709937&fbclid=IwAR30ejoTotb2Jlc1Wg-PqTfRF6g3akeuxIUgoaCmt34l5fB2XVODATd8Eco (20.1.2020.)
9. Flügel, A. … et al. Außerschulische Lernorte von Kindern: Reflexionen, Konzeptionen, Perspektiven. Siegen: Universitätsbibliothek Siegen, 2018.
10. Freericks, R.; Brinkmann, D.; Wulf, D. Didaktische Modelle für außerschulische Lernorte. Bremen: Institut für Freizeitwissenschaft und Kulturarbeit e.V., 2017.
11. Griesbach, H. Am Anfang war fast nichts. Wie es vor 50 Jahren begann. 2001. // Deutsches Historisches Museum. Dostupno na: https://www.dhm.de/archiv/ausstellungen/goethe/katalog/griesbach.htm?fbclid=IwAR2wQhmdAy7lw1JKOs-cgubOk6dFRrQdPcaMx1p7_9eFT_Ryx-TrcaaKvyw (20.1.2020.)
12. Goethe-Institut Kroatien. // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na: https://www.goethe.de/ins/hr/hr/index.html (20.1.2020.)

13. Harnischfeger, H. Vertrag und Auftrag, Personal und Programm. Das Goethe-Institut zwischen institutionellen und inhaltlichen Widersprüchen. // Kulturarbeit in Transformationsprozessen: Innenansichten zur Außenpolitik des Goethe-Instituts / herausgegeben von Wolfgang Schneider und Anna Kaitinnis. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden, 2016. Str. 101-114.
14. Heck, V.; Zuleta, M. Außerschulische Lernorte im Nordwesten Kolumbiens. // Außerschulische Lernorte von Kindern: Reflexionen, Konzeptionen, Perspektiven / Hrsg. Alexandra Flügel … et al. Siegen: Universitätsbibliothek Siegen, 2018. Str. 147-163.
15. Heinrich, N. Kinder entdecken das Mittelrheintal im Museum. Eine Kooperation zwischen Museum & Universität. // Außerschulische Lernorte von Kindern: Reflexionen, Konzeptionen, Perspektiven / Hrsg. Alexandra Flügel … et al. Siegen: Universitätsbibliothek Siegen, 2018. Str. 89-106.
16. Hrvatski jezik: ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2019./2020. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, 2019. Dostupno na: https://mk0ncvvot6usx5xu4d.kinstacdn.com/wp-content/uploads/2019/10/HRVATSKI-2020.pdf?fbclid=IwAR2ciLHO55j3Xf_lWUx1M5ZSWDGyOGNC2xBjatkj5M0gJindJGmckLfFXMs (20.1.2020.)
17. Informacijska i komunikacijska tehnologija. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, cop. 2013. Dostupno na: http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=27406&fbclid=IwAR2mcqr5RCGV_otK4jcwcRrn725MmK0VjyhkWyJXezRmbNtfu24Rj1l4X30 (20.1.2020.)
18. Inicijativa „Škole: partneri budućnosti". // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na: https://www.goethe.de/ins/hr/hr/spr/eng/pas.html?fbclid=IwAR3zzYldChuD0mQyT7o-dou3ogBpWGGT4heLOrYX63NYdtWnlT0hJZJsshk (20.1.2020.)
19. Issing, L. J. Von der Mediendidaktik zur Multimedia-Didaktik. // Unterrichtwissenschaft 22, 3 (1994), str. 267-284. Dostupno na: https://www.pedocs.de/volltexte/2013/8156/pdf/UnterWiss_1994_3_Issing_Von_der_Mediendidaktik.pdf?fbclid=IwAR1mRM2uV4IlKnlnIQy2WdisUX9byUQbSJdxZO2AAELEeHUq_7A_VUUfOvg (20.1.2020.)
20. Jahrbuch 2018/2019. München: Goethe-Institut e.V., 2019. Dostupno na: https://www.goethe.de/resources/files/pdf179/jahrbuch-2018_2019.pdf?fbclid=IwAR1bOjmRNSX23hiTA9VbAADAp06zzVLAtcBB-8zYhTTffL20HuDRZ-2rF4E (20.1.2020.)
21. Knjižnica: posudba. // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na: https://www.goethe.de/ins/hr/hr/kul/bib/aus.html?fbclid=IwAR0fGn3cpyQRh8ibHBcAw0cbb-JAQ4dEQgTLnHK-qt7l_lKd_8pMABJued4 (20.1.2020.)
22. Kunštek, D. Specijalne knjižnice/informacijski centri u svijetu tranzicije. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 40, 1/2 (1997), str. 107-115.
23. Lukša, Ž. … et al. Tehnologija u nastavi prirode i društva u osnovnoj školi. // Educatio Biologiae, 1 (2014), str. 27-35. Dostupno na: http://www.hbd-sbc.hr/wordpress/wp-content/uploads/2019/02/EdBi-1-

2014.pdf?fbclid=IwAR35jQ3GeSKlIfClLpaDBpNudyqRauPQYasFNMDWmnkEs074JX28QPRdJ7I (20.1.2020.)
24. Matasić, I.; Dumić, S. Multimedijske tehnologije u obrazovanju. // Medijska istraživanja: znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije 18, 1 (2012), str. 143-151. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/85389 (20.1.2020.)
25. Međupredmetne teme. // Škola za život. Dostupno na: https://skolazazivot.hr/medupredmetne-teme/?fbclid=IwAR2NFwbgIAyxhtDh7_FmrakJQbxXJFT9Wa7Z9B70izIf7LQZxS69n4wYD-4 (20.1.2020.)
26. Mount, E. Special libraries and information centers: an introductory text. 2nd ed. Washington D. C.: Special Libraries Association, 1991.
27. Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta njemački jezik: prijedlog. Zagreb : Ministarstvo znanosit, obrazovanja i sporta RH, 2016. Dostupno na: http://mzos.hr/datoteke/3-Predmetni_kurikulum-Njemacki_jezik.pdf?fbclid=IwAR2NFwbgIAyxhtDh7_FmrakJQbxXJFT9Wa7Z9B70izIf7LQZxS69n4wYD-4 (20.1.2020.)
28. Nastavni plan i program za osnovnu školu. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006. Dostupno na: https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelji/RM/Nastavni_plan_i_program_za_osnovnu_skolu_-_MZOS_2006_.pdf?fbclid=IwAR2n3coc3V_ZaWqcSGLK16LDMbizf1trMggU-VXjm58nk4nLr310HT1caOE (20.1.2020.)
29. Njemački za mlade i djecu: putujuće izložbe. // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na: https://www.goethe.de/ins/hr/hr/spr/unt/kum/dfj.html?fbclid=IwAR0Jzcge_tT_jTcZIpWpQaoNXQqg3_iCd-BZpk3M3P2hpOVumN9gV_T8ZWM (20.1.2020.)
30. Onleihe: die digitale Bibliothek des Goethe-Instituts. // Onleihe. Dostupno na: https://www.onleihe.de/goethe-institut/frontend/welcome,51-0-0-100-0-0-1-0-0-0-0.html?fbclid=IwAR30ejoTotb2Jlc1Wg-PqTfRF6g3akeuxIUgoaCmt34l5fB2XVODATd8Eco (20.1.2020.)
31. Popplet. // Popplet. Dostupno na: https://popplet.com/?fbclid=IwAR3iuUWVv5FdGff6RBCp6NXlHs2JgaF787AD2a4c1fcuFW_ESnAURJ_lftI (20.1.2020.)
32. Puppet Pals HD. // Educational App Store. Dostupno na: https://www.educationalappstore.com/app/puppet-pals-hd?fbclid=IwAR10t29O2pSW7qOKjvloFXSKHrsoUV-im6gN3dAXqvsBvJmOjppWR47kt5Y (20.1.2020.)
33. Rahmenvertrag. // Organisation-Goethe-Institut. Dostupno na: https://www.goethe.de/de/uun/org.html?fbclid=IwAR3am2vagg4louCcYgE1tzhRDK7yBA6rMK99GI4uWyI3Fok-KGlj3knZhhs (20.1.2020.)
34. Recommendation concerning the International Standardization of Library Statistics, 1970. // UNESCO. Dostupno na: http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13086&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (20.1.2020.)

35. Schulte, A. Außerschulische Lernorte. Berlin: Cornelsen Scriptor, 2019.
36. Smiljčić, I.; Livaja, I.; Acalin, J. ICT u obrazovanju. // Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku / urednik Dragan Zlatović. No. 3-4. Šibenik: Veleučilište, 2017. Str. 157-170. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/184689 (20.1.2020.)
37. Standardi za specijalne knjižnice u Republici Hrvatskoj, 2011. // Hrvatsko knjižničarsko društvo. Dostupno na: https://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/Standardi/STANDARDI%20ZA%20SPECIJALNE%20KNJI%C5%BDNICE1.doc (20.1.2020.)
38. Steffensmeier, A. Lieselotte feiert Weihnachten. 2. Auf. Frankfurt am Main: Fischer Sauerländer, 2014.
39. Špac, V.; Martek, A. Specijalne knjižnice i strategija razvoja. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 3 (2013), str. 1-12. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/115119 (20.1.2020.)
40. Wittek, B. Gütesiegel Goethe: zur Geschichte eines Instituts zwischen Außen- und Kulturpolitik. // Kulturarbeit in Transformationsprozessen: Innenansichten zur Außenpolitik des Goethe-Instituts / herausgegeben von Wolfgang Schneider und Anna Kaitinnis. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden, 2016. Str. 95-99.
41. Woods, B. M. The special library concept of service. // Special librarianship: a new reader / edited by Eugene B. Jackson. Metuchen, N.J.; London: The Scarecrow Press, 1980. Str. 15-35.
42. Wrobel, D. Bibliothek, Bücherei (2). // Außerschulische Lernorte für den Deutschunterricht: Anschlüsse, Zugänge, Kompetenzerwerb / Dieter Wrobel, Christine Ott (Hrsg.). Seelze: Klett Kallmeyer, 2019. Str. 29-31.
43. Wrobel, D.; Ott, C. Außerschulische Lernorte für den Deutschunterricht: Anschlüsse, Zugänge, Kompetenzerwerb. Seelze: Klett Kallmeyer, 2019.
44. Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. // Narodne novine 17/2019. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html?fbclid=IwAR1mRM2uV4IlKnlnIQy2WdisUX9byUQbSJdxZO2AAELEeHUq_7A_VUUfOvg (20.1.2020.)
45. Zur Geschichte des Goethe-Instituts. // Goethe-Institut Kroatien. Dostupno na: https://www.goethe.de/de/uun/org/ges.html?fbclid=IwAR2li6yNqMUmikm8T8kmeQlId6zwTLCQ6uqxp1j5quD0foBCZXmfJ03uEWU (20.1.2020.)

Prilozi

Prilog 1[127]

1. Wählen Sie eine Zeitschrift aus, die Ihnen am Besten gefällt und stellen Sie sie Ihren Kolleginnen vor. Erstellen Sie eine Präsentation mit den Apps PuppetPals, Strip Design oder Popplet.

   Odaberite jedan časopis koji Vam se najviše sviđa i predstavite ga ostalima. Napravite prezentaciju uz pomoć aplikacija PuppetPals, Strip Design ili Popplet.

1. Wählen Sie einen Roman oder einen Comic aus dem Medienbestand aus. Sehen Sie sich das Buchcover an und lesen Sie den Klappentext. Wie würden Sie das Buch einem Lesepublikum vorstellen bzw. empfehlen? Erstellen Sie eine Präsentation mit PuppetPals, Strip Design, Popplet oder drehen Sie wie ein Booktuber ein Video mit iMovie oder einer anderen App.

   Odaberite roman ili strip iz fonda knjižnice. Pogledajte naslovnicu i pročitajte tekst na poleđini knjige. Kako biste odabrani roman/strip predstavili tj. preporučili publici? Napravite prezentaciju pomoću aplikacija PuppetPals, Strip Design, Popplet ili snimite poput Booktubera video pomoću aplikacije iMovie ili neke druge aplikacije.

[127] Fotokopirani materijal podijeljen od strane knjižnice Goethe-Instituta.

1. Wählen Sie ein Buch zur Methodik/Didaktik aus dem Medienbestand aus. Sehen Sie sich das Buchcover an und lesen Sie den Klappentext. Wie würden Sie das Buch einem Lesepublikum vorstellen bzw. empfehlen? Erstellen Sie eine Präsentation mit PuppetPals, Strip Design, Popplet oder drehen Sie wie ein Booktuber ein Video mit iMovie oder einer anderen App.

   Odaberite jednu knjigu iz područja metodike ili didaktike iz fonda knjižnice. Promotrite naslovnicu knjige i pročitajte tekst na poleđini knjige. Na koji biste način odabranu knjigu predstavili tj. preporučili publici? Napravite prezentaciju zu pomoć aplikacija PuppetPals, Strip Design, Popplet ili poput Booktubera snimite video pomoću aplikiacije iMovie ili neke druge aplikacije.

1. Wählen Sie ein Kinder- oder Jugendbuch aus dem Medienbestand aus. Sehen Sie sich das Buchcover an und lesen Sie den Klappentext. Wie würden Sie das Buch einem Lesepublikum vorstellen bzw. empfehlen? Erstellen Sie eine Präsentation mit PuppetPals, Strip Design, Popplet oder drehen Sie wie ein Booktuber ein Video mit iMovie oder einer anderen App.

   Odaberite dječju knjigu ili knjigu za mlade iz fonda knjižnice. Pogledajte naslovnicu i pročitajte tekst na poleđini knjige. Kako biste odabranu knjigu predstavili tj. preporučili publici? Napravite prezentaciju pomoću aplikacija PuppetPals, Strip Design, Popplet ili snimite poput Booktubera video pomoću aplikacije iMovie ili neke druge aplikacije.

Hallo, habt ihr Lust auf eine kleine Schnitzeljagd? So sieht die Schnitzeljagd aus: Es gibt mehrere Stationen in der Bibliothek, die ihr aufsuchen und die euch dort gestellte Aufgabe lösen müsst.

1. Für die erste Aufgabe müsst ihr das Buch mit der Signatur **830 Haen 3** finden! Welche Stadt wird im Buch angeführt? Dreht als Antwort ein Video!

2. Findet auf unserer Webseite den Online-Katalog. Was findet ihr, wenn ihr folgende Begriffe sucht: Zeh; Kermani; Dobler?
   Findet Werke dieser Autoren in der Bibliothek und macht ein Foto von ihnen.

3. In der Bibliothek könnt ihr leichte Lesetexte ausleihen. Ihr findet sie unter der Signatur **438.75**. Erklärt in einigen Sätzen, was für Bücher das sind.

4. Was ist die Onleihe? Findet sie auf unserer Webseite. Sucht nach dem Begriff "Cicero" und erklärt schriftlich worum es geht.

5. Unter welcher Signatur befinden sich in der Bibliothek literarische Werke kroatischer AutorInnen ins Deutsche übersetzt? Sucht euch drei Bücher der entsprechenden Signatur aus und fotografiert sie!

6. Findet in der Bibliothek die Zeitschrift „Fremdsprache Deutsch". Wie wird das Thema „Literatur" in der Zeitschrift angegangen? Beschreibt es schriftlich und mit Beispielen.

7. Erklärt in einigen Sätzen was Popliteratur ist und wer deutsche Popliteraten sind? Welche Medien aus der Bibliothek habt ihr zum Recherchieren benutzt?

8. Unter der Signatur **791** findet ihr eine Auswahl deutscher Filme. Sucht euch einen Film aus der Kategorie **Literaturverfilmungen** aus und dreht einen kurzen Trailer dafür.

Hallo, habt ihr Lust auf eine kleine Schnitzeljagd? So sieht die Schnitzeljagd aus: Es gibt mehrere Stationen in der Bibliothek, die ihr aufsuchen und die euch dort gestellte Aufgabe lösen müsst.

1. In der Bibliothek könnt ihr Spiele zum Deutschlernen ausleihen. Ihr findet sie unter der Signatur **438.9**. Erklärt in einigen Sätzen, was für Spiele das sind.

2. Was ist die Onleihe? Findet sie auf unserer Webseite. Sucht nach dem Begriff "Deutsch perfekt" und erklärt schriftlich worum es geht. Gibt es „Deutsch perfekt" auch in der Bibliothek? Beschreibt, wie das Thema „Kunst und Kultur" in der Zeitschrift thematisiert wird.

3. In der Bibliothek könnt ihr Kursbücher für Fachsprache ausleihen. Ihr findet sie unter der Signatur **439**. Erklärt in einigen Sätzen, was für Kursbücher das sind.

4. Unter der Signatur **791** findet ihr eine Auswahl deutscher Filme. Sucht euch einen Film aus und dreht einen kurzen Trailer dafür.

5. In der Bibliothek könnt ihr leichte Lesetexte ausleihen. Ihr findet sie unter der Signatur ***438.75***. Erklärt in einigen Sätzen, was für Bücher das sind.

6. Wie viele Kinderzeitschriften sind in der Bibliothek zu finden? Nennt die Titel.

7. Findet auf unserer Webseite den Online-Katalog. Was findet ihr, wenn ihr folgenden Begriff sucht: *Whiteboards*. Findet ein im Katalog aufgelistetes Medium in der Bibliothek.

Prilog 2[128]

Musik mit iPads

Gruppe 1

1. Finde im Internet Infos über die Band **„Wir sind Helden“**- wie viele Mitglieder hat sie, wann wurde sie gegründet, was für Musik macht sie?
   Nađi na internetu informacije o grupi „Wir sind Helden“- koliko ima članova, kad je osnovana, kakvu vrstu glazbe sviraju?
2. Sieh dir das Video „Nur ein Wort“ der Band „Wir sind Helden“ an.
   Pogledaj video „Nur ein Wort“ grupe „Wir sind Helden“.
3. Drehe mit deiner Band ein Cover-Video.
   Sa svojom grupom snimi cover-video pjesme „Nur ein Wort“.

Gruppe 2

1. Finde im Internet Infos über die Band **„Juli“**- wie viele Mitglieder hat sie, wann wurde sie gegründet, was für Musik macht sie?
   Nađi na internetu informacije o grupi „Juli“- koliko ima članova, kad je osnovana, kakvu vrstu glazbe sviraju?
2. Sieh dir das Video „Wir beide“ der Band „Juli“ an.
   Pogledaj video „Wir beide“ grupe „Juli“.
3. Nehme ein Interview mit der Band „Juli“ auf.
   Snimi intervju s grupom „Juli“.

Gruppe 3

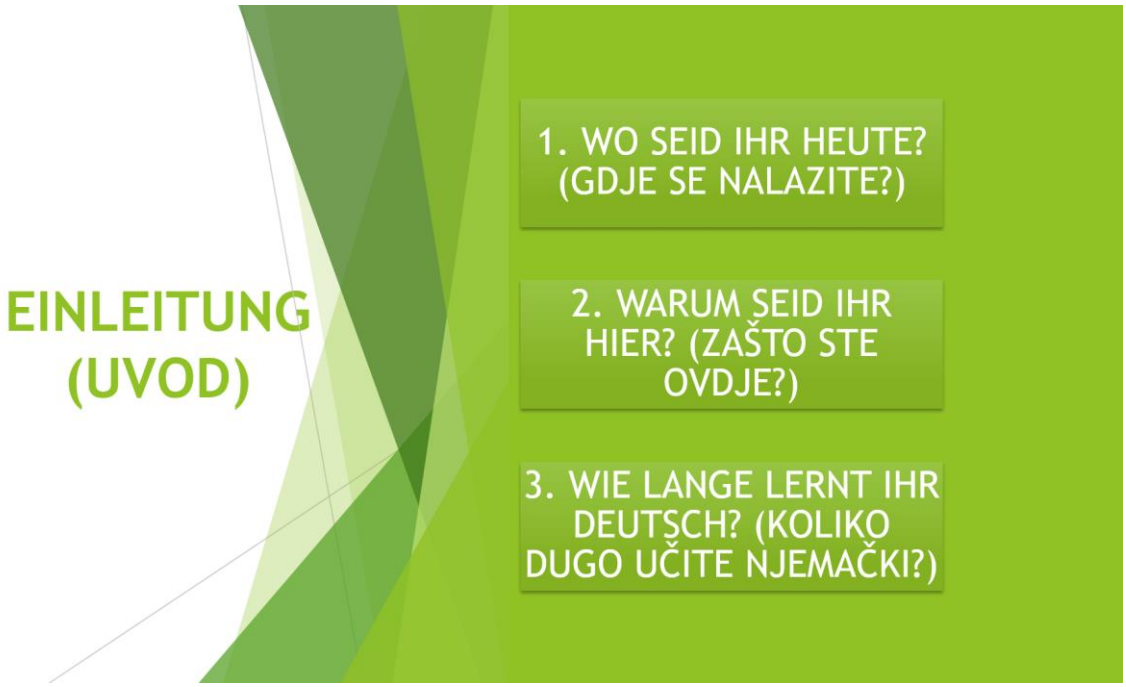
1. Finde im Internet Infos über die Band **„Seeed“**- wie viele Mitglieder hat sie, wann wurde sie gegründet, was für Musik macht sie?
   Nađi na internetu informacije o grupi „Seed“- koliko ima članova, kad je osnovana, kakvu vrstu glazbe sviraju?
2. Sieh dir das Video „Aufstehn“ der Band „Seeed“ an.
   Pogledaj video „Aufstehn“ grupe „Seeed“.
3. Gestalte mit der App PicCollage eine CD-Cover für ein Album der Band „Seeed“.

[128] Fotokopirani materijal podijeljen od strane knjižnice Goethe-Instituta.

U aplikaciji PicCollage napravi naslovnicu za CD grupe „Seeed“ i predstavi grupu.

Prilog 3[129]

GOETHE INSTITUT

[129] Samostalno izrađena prezentacija na temelju promatranih radionica u knjižnici Goethe-Instituta.

ÜBER DAS GOETHE-INSTITUT (O GOETHE-INSTITUTU)

- 4. WIE HEIßT DAS INSTITUT? (KAKO SE ZOVE INSTITUT?)
- 5. WER WAR JOHANN WOLFGANG VON GOETHE? (TKO JE BIO JOHANN WOLFGANG VON GOETHE?)
- 6. WANN LEBTE JOHANN WOLFGANG VON GOETHE? (KADA JE ŽIVIO JOHANN WOLFGANG VON GOETHE?)

MOTTO DES GOETHE-INSTITUTS : SPRACHE, KULTUR, DEUTSCHLAND (MOTO GOETHE-INSTITUTA: JEZIK, KULTURA, NJEMAČKA)

- SPRACHE = TEČAJEVI NJEMAČKOG JEZIKA
- KULTUR= KULTURNA DOGAĐANJA, PROJEKTI, IZLOŽBE, FILMSKI FESTIVALI, KNJIŽNICA, RADIONICE
- SPRACHE + KULTUR = DEUTSCHLAND

BIBLIOTHEK DES GOETHE-INSTITUTS IN ZAGREB (KNJIŽNICA GOETHE-INSTITUTA U ZAGREBU)

- 7. WELCHE BIBLIOTHEKEN KENNT UND BENUTZT IHR? (KOJE KNJIŽNICE POZNAJETE I KORISTITE?)
- 8. WELCHE BÜCHER LEIHT IHR IN DER BIBLIOTHEK AUS? (KOJE KNJIGE POSUĐUJETE U KNJIŽNICI?)
- 9. SUCHT IHR ALLEINE DIE BÜCHER ODER BRAUCHT IHR HILFE DES BIBLIOTHEKARS/ DER BIBLIOTHEKARIN? (TRAŽITE LI SAMI KNJIGE ILI VAM JE POTREBNA POMOĆ KNJIŽNIČARA/KNJIŽNIČARKE?)

WIE KANN MAN ALLEIN EIN BUCH IN DER BIBLIOTHEK FINDEN? (KAKO MOŽEMO SAMI PRONAĆI KNJIGU U KNJIŽNICI?)

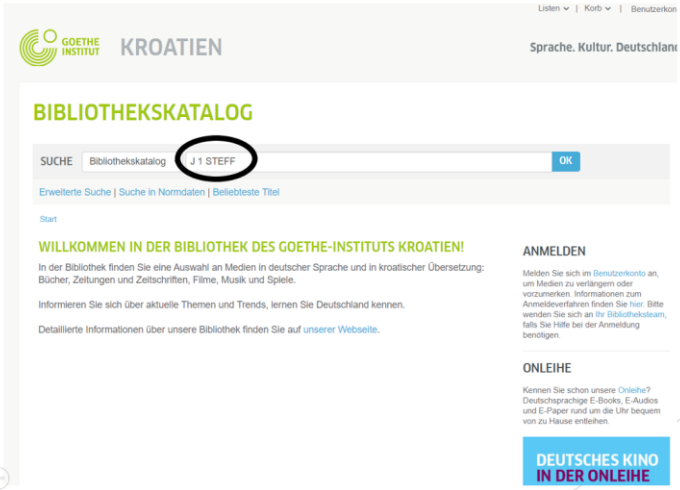
- **SIGNATUR (SIGNATURA)**

J 1 STEFF

J 1 = KINDER- UND JUGENDMEDIEN (GRAĐA ZA DJECU I MLADEŽ)

STEFF = DER NACHNAME DES AUTORS (PREZIME AUTORA)

ONLINE-BIBLIOTHEKSKATALOG (MREŽNI KATALOG KNJIŽNICE)

AUFGABE 1 (ZADATAK 1)

- FINDET DAS BUCH **„J 1 STEFF”** IN DER BIBLIOTHEK!
  (PRONAĐITE KNJIGU **„J 1 STEFF”** U KNJIŽNICI!)

UNSER HEUTIGES THEMA IST „WEIHNACHTEN IN DER BIBLIOTHEK” (NAŠA DANAŠNJA TEMA JEST „BOŽIĆ U KNJIŽNICI”)

Lieselotte feiert Weihnachten / Alexander Steffensmeier

Prilog 4[130]

Lieselotte feiert Weihnachten / Alexander Steffensmeier

Neun Tage bis zur Weihnachtsnacht.

Was wird auf dem Hof gemacht?

In der Küche riecht es lecker.

Jeder ist ein Weihnachtsbäcker.

Acht Tage bis zur Weihnachtsnacht.

Was wird auf dem Hof gemacht?

Ganz ungewohnte Eleganz

Zeig heut der Hof beim Eiskunsttanz.

Sieben Tage bis zur Weihnachtsnacht.

Was wird auf dem Hof gemacht?

Die Bäuerin kaut still am Füller.

Was schreibt man bloß an Tante Tilla?

Sechs Tage bis zur Weihnachtsnacht.

Was wird auf dem Hof gemacht?

Die Bäu'rin räumt den Weg zum Haus.

Der Schneemann sieht sehr seltsam aus.

Fünf Tage bis zur Weihnachtsnacht.

Was wird auf dem Hof gemacht?

[130] Steffensmeier, A. Lieselotte feiert Weihnachten. 2. Auf. Frankfurt am Main: Fischer Sauerländer, 2014. (Dostupno na: https://zagreb.bibliothek.goethe.de/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=9770)

Hui! Alles rutscht und rodelt munter
den frisch verschneiten Hügel runter.

Vier Tage bis zur Weihnachtsnacht.
Was wird auf dem Hof gemacht?
Kuh Lieselotte pinselt blau.
Das Geschen wird eine Schau!

Drei Tage bis zur Weihnachtsnacht.
Was wird auf dem Hof gemacht?
Am Waldrand sucht man für das Haus
den schönsten Baum von allen aus.

Zwei Tage bis zur Weihnachtsnacht.
Was wird auf dem Hof gemacht?
Der Tannenbaum wird noch viel netter
mit Lichtern, Kugeln und Lametta.

Ein Tag noch bis zur Weihnachtsnacht.
Was wird auf dem Hof gemacht?
Die Bäu'rin liest bei Kerzenlicht
ein winterliches Schnee-Gedicht.

Nun endlich kommt die Weihnachtsnacht.
Der Hof strahlt heut in voller Pracht.
Und lauthals singt die Hühnerschar:

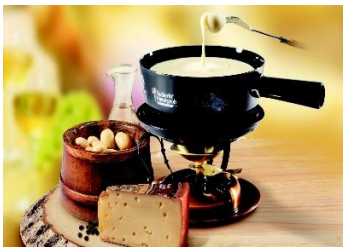
„Ist Weihnachten nicht wunderbar?“

Prilog 5[131]

Gruppe 1 : Weihnachten

1. Verbindet das Weihnachtgericht, das man in der Schweiz, Österreich oder Deutschland zu Weihnachten isst, mit dem passenden Bild! Falls es nötig ist, dürft ihr das Internet benutzen.*(Povežite božićno jelo, koje se jede za Božić u Švicarskoj, Austriji ili Njemačkoj sa odgovarajućom fotografijom! Ako je potrebno, smijete se poslužiti internetom.)*

Izvor fotografija: https://images.lecker.de/gefuellte-weihnachtsgans-mit-apfel-rotkohl-F1952401,id=9958a56e,b=lecker,w=440,h=440,cg=c.jpg ; https://res.cloudinary.com/chal-tec/image/upload/w_545,q_auto,f_auto/bbg/10033084/Gallery/10033084_yy_0001_titel___Klarstein_Gourmette_Raclette_1200W.jpg

der Kartoffelsalat	**das** Fondue	**die** Weihnachtsgans	**das** Raclette

2. Oma kocht das Mittagessen zu Weihnachten. Sie macht ein Menü. Was gehört wohin? Sortiere! *(Baka kuha božićni ručak. Priprema meni. Što pripada kamo? Razvrstaj!)*

   der Schweinebraten- der Käse- die Tomatensuppe – die Weihnachtsgans- der Salat – die Kartoffeln - der Apfelkuchen - die Nudeln- der Glühwein – der Kinderpunsch

VORSPEISE (PREDJELO)	**HAUPTGERICHT** (GLAVNO JELO)	**BEILAGEN** (PRILOZI)	**NACHTISCH** (DESERT)	**GETRÄNKE** (PIĆA)

[131] Samostalno osmišljeni zadaci.

3. Schreibt das Wort „Kochbuch“ in den Online Katalog der Bibliothek ein! Findet dann die Signaturen und die dazugehörigen Kochbücher. Wählt drei Gerichte aus, die ihr zum Weihnachten servieren würdet! *(U mrežni katalog knjižnice upišite riječ „Kochbuch“ (kuharica)! Pronađite signature i pripadajuće kuharice. Odaberite tri jela koja biste poslužili za Božić!)*

Weihnachtsgericht Nummer 1:

_____

Weihnachtsgericht Nummer 2:

_____

Weihnachtsgericht Nummer 3:

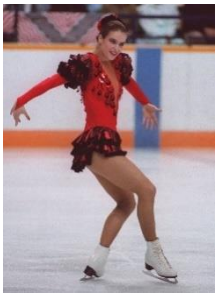
_____

4. Was isst man in Kroatien zu Weihnachten? Malt ein traditionelles Weihnachtsmenü! *(Što se jede za Božić u Hrvatskoj? Nacrtajte tradicionalni božićni meni!)*

Gruppe 2 – Weihnachten

1. Wer sind diese Menschen? Verbindet den Namen mit dem Bild. Benutzt das Internet, falls es nötig ist. *(Tko su ovi ljudi? Povežite ime sa slikom. Ako je potrebno, koristite Internet.)*

Izvor fotografija: https://iv1.lisimg.com/image/1928704/519full-anja-paerson.jpg ; https://cdnolympic.files.wordpress.com/2012/10/katarina-witt.jpg?quality=100&w=875

Hermann Meier – Bode Miller – Anja Paerson – Katarina Witt

2. Welcher von den oben erwähnten Sportlern kommt aus einem deutschsprachigen Land? Recherchiert im Internet, wie viele Medaillen er gewonnen hat! *(Koji od gore navedenih sportaša dolazi iz jedne od zemalja njemačkog govornog područja? Istražite na internetu koliko je medalja osvojio!)*

   _____ kommt aus _____.

   Er hat _____ gewonnen.

3. Welche Wintersportarten kennt ihr? Hakt mit ✓ab! Welche Wintersportarten mögt ihr? Setzt ein 😍 daneben ein. Findet im Internet die Sportarten, die euch unbekannt sind. *(Koje zimske sportove poznajete? Označite kvačicom. Koje zimske sportove volite? Stavite smiješka pored sportova koje volite. Nepoznate sportove pronađite na internetu.)*

a) Biathlon
b) Bobsport
c) Curling
d) Eishockey
e) Eiskunstlauf
f) Rodeln
g) Ski laufen
h) Ski springen
i) Snowboarden

4. Es ist Winter. Elias und seine Familie fahren in die Alpen. Elias fährt zum ersten Mal Ski. Er ist sehr aufgeregt. Vor der Reise muss er schnell noch die Skiausrüstung kaufen. Was braucht Elias zum Ski fahren? Malt alles, was er braucht! Dann nennt alles, was ihr gemalt habt! *(Zima je. Elias i njegova obitelj putuju u Alpe. Elias će prvi puta u životu skijati. Veoma je uzbuđen. Prije putovanja mora još kupiti skijašku opremu. Što je potrebno Eliasu za skijanje? Nacrtajte sve što mu je potrebno, a potom imenujte sve što ste nacrtali!)*

5. A) Skifahren ist auch in Kroatien sehr populär. Kroatien hat erfolgreiche Skifahrer und Skifahrerinnen wie z.B. Nika Fleiss, Ana Jelušić und Natko Zrnčić-Dim. Aber wer sind die bekanntesten Ski-Geschwister in Kroatien?

(Skijanje je i u Hrvatskoj veoma popularno. Hrvatska ima uspješne skijaše i skijašice poput npr. Nike Fleiss, Ane Jelušić i Natka Zrnčića dima. Međutim tko su najpoznatiji skijaški brat i sestra u Hrvatskoj?)

B) In Österreich gibt es sehr viele Skigebiete wie z.B. Obertauern, Sölden, Kitzbühel, Nassfeld usw. Wo kann man in Kroatien Ski fahren? *(U Austriji postoje brojna skijaška područja kao npr. Obertauern, Sölden, Kitzbühel, Nassfeld itd. Gdje se može skijati u Hrvatskoj?)*

Gruppe 3 – Weihnachten

1. Hallo Dezember! Könnt ihr diese Personen mit ihren Namen verbinden? *(Pozdrav prosincu! Možete li povezati ove osobe sa njihovim imenima?)*

Izvor fotografija: https://mojtv.hr//images/9ac385d7-d251-43aa-b933-953a9a0abb1d.jpg ; https://bilder.t-online.de/b/79/81/21/64/id_79812164/610/tid_da/symbolfoto-ein-todkranker-junge-in-den-usa-hatte-angst-weihnachten-nicht-mehr-zu-erleben-doch-sein-letzter-wunsch-ging-in-erfuellung-.jpg

der Krampus/ Knecht Ruprecht – der Grinch – der Weihnachtsmann - Sankt Nikolaus

2. Wer von den oben erwähnten Personen lebte tatsächlich? Wo lebte er? Was war er von Beruf? Diese Person bringt Geschenke für gute Kinder. Wann kommt er? Recherchiert im Internet! *(Koja od gore navedenih osoba je uistinu postojala? Gdje je živio? Što je bio po zanimanju? Ta osoba donosi darove za dobru djecu. Kojeg datuma? Istražite na internetu!)*

_____ lebte in _____.

Er war _____ von Beruf.

Er kommt am _____.

3. Es gibt noch eine Person, die Geschenke für gute Kinder bringt. Aber diese Person kommt ein bisschen später im Dezember. Löst das Wortsuchrätsel, um zu finden, was gute Kinder bekommen! *(Postoji još jedna osoba koja donosi darove dobroj djeci. Međutim ta osoba dolazi malo kasnije u prosincu. Riješite osmosmjerku kako biste doznali što dobivaju dobra djeca!)*

W	F	G	T	C	T	B	T	C	O	W	P	F
O	E	L	J	G	A	Y	V	S	C	X	L	Y
N	D	X	E	S	S	M	S	J	O	U	A	Y
J	E	V	A	T	C	W	C	T	M	D	Y	D
X	R	J	N	M	H	H	H	O	P	P	S	O
X	M	W	S	R	E	E	O	W	U	X	T	Q
E	A	Q	P	R	B	V	K	P	T	N	A	X
O	P	O	I	D	B	O	O	K	E	I	T	P
R	P	W	H	B	U	L	L	C	R	P	I	O
H	E	P	K	V	C	M	A	Q	A	Y	O	S
O	G	T	V	E	H	N	D	G	G	E	N	Q
R	E	G	J	F	Z	R	E	W	W	I	P	F
P	U	P	P	E	G	X	F	O	S	W	S	Y

Izvor fotografija: https://www.nabava.net/slike/proizvodi/sony-playstation-4_5248408a.jpeg ; https://images-na.ssl-images-amazon.com/images/I/81wf3STg6lL._SY606_.jpg

4. Schreibt das Wort „Langenscheidt Taschenwörterbuch“ in den Online Katalog der Bibliothek ein! Findet dann die Signatur und das dazugehörige Wörterbuch. Sortiert die Geschenke, die ihr im Wortsuchrätsel gefunden habt, in die Tabelle! *(Upišite riječ „Langenscheidt Taschenwörterbuch“ (Langenscheidt džepni rječnik) u mrežni katalog knjižnice. Pronađite signaturu i odgovarajući rječnik. Razvrstajte poklone koje ste pronašli u osmosmjerci u tablicu!)*

der	die	das	die (Pl.)

5. In den deutsprachigen Ländern gibt es viele bekannte Nikolaus- und Weihnachtslieder wie z.B. „Lasst uns froh und munter sein“, „Guten Tag, ich bin der Nikolaus“, „Stille Nacht“, „O, Tannenbaum“. Welche kroatische Nikolaus- und Weihnachtslieder kennt ihr? *(U zemljama njemačkog govornog područja postoje mnoge poznate pjesme za Sv. Nikolu i Božić kao npr. „Lasst uns froh und munter sein“, „Guten Tag, ich bin der Nikolaus“, „Stille Nacht“, „O, Tannenbaum“. Koje hrvatske pjesme za Sv. Nikolu i Božić poznajete?*

A) Nikolauslieder:

B) Weihnachtslieder:

Gruppe 4- Weihnachten

1. Womit schmückt ihr den Weihnachtsbaum? Wie heißen diese Weihnachtsdekorationen? Verbindet das Bild mit der richtigen Lösung! *(Čime kitite božićno drvce? Kako se nazivaju ovi ukrasi? Povežite sliku sa točnim rješenjem!)*

Izvor fotografija: https://www.glasmarkt-lauscha.de/img_big/44f957e1ecc0dc8004f4f734cfd30e8b.jpg ; https://media.real-onlineshop.de/images/items/1024x1024/23ecf9b08acb3fb08c83d67a3e4b5631.jpg

die Lichterkette – die Kugel - die Lametta – die Kerze – der Engel – der Stern

2. Es ist Heiligabend. Clara schmückt den Weihnachtsbaum. Malt das, was Claras Mutter sagt: „Der Weihnachtsbaum steht in der Mitte. Links ist das Sofa. Das Sofa ist groß und braun. Der Weihnachtsbaum ist auch sehr groß. Ganz oben steht ein Stern. Der Stern ist golden. Auf dem Weihnachtsbaum sind zehn Kugeln. Sie sind bunt. Auf dem Weihnachtsbaum sind noch fünf Engel. Sie sind klein und blau. Eine lange Lichterkette steht auf dem Weihnachtsbaum. Sie ist rot. Die Kerzen auf dem Weihnachtsbaum sind orange. Die Lametta ist auch sehr schön. Sie ist violett. Was steht unter dem Baum? Die Geschenke, natürlich. Unter dem Baum sind sieben Geschenke. Sie sind auch bunt. Rechts steht ein Kamin. Er ist sehr groß, denn der Weihnachtsmann kommt durch den Kamin! *(Badnjak je. Clara kiti božićno drvce. Nacrtajte ono što vam kaže Clarina majka!)*

3. Unter dem Weihnachtsbaum stehen nicht nur Geschenke, sondern auch die Krippe. Falls ihr nicht wisst, was die Krippe ist, recherchiert im Internet! Wer steht in der Krippe? Wie heißen die Eltern von Jesus? Welche Tiere stehen in

der Krippe? Wie heißen die drei Weisen, die Jesus besucht haben? Die Antworten könnt ihr im Wortsuchrätsel finden. *(Ispod božićnog drvca se ne nalaze samo pokloni već i „die Krippe“. Ukoliko ne znate što su „die Krippe“, istražite na internetu! Tko se nalazi u njima? Kako se zovu Isusovi roditelji? Koje životinje se nalaze u njima? Kako se zovu Sveta tri kralja? Odgovore možete pronaći u osmosmjerci.)*

Y	F	X	W	V	S	S	E	I	R	M	S	N
P	H	W	N	I	C	V	I	I	E	C	J	R
F	N	T	E	P	H	I	J	C	J	Z	O	K
W	S	Q	S	I	A	R	C	L	E	G	S	Z
E	M	B	E	Q	F	C	E	O	S	Q	E	X
K	C	E	L	H	E	R	K	X	U	G	P	B
W	A	F	X	M	L	F	I	C	S	F	H	R
K	S	O	O	P	H	N	I	M	O	H	V	S
K	P	W	Q	B	A	L	T	H	A	S	A	R
T	A	A	X	K	F	S	Y	X	F	M	D	Z
W	R	Y	M	M	E	L	C	H	I	O	R	J
P	T	C	N	F	Z	A	H	L	W	S	R	R
N	B	M	X	S	M	A	R	I	A	W	L	M

In der Krippe sind J_____, M_____ und J_____.

Die Eltern von Jesus heißen M_____ und J_____.

In der Krippe stehen diese Tiere: E_____ und S_____.

Die drei Weisen heißen: C_____, M_____ und B_____.

4. Die Krippe steht nicht nur unter dem Weihnachtsbaum im Haus. Sie steht auch in der Kirche. Dort gibt es eine große Krippe. Weihnachten ist ein christliches Fest. Die Christen gehen deshalb am Heiligabend zur Kirche. Wie heißt dieser Gottesdienst am Heiligabend (die Mitternachtsmesse) auf Kroatisch? Warum

heißt er so? Wann beginnt er? Im Januar gibt es noch einen wichtigen Tag für die Christen – der Dreikönigstag. In Deutschland gehen die Kinder vom Haus zu Haus und schreiben C + M + B und z.B. 2019 an die Tür. Was bedeutet C + M + B? Macht jemand so etwas auch in Kroatien? Recherchiert im Internet. *(Jaslice se ne nalaze samo u kući ispod božićnog drvca, već i u crkvi. Tamo se nalaze velike jaslice. Božić je kršćanski blagdan. Stoga kršćani idu u crkvu na Badnjak. Kako se naziva misa koja se služi na Badnjak i u koliko sati ona počinje? U siječnju postoji još jedan važan dan za kršćane- dan Sveta tri kralja. U Njemačkoj djeca obilaze kuće i pišu na vrata C+ M + B i npr. 2019. Što slova C + M + B označavaju? Radi li netko nešto slično u Hrvatskoj? Istražite na internetu.)*

Prilog 6[132]

Weihnachten in der Bibliothek (Božić u knjižnici) : Selbstbewertungsblatt (Listić za samoprocjenu)

a) Ich wusste das schon…(Ovo sam već znao/znala…):

_____

_____

_____

b) Das ist mir neu… (Ovo mi je novo…):

_____

_____

_____

c) Das finde ich super… (Ovo mi je super…):

_____

_____

_____

d) Das ist nicht so interessant… (Ovo baš i nije toliko zanimljivo…):

_____

_____

_____

e) Das möchte ich noch recherchieren… (Ovo još želim istražiti…):

_____

_____

_____

[132] Samostalno izrađen listić za samoprocjenu učenika.

Popis tablica i slika

Tablica 1. Udžbenici za učenje njemačkog kao stranog jezika koji su namijenjeni djeci

Tablica 2. Udžbenici za učenje njemačkog kao stranog jezika koji su namijenjeni mladima i odraslim osobama

Tablica 3. Udžbenici za učenje njemačkog kao stranog jezika koji su namijenjeni odraslim osobama

Slika 1. Izvannastavna mjesta za učenje

Uloga knjižnice u procesu učenja njemačkog jezika na primjeru knjižnice Goethe Instituta u Zagrebu

Sažetak

Knjižnica Goethe-Instituta u Zagrebu sastavni je dio kulturnog instituta i kao takva ima veoma značajnu ulogu izvannastavnog mjesta za učenje njemačkog jezika. Teorijski dio rada opisuje povijesni razvoj, ulogu i ciljeve specijalnih knjižnica i Goethe-Instituta u svijetu i Republici Hrvatskoj. Analiziran je knjižnični fond e-knjižnice Goethe-Instituta te knjižnice Goethe-Instituta u Zagrebu s posebnim naglaskom na građu korisnu u procesu učenja i poučavanja njemačkog jezika. Uvod u praktični dio rada čini poglavlje o izvannastavnim mjestima za učenje, u kojem se ističe važnost integracije izvannastavnih mjesta za učenje u nastavu te uloga knjižnice kao izvannastavnog mjesta za učenje. Opisuje se uloga knjižnice u razvijanju kompetencija potrebnih za život u 21. stoljeću kao i važnost implementacije informacijske i komunikacijske tehnologije u proces učenja. Na temelju promatranja radionica u knjižnici Goethe-Instituta u Zagrebu osmišljen je primjer vlastite radionice na temu „Božić u knjižnici“.

Ključne riječi: specijalne knjižnice, vannastavna mjesta za učenje, Goethe-Institut, knjižnica Goethe-Instituta u Zagrebu, Božić u knjižnici

The role of library in the process of learning the German language based on the example of the Goethe-Institute Library in Zagreb

Summary

The Goethe-Institute Library in Zagreb is an integral part of the cultural institute and as such plays a very important role as an extracurricular place for learning the German language. The theoretical part of the paper describes the historical development, role and goals of special libraries and Goethe-Institutes in the world and the Republic of Croatia. The library stock of the Goethe-Institute Library in Zagreb and its e-library were analyzed, with particular emphasis on the material useful in the process of learning and teaching German. The introduction to the practical part of the paper is a chapter on extracurricular learning places, which emphasizes the importance of integrating extracurricular learning places in teaching and the role of the library as an extracurricular learning site. The role of the library in developing the competencies needed for life in the 21st century is described, as well as the importance of implementing information and communication technology in the learning process. Based on the observation of the workshops at the Goethe-Institute Library in Zagreb, the author devised her own workshop on the "Christmas in the Library" theme.

Key words: special libraries, extracurricular learning places, Goethe-Institute , Goethe-Institute Library in Zagreb, Christmas in the Library

Die Rolle der Bibliothek beim DaF-Lernen am Beispiel der Bibliothek des Goethe-Instituts in Zagreb

Zusammenfassung

Die Bibliothek des Goethe-Instituts in Zagreb, die der Bestandteil eines Kulturinstituts ist, spielt als außerschulischer Lernort eine sehr wichtige Rolle beim DaF-Lernen. Der theoretische Teil dieser Arbeit beschreibt die historische Entwicklung, die Rolle und die Ziele der Fachbibliotheken und des Goethe-Instituts in der Welt und in Kroatien. In der Arbeit wird sowohl der Bestand der digitalen Bibliothek als auch der Bestand der Bibliothek des Goethe-Instituts in Zagreb analysiert. Dabei wird der Schwerpunkt auf das Bibliotheksmaterial gelegt, das beim DaF-Lernen und DaF-Lehren äußerst nützlich ist. Die Einleitung in den praktischen Teil der Arbeit stellt das Kapitel über die außerschulischen Lernorte dar, in welchem die Integration der außerschulischen Lernorte in den Unterricht und die Rolle der Bibliothek als außerschulischer Lernort hervorgehoben wird. Weiterhin wird sowohl die Rolle der Bibliothek bei der Aneignung von Kompetenzen, die für das Leben im 21. Jahrhundert notwendig sind, als auch die Wichtigkeit der Umsetzung der Informations- und Kommunikationstechnologie in den Lernprozess beschrieben. Auf Grund der Workshops, die in der Bibliothek des Goethe-Instituts in Zagreb durchgeführt wurden, wurde ein eigener Workshop zum Thema „Weihnachten in der Bibliothek“ entworfen.

Schlüsselwörter: Fachbibliothek, außerschulische(r) Lernort(e), Goethe-Institut, Bibliothek des Goethe-Instituts in Zagreb, Weihnachten in der Bibliothek